

TAMPERE.
FINLAND

VIHERPALVELUOHJELMA LEIKKIPAIKAT 2021–2030

TAMPERE

ISBN-numero: 978-951-609-989-0 (painettu)

Viherpalveluohjelma, Leikkipaikat 2021–2030.

Tampereen kaupunki. Kaupunkiympäristön palvelualueen julkaisu 2/2020.

Painettu ISSN 2489-3668

ISBN-numero: 978-951-609-990-6 (verkkojulkaisu)

Viherpalveluohjelma, Leikkipaikat 2021–2030.

Tampereen kaupunki. Kaupunkiympäristön palvelualueen julkaisu 2/2020.

Verkkojulkaisu ISSN 2489-7965

Kannen kuva: Saukonpuisto / Susanna Lyly / Tampereen kaupunki

Takakannen kuva: Koskipuisto / Elina Pynnönen / Tampereen kaupunki

Paino: Grano Oy 2020

VIHERPALVELUOHJELMA LEIKKIPAIKAT 2021–2030

SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO	7
1 LEIKKIPAIKKAOHJELMAN SISÄLTÖ	9
1.1 Työryhmä	9
1.2 Työprosessi	7
1.3 Osallistuminen, tiedottaminen ja viranomaiskäsittelyt	10
1.4 Seuranta ja päivittäminen	11
2 KÄSITTEITÄ	13
2.1 Viherpalvelut ja viherpalveluohjelmat	13
2.2 Leikkipaikat	14
2.2.1 Lähileikkipaikka	14
2.2.2 Alueleikkipaikka	15
2.2.3 Erikoispuisto	15
2.2.4 Muiden hallintokuntien leikkipaikat	15
3 LEIKKIPAIKKAVERKOSTON NYKYTILANNE	17
3.1 Kehityshistoria	17
3.2 Palvelun tuottaminen	17
3.3 Omavalvonta ja turvallisuusasiakirja	18
3.4 Leikkipaikkojen määrä	19
3.5 Korjausvelka	23
4 LEIKKIPAIKKAVERKOSTON KEHITTÄMINEN	27
4.1 Ohjelmakauden 2012–2020 toimenpiteet	27
4.2 Ohjelmakauden 2021–2030 tavoitteet	28
4.2.1 Leikkipaikkaverkoston tiheys ja laatu	28
4.2.2 Leikkipaikkojen kunnossapito ja omaisuudenhallinta	29
4.2.3 Kestävän ympäristörakentamisen toimintamalli (KESY)	30
4.2.4 Käyttäjäkunnan osallistuminen	31
4.3 Kehittämisen periaatteet	32
4.3.1 Lait ja standardit	33
4.3.2 Lasten ja huorten hyvinvointisuunnitelma	34
4.3.3 Väestötiedot ja käyttäjäryhmät	34
4.3.4 Maankäytön muutokset	37
4.3.5 Palvelutarve ja viheralueverkosto	37
4.3.6 Asukaskyselyt ja palautteet	40
4.3.7 Ympäristötekijät	42
4.3.8 Leikkipaikkojen monipuolisuus ja välineiden kunto	43
4.3.9 Resurssit	45
5 ESITETYT TOIMENPITEET	47
5.1 Säilytettävät leikkipaikat (S)	47
5.2 Kunnostettavat ja kehitettävät leikkipaikat (K)	47
5.3 Rakennettavat leikkipaikat (U)	50
5.4 Poistettavat leikkipaikat (P) ja hallintomuutokset (HM)	52
5.5 Kunnossapidon muutokset	53
5.6 Rahoitus- ja toteutusaikataulu	54
6 YHTEENVETO	57
7 LÄHTEET	61
8 LIITTEET	62

Kuva: Vesisäiliönmäki / Kirsi Mäntysaari-Ukkola / Tampereen kaupunki

JOHDANTO

Leikkipaikoilla on suuri merkitys lasten kasvua tukevinä elämyksellisinä ympäristöinä. Ne myös lisäävät alueen viihtyisyyttä sekä kuntalaisten virkistysmahdollisuuksia. Leikkipaikkaverkoston laadukas kunnossapito ja tasapuolisten palveluiden turvaaminen edellyttävät leikkipaikoille kohdistuvien toimenpiteiden sisällön ja aikataulutuksen harkittua suunnittelua.

Leikkipaikkaohjelma on pitkän tähtäimen suunnitelma, jonka avulla kehitetään ja kunnossapidetaan monipuolinen, turvallinen ja helposti saavutettava sekä riittävän laaja leikkipaikkaverkosto. Tampereen kaupungin ensimmäinen laajamittainen leikkipaikkaohjelma laadittiin vuosille 2012–2020 (Viherpalveluohjelma 2012–2020, Leikkipaikat). Nyt toteutettu selvitys on jatkoa edelliselle ja sen tarkastelujakso kattaa vuodet 2021–2030. Selvityksessä keskitytään Kaupunkiympäristön palvelualueen hallinnoimilla viheralueilla, kuten puistoissa tai muilla puistomaisesti rakennetuilla yleisillä alueilla sijaitseviin leikkipaikkoihin, joita on ohjelmakauden alkaessa yhteensä 219 kpl. Muiden toimijoiden vastuualueisiin kuuluvat kohteet, kuten koulujen tai päiväkotien yhteydessä sijaitsevat leikkipaikat huomioidaan leikkipaikkaverkostoon vaikuttavina tekijöinä, mutta niihin liittyvät toimenpiteet eivät sisälly leikkipaikkaohjelmaan. Leikkipaikkaohjelma on samalla tilaajana toimivan Kaupunkiympäristön palvelualueen sekä palvelun tuottajien välinen yhteinen linjaus, jonka noudattaminen on tärkeää toimivan leikkipaikkaverkoston aikaansaamiseksi.

Toimenpiteiden suunnittelussa otetaan huomioon leikkipaikkaverkoston nykytila, tarkastelujakson aikana tapahtuvat muutokset sekä palveluntarjoajan velvoitteet. Lopputuloksena esitetään kestävä kehityksen mukainen leikkipaikkaverkoston tavoitetilanne, joka huomioi kaupunkirakenteen laajentumisen ja täydentymisen sekä palveluntarjoajan käytössä olevat resurssit. Tavoitetilan saavuttamiseksi tarvittavat toimenpiteet kuten uusien leikkipaikkojen rakentaminen, olemassa olevien kohteiden kehittäminen ja poistettavaksi valikoituneiden kohteiden poisto on havainnollistettu kartta-aineistolla. Toimenpiteistä laaditaan vuosittaisten suunnittelu- ja rakentamishjelmien pohjaksi investointiohjelma, jolla varmistetaan toteutettaville toimenpiteille oikea-aikainen investointi- ja kunnossapitorahoitus.

Tämän leikkipaikkojen ohjelmoinnin tuotoksena syntyneen raportin liitteeksi on laadittu poistettavista leikkipaikoista erilliset kohdekortit, joissa kuvataan leikkipaikan nykytilanne, poistamisen perusteet sekä alueiden ohjeelliset jatkokäyttösuunnitelmat. Raporttiaineistoon kuuluu myös karttaliitteitä, joissa kuvataan mm. leikkipaikkaverkoston nykytilannetta ja tavoitetilannetta vuonna 2030. Palvelujen kehittämistarpeet sekä yksittäisille leikkipaikoille esitetyt toimenpiteet alustavine aikatauluineen on koottu raportin liitteenä oleviin taulukoihin.

Raporttiin koostetun aineiston lisäksi selvitystyön yhteydessä on laadittu kaikista kaupunkiympäristön palvelualueen leikkipaikoista kohteen luonnetta ja välineistöä kuvaava kohdekortti. Kohdekortit julkaistaan ohjelmakauden alkupuolella kaupungin ylläpitämässä avoimessa Oskari -paikkatietopalvelussa. Kohdekorttien tavoitteena on esitellä käyttäjäkunnalle kaupunkialueen laajaa ja monipuolista leikkipaikkaverkostoa.

1 LEIKKIPAikkaOHJELMAN SISÄLTÖ

1.1 Työryhmä

Leikkipaikkaohjelman päivittäminen aloitettiin vuoden 2019 alussa kokoamalla työryhmä, jonka projektipäällikkönä ja puheenjohtajana toimi viherasiantuntija Kirsi Mäntysaari-Ukkola Rakennuttaminen ja ylläpito -yksiköstä työparinaan ja työryhmän sihteerinä erikoissuunnittelija Milja Nuuttila Viheralueet ja hulevedet -yksiköstä. Työryhmä kokoontui huhtikuun 2019 ja syyskuun 2020 välisenä aikana yhteensä 13 kertaa. Lisäksi työryhmälle sekä viheralueiden aluesuunnittelijoille, kunnossapidon tilaajille, leikkipaikkatarkastajille ja työnjohdolle pidettiin verkostotarkasteluun liittyvä yhteinen työpaja marraskuussa 2019. Hankkeella ei ollut erillistä ohjausryhmää.

Työryhmän asiantuntijoina toimivat lisäksi:

- Timo Koski, vs. suunnittelupäällikkö, Kaupunkiympäristön suunnittelu, Viheralueet ja hulevedet
- Kaarina Kyllönen, suunnittelija (kartta- ja väestötietoaineistot), Kaupunkiympäristön suunnittelu, Viheralueet ja hulevedet
- Elina Tiitinen, erikoissuunnittelija, Kaupunkiympäristön suunnittelu, Viheralueet ja hulevedet
- Sari Pietilä, kaavoitusarkkitehti, Kaupunkiympäristön suunnittelu, Asemakaavoitus (31.10.2019 asti)
- Heidi Sumkin, erikoissuunnittelija, Kaupunkiympäristön suunnittelu, Asemakaavoitus (1.11.2019 alkaen)
- Mirkka Katajamäki, kaavoitusarkkitehti, Kaupunkiympäristön suunnittelu, Yleiskaavoitus
- Teemu Kylmäkoski, rakennuttajahortonomi, Tampereen Infra Oy
- Maarit Voimanen, kunnossapidon työmaapäällikkö, Tampereen Infra Oy
- Jarkko Mattila, leikkipaikkatarkastaja, Tampereen Infra Oy
- Juho Jokinen, työnjohtaja (yksityiset urakka-alueet), Pihahuolto Haapaniemi Oy

Leikkipaikkaohjelman osallistumisen suunnittelussa ja toteutuksessa asiantuntijana on toiminut vuorovaikutussuunnittelija Eliisa Haanpää Asemakaavoituksesta. Korjausvelkalaskennassa työryhmän ulkopuolisena konsulttina toimi Ramboll Finland Oy:stä projektipäällikkö Kalervo Mattila. Raportin taitosta vastasi Birgitta Helsing Yleiskaavoituksesta.

1.2 Työprosessi

Ohjelmoinnin suunnitteluvaihe käynnistyi helmikuussa 2019 lähtöaineiston keräämisellä sekä korjausvelkalaskennan ja leikkipaikkoista laadittavien kohdekorttien ennakkovalmisteluilla. Korjausvelkalaskentaan liittyvät maastokäynnit 31:lle leikkipaikalle toteutettiin yhteistyössä konsultin kanssa toukokuussa 2019. Leikkipaikkaverkoston nykytilan arvioimiseksi käytiin touko- ja syyskuun 2019 välisenä aikana kaikilla Kaupunkiympäristön palvelualueen leikkipaikoilla suorittamassa välineistön dokumentointi. Kohdekäynneillä leikkipaikat valokuvattiin, niiden varusteluettelot tarkistettiin sekä kerättiin konsultille aineistoa korjausvelkalaskennan pohjaksi. Käyntien jälkeen jokaisesta leikkipaikasta laadittiin kohdekortti verkostotarkastelun lähtötietoaineistoksi.

Työn keskeisenä lähtöaineistona toimi kohdekäynneillä kerätyn aineiston lisäksi leikkipaikkaohjelma 2012–2020. Päättävän ohjelmakauden aineistossa olleet leikkipaikkaverkostoa koskevat tiedot, resurssit, lainsäädäntö, viranomaismääräykset, väestötietoaineisto, maankäytön tavoitteet sekä kaupunkivertailuaineisto päivitettiin vastaamaan nykytilannetta. Lähtöaineistoista tehtyjen analyysien avulla arvioitiin leikkipaikkaverkoston nykytilannetta. Arvioinnissa kiinnitettiin huomiota palveluverkoston kattavuuteen, yksittäisten leikkipaikkojen laatuun, uusiin kehittämistarpeisiin sekä resurssien riittävyyteen. Nykytilanteen sekä työlle asetettujen tavoitteiden pohjalta määriteltiin leikkipaikkaverkoston tavoitemitoitus sekä peruskunnostusten alustava ajoittuminen. Tietojen avulla ohjataan uudiskohteiden rakentamista, huomattavan tiheän palveluverkon keventämistä, resurssien hallintaa sekä olemassa olevien leikkipaikkojen laatua.

Tässä työssä tavoiteltava verkoston tiheys määriteltiin Tampereen kaupungin omien palvelutavoitteiden mukaisesti. Peruskunnostuskohteet määriteltiin palveluverkon laajuuden, resurssien sekä kohteista kerättyjen kuntotietojen perusteella. Esitettävät toimenpiteet on tarkastettu tapauskohtaisesti ottaen huomioon paikalliset olosuhteet, taustatiedot ja resurssit. Leikkipaikoille esitetyt toimenpiteet on jaettu kohteiden säilyttämiseen, poistamiseen, hallinnollisiin muutoksiin, peruskunnostuksiin sekä uudiskohteiden rakentamiseen. Toimenpiteistä laadittiin aikataulutettu investointisuunnitelma vuosille 2021–2030, joka toimii pohjana vuosittaisille investointisuunnitelmille. Varsinaisen leikkipaikan suunnitteluprosessin läpiviemiseen on syytä varata hyväksymismenettelyineen aikaa noin 1–2 vuotta/ kohde. Toimenpiteiden rahoituksesta päätetään erikseen yhdyskuntalautakunnassa vuosisuunnitelman yhteydessä.

1.3 Osallistuminen, tiedottaminen ja viranomaiskäsittelyt

Kaupunkiympäristön palvelualueen ohjauksessa valmisteltu leikkipaikkaohjelma esiteltiin yhdyskuntalautakunnalle helmikuussa 2020. Lautakuntaesittelyn jälkeen raporttiluonnos liitteineen asetettiin nähtäville 13.3.–20.4.2020 palvelupiste Frencelliin. Lisäksi raporttiluonnos oli nähtävillä ja kommentoitavana kaupungin internetsivuilla. Nähtävilläolosta kuulutettiin Aamulehdessä 13.3.2020 ja laitettiin ilmoitus kaupungin ilmoitustaululle. Kuulutuksen mukaisesti aineisto asetettiin nähtäville myös kaupungin kirjastoihin. Koronaepidemian rajoitustoimenpiteiden astuttua voimaan, kirjastot suljettiin yleisöltä 17.3.2020 eikä aineistoon ollut sen jälkeen mahdollista tutustua kirjastoissa. Nähtävilläoloaikana asukkailla oli mahdollisuus antaa työn sisältöä koskevaa palautetta sekä vastata asukaskyselyyn. Asukaskommentteja oli mahdollista antaa internetin e-lomakkeella tai lähettämällä ne vapaamuotoisena kirjaamoon. Leikkipaikkaohjelmasta tiedotettiin Tampereen kaupungin internet -sivuilla sekä mediatiedotteella ennen nähtävilläoloa. Lisäksi nähtävilläolosta ja asukaskyselystä lähetettiin sähköpostitse tieto Nuorisovaltuustolle, Mannerheimin lastensuojeluliiton Tampereen osastolle, Pirkanmaan yksityiset perhepäivähoitajat ry:lle, Seurakuntien perhepäivätoimintaan, yksityisille kouluille ja päiväkodeille sekä oppilaskunnille. Koronarajoitusten aiheuttamista muutoksista johtuen nähtävilläoloaikana julkaistiin kaupungin internetsivuilla leikkipaikkaohjelmaluonnosta esittelevä video. Videota jaettiin myös kaupungin sosiaalisen median kanavissa sekä linkki videoon toimitettiin mm. nuoriso-ohjaajille.

Raporttiluonnosta oli suunniteltu esiteltäväksi nähtävilläoloaikana lasten alueellisissa parlamentteissa sekä 4.-luokkalaisten vaikuttamispäivillä. 3.–6.-luokkalaisille suunnattuja osallistamistilaisuuksia oli suunniteltu pidettäväksi yhteensä 13 kpl. Tilaisuuksiin osallistuvilta oli tarkoitus kerätä mielipiteitä ja kommentteja leikkipaikkapalveluiden järjestämisestä. Koronaepidemian rajoitustoimenpiteiden vuoksi alueelliset parlamentit peruuntuivat. 4.-luokkalaisten vaikuttamispäivät sen sijaan toteutettiin etänä Seppo.io-opetusympäristössä 30.3.–1.4. ja 6.–7.4.2020 aineiston ollessa nähtävillä. Päiviin osallistui yhteensä 751 oppilasta (35 koululuokkaa), joilta kerättiin mielipiteitä leikkipaikkaohjelmasta. Lisäksi nähtävilläolosta laadittiin kaksi erillistiedotetta, joita jaettiin kaupungin nuorisotyöntekijöiden välityksellä mm. nuorisovaltuustojen työntekijöille sekä koulujen rehtorien välityksellä Helmi -järjestelmään ja yksityisiin kouluihin ja päiväkoteihin.

Leikkipaikkaohjelman sisältö koskee laajasti eri viranomaistahoja ja toimijoita. Suunnitellusta leikkipaikkaverkostosta pyydettiin valmisteluprosessin aikana kommentteja kaavoitukselta, päivähoiton vastuutahoilta, viheralueiden suunnittelijoilta sekä kunnossapidon edustajilta. Saatu palaute huomioitiin nähtävillä asetetussa raporttiluonnoksessa. Nähtävilläoloaikana lausunnot pyydettiin Liikunta- ja nuorisopalveluilta, Kasvatus- ja opetuspalveluilta sekä Kiinteistöt, tilat ja asuntopoliitikka -yksiköltä.

Asukaspalautteet, asukaskyselyjen tulokset sekä lausunnot käsiteltiin leikkipaikkatyöryhmässä. Palautteiden mukaiset tarvittavat muutokset leikkipaikkaohjelman sisältöön tehtiin työryhmän arvioinnin mukaan yhdyskuntalautakunnan päätöksäksittelyyn. Saatujen asukaspalautteiden koosteet sisällytettiin raporttiaineistoon (kappale 4.3.6 ja liite 8) ja laaditut vastineet julkaistaan kaupungin internetsivuilla. Sähköpostiosoitteensa jättäneille palautteen antajille toimitetaan koostelinkki vastineisiin. Asukaskyselyn ja nuorten vaikuttamispäivillä saadut tulokset huomioidaan lisäksi ohjelmakaudella suunniteltaessa uusia tai peruskunnostettaessa olemassa olevia leikkipaikkoja. Lausuntojen ja palautteiden mukaan korjattu raportti vietiin yhdyskuntalautakunnan päätettäväksi 10.11.2020. Ohjelma hyväksyttiin ohjeellisena viheralueiden leikkipaikkaverkostosuunnitelmana. Yhdyskuntalautakunnan päätös (TRE:1274/10.03.04/2020) toimitettiin tiedoksi lausuntoja antaneille yksiköille sekä Tampereen Infra Oy:lle.

1.4 Seuranta ja päivittäminen

Leikkipaikkaohjelma päivitetään kymmenen vuoden välein siten, että tarkastelujakso säilyy kymmenen vuoden pituisena. Seuraava päivitys laaditaan 2030 ja sen tarkastelujakso kattaa vuodet 2031–2040. Päivityksen yhteydessä laaditaan seurannan selonteko, jossa tarkastellaan nyt julkaisutavan ohjelmoinnin toteutumista. Ohjelmoitujen toimenpiteiden toteutuksen seuranta tehdään vuosittain investintiohjelman päivityksen yhteydessä siten, että mahdollisten poikkeusten vaikutukset koko tarkastelujakson toimenpiteisiin huomioidaan. Kaupunkiympäristön palvelualue päättää päivitystyön vastuista ja toteutustavasta päivitystyön tullessa ajankohtaiseksi.

Korjausvelkalaskenta pyritään suorittamaan ohjelmakauden aikana säännöllisesti viiden vuoden välein, jotta korjausvelan kehittymistä on mahdollista seurata ohjelmoinnille asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Korjausvelkalaskennat toteutetaan alustavan suunnitelman mukaan vuosina 2024 ja 2029. Vuoden 2024 korjausvelkalaskennan yhteenveto julkaistaan leikkipaikkaohjelman liitteenä ja se huomioidaan ohjelmakauden loppupuoliskon leikkipaikkojen peruskunnostusohjelmaa laadittaessa. Vuoden 2029 korjausvelkalaskelma raportoidaan seuraavan leikkipaikkojen ohjelmoinnin yhteydessä.

2 KÄSITTEITÄ

2.1 Viherpalvelut ja viherpalveluohjelmat

Viherpalveluilla tarkoitetaan kaikkia kaupungin tiettyä tarkoitusta varten ylläpitämiä julkisia toiminta- ja viheralueita. Näitä ovat esimerkiksi leikkipaikat, urheilu- ja pelikentät, kevyen liikenteen väylät, rakennetut puistot ja puistokäytävät sekä ulkoilureitit. Viherpalveluja ovat myös skeittipaikat, BMX- ja polkupyörätrialradat, ulkokuntoilupaikat, koirapuistot, matonpesu- ja soutuvenepaikat sekä muut toimintaa ja harrastuksia palvelevat alueet ja rakenteet. Myös viheralueverkostot, maisemapellot ja -niityt sekä metsät ja suojelualueet ovat viherpalveluita. Viherpalveluiden suunnittelu- ja hallintovastuu keskittyy pääasiassa Kaupunkiympäristön palvelualueelle.

VIHERPALVELUT	Kaupunkiympäristön palvelualue (Kapa)	Kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka -yksikkö (Kitia)	Liikunta- ja nuorisopalvelut (Liinu)
Rakennetut puistot (A1 - A3)	374 ha		
Avoimet viheralueet (B1 - B5)	172 ha		
Puistot muussa käytössä (D1 - D5)	121 ha		
Lähimetsät C1		530 ha	
Ulkoilumetsät C2.1		2130 ha	
Retkeilymetsät C2.2		1044 ha	
Suojametsät C3		325 ha	
Talousmetsät C4		1105 ha	
Arvometsät C5		981 ha	
Suojelualueet S		1289 ha	
Leikkipaikat	219 kpl		
Koulu- ja päiväkotipihojen leikkipaikat		149 kpl	
Uimarantojen leikkipaikat			5 kpl
Skeittipuistot ja -paikat	5 kpl	1 kpl	
BMX -radat	1 kpl		
Polkupyörätrial -radat	1 kpl		
Frisbeegolf -radat	4 kpl		1 kpl
Ulkoliikuntapaikat (esim. kuntoilu, parkour)	14 kpl	4 kpl	11 kpl
Koirapuistot	14 kpl		
Peli- ja lähikentät	183 kpl		29 kpl
Koulun kentät		17 kpl	
Yleisurheilukentät			7 kpl
*Luistelukentät	104 kpl	9 kpl	19 kpl
*Jääkiekkokaukalot		1 kpl	9 kpl
*Talviliikumäet	16 kpl		
*Hiihtoladut		8 km	100 km
Valaistut ulkoilureitit			85 km
Uimarannat ja uimapaikat			31 kpl
Soutuvenepaikat	3492 kpl		
Matonpesupaikat	18 kpl		
Palstaviljelyalueet		9,0 ha	

* Määrä vaihtelee vuosittain riippuen talviolosuhteista.

Taulukko 1. Viherpalveluiden määrät vuonna 2020.

Viherpalveluohjelmien avulla asetetaan tavoitteita viherpalveluiden suunnitelmalliselle kehittämiselle sekä ohjataan viheralueille tehtäviä investointeja pitkällä aikajänteellä. Viherpalveluohjelmissa keskitytään pääosin Kaupunkiympäristön palvelualueen hallinnoimiin viherpalveluihin, mutta muiden hallintokuntien palveluiden huomioiminen on oleellista tarkoituksenmukaisen palvelukokonaisuuden kannalta. Leikkipaikkoja käsittelevän viherpalveluohjelman lisäksi Tampereella on laadittu seuraavat viherpalveluohjelmat (myöh. VPO):

- Koirapalvelut 2011–2025
- Avoimet viheralueet, Maisemapeltojen ja niittyjen ylläpito 2015–2025
- Kenttä- ja ulkoliikuntaympäristöt 2015–2025

Ympäristönsuojelun johdolla valmistui edellä mainittujen lisäksi vuonna 2019 Luontovirkistystyksen palveluohjelma. Ohjelmalla on hyvin vähäinen vaikutus leikkipaikkaverkostoon, joten sitä ei ole tätä raporttia laadittaessa huomioitu.

Viherpalveluohjelmista kenttä- ja ulkoliikuntaympäristöt -ohjelma on huomioitu leikkipaikkaverkostoa tarkasteltaessa sekä niillä suoritettavia toimenpiteitä ohjelmoitaessa. Leikkitoimintoja on pyritty esimerkiksi keskittämään kenttäohjelmassa säilytettävien tai kehitettävien kenttien yhteyteen. Samoin kentillä ja leikkipaikoilla suoritettavia peruskunnostuksia on pyritty aikatauluttamaan siten, että ne voitaisiin toteuttaa yhtenä kokonaisuutena, jos kunnostustarpeita on kummassakin palvelukokonaisuudessa.

2.2 Leikkipaikat

Leikkipaikkapalvelut ovat yksi kaupungin tuottamista viherpalveluista. Kaupunkiympäristön palvelualueen hallinnoimat leikkipaikat ovat pääasiassa viheralueilla sijaitsevia rakennettuja pelaamiin ja leikkimiseen varattuja alueita, joille on sijoitettu tähän tarkoitukseen soveltuvia välineitä ja rakenteita. Tampereen nykyiset leikkipaikat on jaettu alueiden laajuuden ja sijainnin sekä varustetason monipuolisuuden perusteella lähileikkipaikkoihin ja alueleikkipaikkoihin. Vuoden 2021 alussa Tampereella on yhteensä 219 Kaupunkiympäristön palvelualueen hallinnoimaa leikkipaikkaa. Näistä lähileikkipaikoiksi luokiteltuja kohteita on 143 kpl ja alueleikkipaikkoja 76 kpl.

2.2.1 Lähileikkipaikka

Leikkipaikkaverkoston perusrungon muodostavat pääasiassa korttelipuistoissa sijaitsevat lähikorttelien asukkaille suunnatut lähileikkipaikat. Lähileikkipaikan ja asunnon välinen tavoitteellinen etäisyys on 300 metriä. Lähileikkipaikoilla käytetään yleensä 0–12-vuotiaiden ikäryhmille suunnattua perustason välineistöä. Lähileikkipaikkojen yhteydessä saattaa olla pieni pallokenttä, joista osa jäädytetään talvisin. Lähileikkipaikoilla ei ole leikkivälineiden talvikunnossapitoa.

2.2.2 Alueleikkipaikka

Lähieleikkipaikkatarjontaa täydentävät alueleikkipaikat, jotka sijaitsevat lähinnä kaupunginosapuistoissa ja aluepuistoissa. Tavoite-etäisyys asunnosta alueleikkipaikalle on 500 metriä. Ne ovat laajempia ja toiminnoiltaan monipuolisempia kokonaisuuksia kuin lähieleikkipaikat. Alueleikkipaikkojen yhteydessä saattaa olla eri-ikäisille tarkoitettuja urheilua, pelejä ja ulkoilua palvelevia toimintoja kuten pelikenttiä, kuntoiluvälineitä tai erityislajien harrastuspaikkoja. Alueleikkipaikoissa voi olla perusvälineistöstä poikkeavia välinekokonaisuuksia. Tavoitteena on lisätä alueleikkipuistoja yksilöivien teemojen käyttöä. Yksilöiviä teemoja voivat olla esimerkiksi satuhahmot (Tiitiäisen satupuisto, Pikku kakkonen), toiminnot (liikennepuisto) tai leikkipaikan omaileimaiset leikkivälineet kuten laivatai eläinaiheiset välineet, joiden mukaan käyttäjät saattavat virallisen puiston nimen sijaan puistoja kutsua (Laivapuisto, Tiikeripuisto). Nykyisin alueleikkipaikoilla ei ole leikkivälineiden talvikunnossapitoa.

2.2.3 Erikoispuisto

Erikoispuistolla tarkoitetaan leikkipaikkaverkoston osalta monipuolista leikkipaikkakokonaisuutta, jolla on myös seutukunnallista merkitystä. Erikoispuisto on osa laajempaa yleiskaavallista keskuspuistoa ja se sijaitsee helposti saavutettavalla, keskeisellä viheralueella. Erilaisten leikki- ja pelialueiden lisäksi erikoispuistossa voi olla puiston toimintaa ja pitkäaikaista oleskelua tukevia pieniä rakennelmia kuten wc, kioskia tai kahvio. Erikoispuistoluokituksen mukaisen leikkipaikkakokonaisuuden rakentamista tarkastellaan ohjelmakauden aikana yleis- ja asemakaavahankkeiden yhteydessä.

2.2.4 Muiden hallintokuntien leikkipaikat

Puistoissa ja muilla julkisilla alueilla olevien Kaupunkiympäristön palvelualueen leikkipaikkojen lisäksi leikkipaikkoja sijaitsee kaupungin muiden hallintokuntien ja toimijoiden hallinnoimilla alueilla. Kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka -yksikkö hallinnoi mm. kaupungin kiinteistöjen kuten koulujen tai päiväkotien pihoilla sijaitsevia leikkipaikkoja. Kiinteistöpihojen leikkipaikat eivät ole päivisin asukkaiden vapaassa käytössä, mutta kaupungin yleisen linjauksen mukaisesti esimerkiksi kaikki koulujen ja päiväkotien pihat ovat iltaisin vapaasti käytettävissä. Niillä on erityisesti haja-asutusalueiden asukkaille suuri merkitys kaupunkiympäristön palvelualueen hallinnoimia leikkipaikkoja korvaavina ja täydentävinä palveluina. Uimarantojen yhteydessä olevat leikkipaikat ovat Liikunta- ja nuorisoyksikön hallinnoimia kohteita. Uimarannoilla olevien leikkipaikkojen käyttöä ei ole rajoitettu, joten asukkaiden näkökulmasta ne ovat rinnastettavissa Kaupunkiympäristön palvelualueen hallinnoimiin leikkipaikkoihin. Muiden toimijoiden, kuten taloyhtiöiden piha-alueiden, seurakuntien sekä matkailu- ja palveluyritysten leikkipaikat, ovat harvoin vapaasti kaikkien käytettävissä tai niiden käyttöä on rajoitettu.

Kuva: Saukonpuisto / Susanna Lyly / Tampereen kaupunki

3 LEIKKIPAIIKKAVERKOSTON NYKYTILANNE

3.1 Kehityshistoria

Tampereella leikkipaikkojen ja pelikenttien (nk. pallokenttien) rakentaminen alkoi 1930-luvun loppupuolella. Kentille ja niiden ympäristöön jäädytettiin talvella luistinkatoja ja kelkkamäkiä. 1940- ja 1950-luvuilla pääpaino oli istutettavien alueiden rakentamisessa. Lähiörakentaminen oli voimakkaimmillaan maalta kaupunkiin suuntautuneen muuttoliikkeen vuosikymmeninä 1960- ja 1970-luvuilla. Kaupunkirakentamisen sosiaalisen näkökulman vuoksi syntyi lukuisia korttelipuistoja, ja niihin toiminnallisesti melko yksipuolisia leikkipaikkoja. Samansuuntainen kehitys jatkui tiivistämisrakentamisen myötä aina 1990-luvulle saakka. Vuosikymmenien saatossa on siis rakennettu paljon pieniä leikkipaikkoja. Jopa saman puistoalueen sisälle saattoi sijoittua lähelle toisiaan, mutta toisistaan erillisiksi yksiköiksi laskettavia leikkipaikkoja, joissa oli lähes samanlainen ja toisinaan hyvinkin pelkistetty varustetaso.

2000-luvulle tultaessa on siirrytty kaavoittamaan laajoja uudisasutusalueita, joille myös uusien leikkipaikkojen rakentaminen on pääosin keskittynyt. Rakentamisen pääpaino on siirtymässä kaupungin eteläisistä osista Hiedanrantaan ja Ojalan -kaava-alueelle. 2000-luvulle on tyypillistä myös voimakas kantakaupungin täydennysrakentaminen. Täydennysrakentamiskohteissa ei yleensä ole tilaa uusille leikkipaikoille, vaan niillä tukeudutaan olemassa olevan viheralueverkoston palveluihin. 2010-luvulla aloitettiin koko kaupunkialueen kattava leikkipaikkaverkoston strateginen suunnittelu ja ohjelmointi. Strategisten linjausten ja suoritettujen toimenpiteiden myötä vuosikymmenien aikana paikoin huomattavan tiheäksi muodostunutta leikkipaikkaverkostoa on karsittu ja jäljelle jääneitä leikkipaikkoja on järjestelmällisesti kehitetty vastaamaan nykypäivän vaatimuksia.

Leikkipaikkastandardien käyttöönoton myötä kaupungin omien leikkivälinemallien käyttö on vähentynyt 2000-luvulla merkittävästi. Leikkipaikoilla on siirrytty käyttämään lähes yksinomaan valmisratkaisuja, joihin on enenevässä määrin kytketty myös liikunnallisuutta ja pelimahdollisuuksia. Turva-alueissa perinteisen turvasoran rinnalle on otettu käyttöön synteettisiä turva-alueita. Valaistuksessa on siirrytty pitkäikäiseen ja energiatehokkaaseen led -tekniikkaan.

3.2 Palvelun tuottaminen

Vastuu leikkipaikkojen suunnittelusta, toteutuksesta ja kunnossapidosta jakaantuu kaupungin organisaatiossa usealle eri toimijalle. Johtosäännön mukaan lautakunnat vastaavat valtuuston ja kaupunginhallituksen niille asettamien strategisten, toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta sekä konsernimääräysten noudattamisesta alaistensa toiminnan osalta. Yleisillä alueilla oleviin leikkipaikkoihin liittyvästä kuntalaisten palvelutarpeen selvittämisestä, palvelujen järjestämisestä sekä palveluntuottajien valinnasta vastaa yhdyskuntalautakunta. Kaupunkiympäristön palvelualue vastaa palvelujen tilaamisen valmistelusta ja suunnittelusta, tilaamiseen liittyvistä tuki- ja kehittämisprosesseista, lautakuntien ja niiden jaostojen toimialaan kuuluvien asioiden valmistelusta sekä viranomais- ja asiainhoitojärjestelmien järjestämisestä. Tilaajaryhmän vastuulla on myös edistää kuntalaisten osallistumista ja heidän mielipiteidensä välittymistä päätöksentekijöiden tietoon. Tilaajaryhmä jakaantuu moneen eri vastuualueiden tilaajayksiköksi.

Kaupunkiympäristön suunnittelussa leikkipaikkoja koskevien asioiden valmistelusta, investointien ohjelmoinnista sekä suunnitelmien tekemisestä tai niiden tilaamisesta ulkopuoliselta konsultilta vastaa Viheralueet ja hulevedet -yksikkö. Suunnittelua johtaa suunnittelupäällikkö. Leikkipaikkojen suunnittelun lähtökohtana on tilaajan määrittämät tavoitteet sekä mahdolliset leikkipaikan toimintoihin ja ilmeeseen liittyvät asukastoiveet.

Suunnittelijan vastuulla on, että suunnitelma täyttää voimassa olevat lait ja asetukset sekä viranomaismääräysten vaatimukset. Leikkivälineiden, leikkipaikoilla olevien rakenteiden, turva-alueiden ja turva-alueiden tulee olla standardien mukaisia. Tilaajan hyväksymä suunnitelmaluonnos asetetaan nähtäville internettiin, suunnittelukohteeseen sekä palvelupiste Frenckelliin kahdeksi viikoksi. Tilaaja ja suunnittelija käsittelevät luonnoksesta saadut palautteet sekä laativat tarvittavat suunnitelmamuutokset. Uudiskohteiden sekä keskeisten kohteiden peruskunnostussuunnitelmat valmistellaan yhdyskuntalautakunnan päätettäväksi. Kohteet, joissa palvelun rakenne ei oleellisesti muutu, hyväksyy suunnittelupäällikkö.

Rakennuttaminen ja ylläpito -yksikkö vastaa yleisillä alueilla olevien leikkipaikkojen rakennuttamisesta. Leikkipaikkojen rakentaminen tilataan Tampereen Infra Oy:ltä tai ulkopuoliselta urakoitsijalta. Rakentamisen aikana tulee noudattaa leikkipaikkarakentamista ohjaavia standardeja, välinevalmistajien ohjeita, yleisiä työselostuksia (InfraRYL, VRT'17, VHT'14 ja VKT 2021) sekä työkohteeseen liittyviä kohdekohtaisia suunnitelmia ja työselostuksia sekä Tampereen kaupungin laatimia työturvallisuusohjeita. Työnaikaiset suunnitelmamuutokset tai lisäykset hyväksytetään kohteen suunnittelijalla sekä työn tilaajalla.

Kaupungin viheralueilla sijaitsevien leikkipaikkojen kunnossapidosta vastaa kokonaispalveluna Tampereen Infra Oy Kaupunkiympäristön palvelualueen kanssa laaditun palvelusopimuksen mukaisesti. Leikkipaikkojen kunnossapito kattaa varusteiden, aluerakenteiden sekä viherympäristön kunnossapidon. Kaupunki on jaettu kymmeneen kunnossapidon urakka-alueeseen, joista vuoden 2021 alussa kolmen alueen kunnossapidossa Tampereen Infra Oy:n aliurakoitsijana toimii yksityinen urakoitsija. Loput seitsemän urakka-aluetta ovat osakeyhtiön oman tuotannon kunnossapidossa.

3.3 Omavalvonta ja turvallisuusasiakirja

Leikkipaikkaohjelman rinnalla vuonna 2012 laadittu leikkipaikkojen omavalvontajärjestelmä on päivitetty Leikki- ja skeittipaikkojen, ulkokuntoilupaidojen, BMX-ratojen, polkupyörätrial-radan sekä frisbeegolfratojen turvallisuusasiakirjaksi. Päivitys viedään Yhdyskuntalautakunnan hyväksyttäväksi vuoden 2021 alkupuoliskolla. Turvallisuusasiakirja ohjaa edellä mainittujen toimintapaikkojen välineiden sekä turvallisuuteen vaikuttavien rakenteiden kunnossapidon ja valvonnan suorittamista. Ohjeistus kattaa kunnossapidon järjestämisen sekä Tampereen Infra Oy:n oman tuotannon kunnossapitoalueilla että yksityisillä urakka-alueilla sijaitsevilla leikkipaikoilla. Turvallisuusasiakirja sisältää myös leikkipaikkojen riskinarvioinnin, ohjeet vaarojen poistamisesta ja onnettomuuksien ennaltaehkäisemisestä sekä määrittelee kunnossapidon vastuutahot ja tilaajan turvallisuustehtävät. Turvallisuusasiakirjan sisältö päivitetään vuosittain pidettävässä urakoitsijoiden, suunnittelijoiden, tilaajien ja tarkastusryhmän yhteisessä päivityskokouksessa.

Turvallisuusasiakirjan mukaiset toimenpiteet perustuvat leikkivälineistä, kuntoiluvälineistä sekä asiakirjan piiriin kuuluvista muista toiminnoista (kuten skeitti ja BMX) ja niiden huollosta säädettyihin standardeihin sekä Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (Tukes) ohjeisiin omavalvonnasta ja turvallisuussuunnittelusta. Kuluttajaturvallisuuslaki 920/2011 edellyttää omavalvontajärjestelmän laatimista. Palveluntarjoajan on myös pidettävä kirjanpitoa leikkipaikoilla tapahtuneista läheltä piti -tilanteista ja onnettomuuksista sekä suunniteltava kerätyn tiedon pohjalta toimenpiteet turvallisuuden parantamiseksi.

Vuoden 2016 kuluttajaturvallisuuslain uudistuksen myötä leikkipaikkojen viranomaisvalvonta on pääosin siirtynyt paikallistason ympäristöterveysyksiköltä Tukesille. Kaupungin ympäristöterveysyksiköllä on valvontavastuu ainoastaan hygieniakysymyksissä kuten leikkipaikkojen hiekkalaatikoihin, kahlualtaisiin tai uimavesiin liittyvissä asioissa. Tukesin organisaatiossa leikkipaikkoihin liittyvää turvallisuutta ohjeistaa ja valvoo Kuluttajapalvelut -ryhmä, jonka resurssit ovat aiempaan paikallistason valvontaan ja ohjeistukseen verrattuna varsin vähäisiä. Siitä johtuen viranomaisstoi-

minta keskittyy etupäässä toiminnanharjoittajan turvallisuusjohtamiseen ja niin sanottujen isojen linjojen toimivuuteen. Tarvittaessa Tukes puuttuu myös pienempiin yksityiskohtiin, välinetoimittajien toimintaan sekä heidän toimittamiensa tuotteiden turvallisuuteen.

3.4 Leikkipaikkojen määrä

Leikkipaikkojen määrästä suhteessa kaupungin tai asuinalueen kokoon ei ole sitovaa valtakunnallista ohjeistusta. Leikkipaikkaverkoston kattavuutta arvioitaessa voidaan hyödyntää muiden suurten kaupunkien vertailuaineistoa. Vertailuaineistoa tulkittaessa tulee ottaa huomioon kaupunkien toisistaan poikkeavat kaupunkirakenteet, palveluiden järjestämisen tavat sekä leikkipaikkojen laadulliset tavoitteet. Yli sadantuhannen asukkaan kaupunkien välisen vertailun mukaan Tampereella Kaupunkiympäristön palvelualueen vastuulla oli vuonna 2019 sekä lukumäärällisesti että asukasluvuun suhteutettuna tarjontaa toiseksi eniten. Tamperetta tiheämpi leikkipaikkaverkosto oli ainoastaan Lahdessa ja lukumäärällisesti leikkipaikkoja oli enemmän ainoastaan Helsingissä. Verrattaessa laskennallista 0–15-vuotiaiden lasten määrää leikkipaikkaa kohden, Tampereella on vertailuaineiston perusteella Lahden jälkeen vähiten leikkijöitä yhtä leikkipaikkaa kohden. On kuitenkin huomioitava, että todellinen leikkipaikkojen käyttäjämäärä vaihtelee runsaasti tarkasteltaessa väestötietoja kaupunginosittain.

Tampereen leikkipaikkaverkosto kantakaupungin alueella on muodostunut pääosin huomattavan tiheäksi. Palvelutarjonta ja palveluiden saavutettavuus on laadukasta, mutta toisaalta osittain päällekkäisen verkoston kunnossapito on taloudellisesti raskasta. Taulukko 2 kuvaa vuoden 2019 alkupuoliskon leikkipaikkapalveluiden määrällistä tilannetta vertailukaupunkien kesken. Leikkipaikkojen määrät perustuvat kaupunkien ilmoittamiin tilanteisiin sekä kaupunkien omilla internetsivustoilla julkaistuihin leikkipaikkaohjelmiin, kartta-aineistoihin tai muilla tavoin ilmoitettuihin leikkipaikkamääriin. Taulukossa esitettäviin lukuihin vaikuttavat kaupunkien omat tulkinnat palvelusisällöistä sekä leikkipaikan ja puiston määritelmistä.

Leikkipaikkaohjelmaan 2012–2020 tehdyssä vastaavassa kuntavertailussa suhteutettujen vertailulukujen leikkipaikkaa/ 1000 asukasta kohden keskiarvo oli 0,9. Ainoana verrokkikaupunkina leikkipaikkaverkosto oli tarkastelujaksojen välillä tihentynyt Turussa. Helsingissä, Lahdessa ja Oulussa tilanne oli pysynyt lähes ennallaan ja muissa vertailukaupungeissa oli vertailulukuja tarkasteltaessa havaittavissa leikkipaikkaverkoston harveneva trendi. Asukasmäärän kasvu selittää yleistä kehityssuuntaa ainakin osittain.

Kaupunki	Asukkaita (31.12.2018)	Leikki- paikkojen määrä	Asukkaita/ leikkipaikka	Leikkipaikkoja/1000 as.		Lapsia (0–15 v)	Lapsia/ leikki- paikka
				vuonna 2019	2010 tilanne		
Helsinki	648 042	302	2146	0,47	0,47	98 052	325
Espoo	283 632	196	1447	0,69	0,73	58 019	296
Tampere 2019	235 239	218	1079	0,93	1,22	33 979	156
Tampere VPO 2012–2020	211 691	258	821		1,22		
Vantaa	228 166	143	1607	0,62	0,47	42 461	297
Oulu	203 567	157	1296	0,77	0,78	39 810	254
Turku	191 331	150	1276	0,78	0,88	25 985	173
Jyväskylä	141 305	112	1262	0,79	0,89	23 520	210
Lahti	119 951	160	750	1,33	1,34	18 757	117
Kuopio	118 664	91	1304	0,77		18 786	206
Keskiarvo			1399	0,79	0,9		226

Taulukko 2: Leikkipaikkojen määrällinen vertailu yli 100 000 asukkaan kaupungeissa 31.12.2018 väestötilanteen mukaan.

Vuoden 2020 aikana Tampereen kantakaupungin alueelle valmistuu kaksi Kaupunkiympäristön palvelualueen hallinnoimaa uutta leikkipaikkaa, Tervaslammenuisto ja Kiiskisaarenuisto. Lisäksi Haiharanpuiston kahdella eri alueella sijaitsevat leikkivälineet keskitetään samalle alueelle, joten leikkipaikkojen määrä ohjelmakauden alussa vuonna 2021 tulee olemaan yhteensä 219 kpl. Laskennallisesti nykyiseen asukasmäärään suhteutetun vertailulukujen keskiarvon 0,79 leikkipaikkaa/1000 asukasta saavuttamiseksi riittäisi 188 leikkipaikkaa.

Tampereen nykyisten leikkipaikkojen kunto vaihtelee. Joissakin kaupunginosissa näkyy leikkipaikkojen rakentamisen ja peruskorjausten keskittyminen tiettyihin lyhyehköihin ajanjaksoihin. Näillä alueilla leikkipaikat ja niiden välineistö ovat keskenään hyvin saman tyyppisiä, leikkipaikoilla ei ole niitä yksilöivää viereisistä leikkipaikoista poikkeavaa ilmettä eivätkä ne välttämättä vastaa nykyisten käyttäjien toiminnallisia vaatimuksia. Leikkipaikkojen kuntoon vaikuttaa oleellisesti iän ja käytön aiheuttama kuluminen sekä ilkivalta, joka on leikkivälineen ja koko leikkipaikan elinkaareen vaikuttava suurin yksittäinen tekijä.

Vuoden 2000 jälkeen rakennetut ja peruskunnostetut leikkipaikat täyttävät voimassa olevat EN-turvallisuusnormit. Leikkivälineiden mittojen ja rakenteiden sekä turva-alustojen materiaalien ja laajuuden on oltava normien mukaisia. Sitä ennen hyvänä ja oikeana pidetty rakentamistapa on joiltain osin nykyisten vaatimusten vastainen. Palvelun tuottajalle ei määritelty siirtymäaikaa normien käyttöönoton yhteydessä. Ennen normien käyttöönottoa valmistuneita leikkipaikkoja on muutettu turvallisuusvaatimusten mukaisiksi peruskunnostusten sekä yksittäisten välineiden vaihtojen yhteydessä. On kuitenkin huomionarvoista, että tehdyistä toimenpiteistä huolimatta kantakaupungin alueelta löytyy edelleen yksittäisiä leikkipaikkoja, joille peruskunnostusta ei ole tehty turvallisuusnormien voimaantulon jälkeen. Palveluiden turvallisuudesta ja käyttökelpoisuudesta on huolehdittu tapauskohtaisesti arvioimalla aiheutuuko normienvastaisuuksista merkittävää haittaa. Jatkuvasta päällekkäisen leikkipaikkapalvelutarjonnan kunnossapitämisestä aiheutunut peruskunnostusvaje näkyy leikkipaikoilla korjausvelkana sekä leikkipaikkojen yleisen laadun heikkene-misenä.

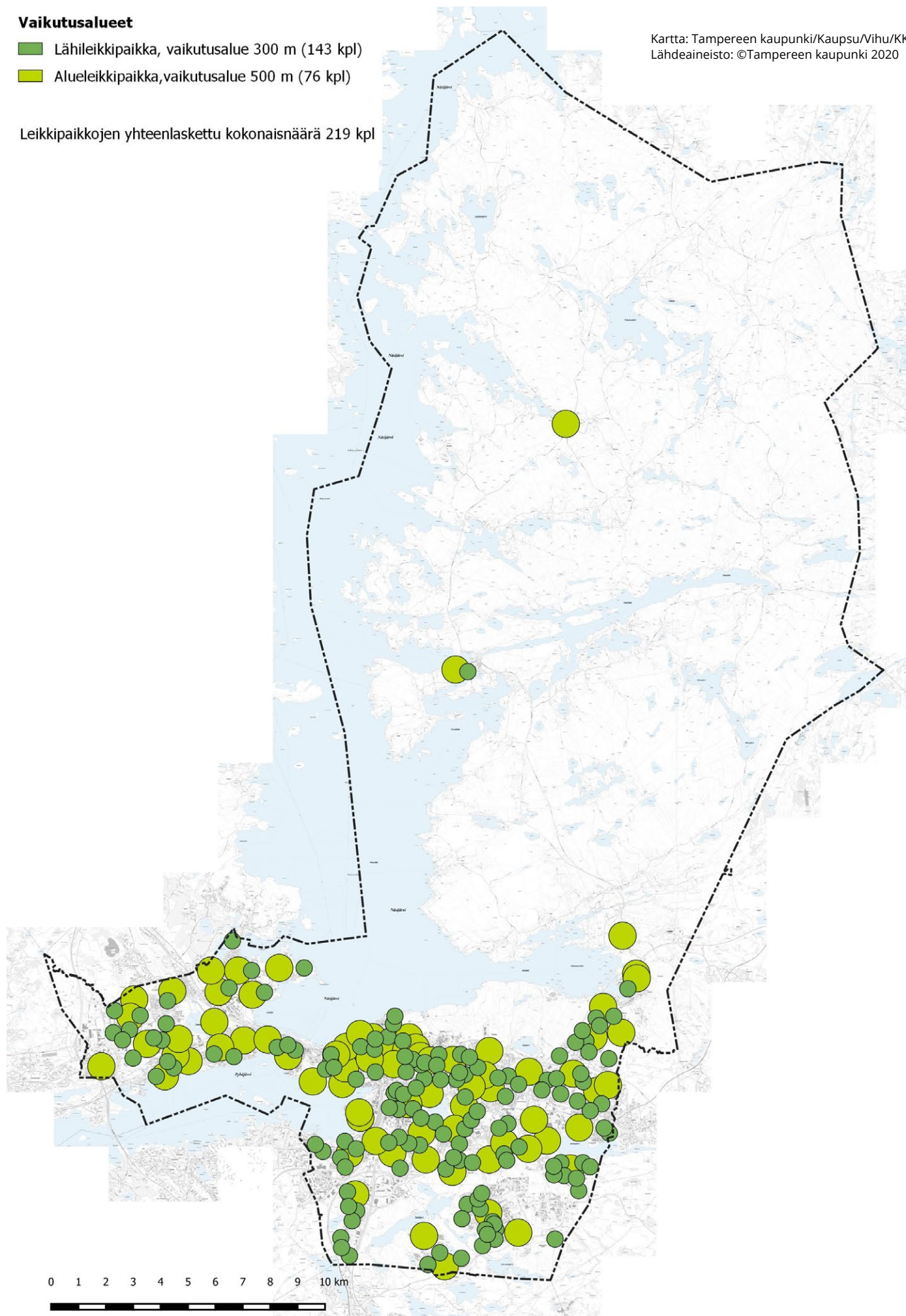
Vaikutusalueet

■ Lähileikkipaikka, vaikutusalue 300 m (143 kpl)

■ Alueleikkipaikka, vaikutusalue 500 m (76 kpl)

Leikkipaikkojen yhteenlaskettu kokonaisäärä 219 kpl

Kartta: Tampereen kaupunki/Kaupsu/Vihu/KK
Lähdeaineisto: ©Tampereen kaupunki 2020

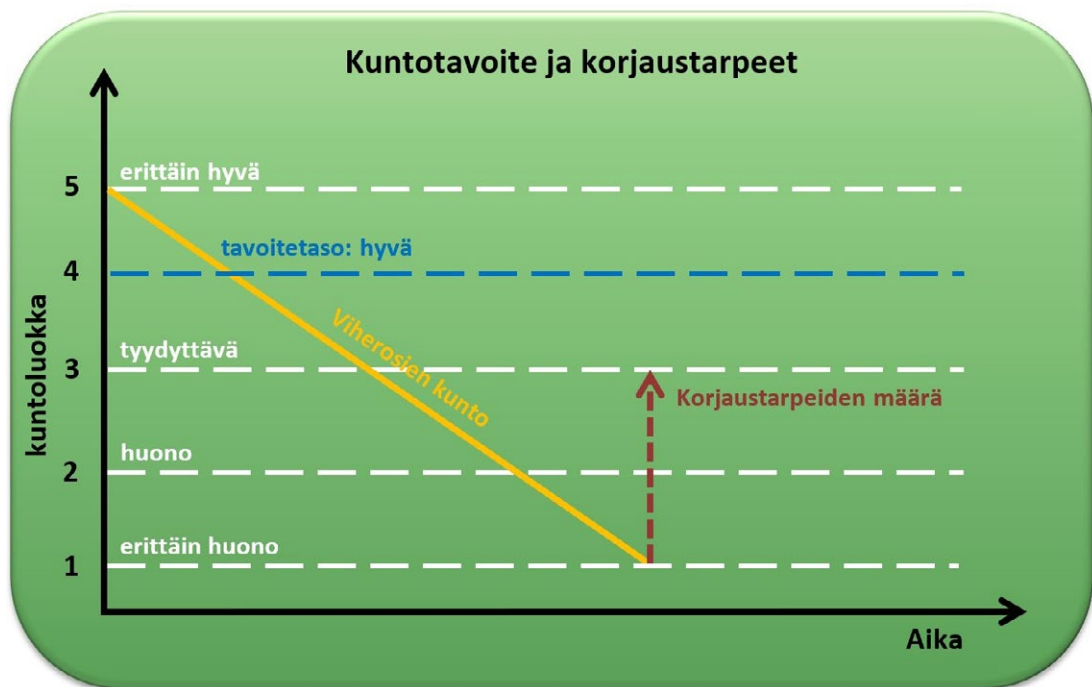
Kuva 1. Kaupunkiympäristön palvelualueen leikkipaikkaverkosto vuoden 2021 alussa.

3.5 Korjausvelka

Osana leikkipaikkojen kehitysohjelmaa laadittiin erillistyönä korjausvelkalaskelma. Laskelman tavoitteena oli selvittää Kaupunkiympäristön palvelualueen hallinnoimien yleisten leikkipaikkojen korjaustarve sekä laskea korjaustarpeiden rahallinen nykyarvo. Leikkipaikkojen nykykunnan mukainen korjausvelka laskettiin kesällä 2019 otokseen kuuluneilta 31:ltä leikkipaikalta. Otoksen kohteiden valintakriteereinä olivat kohteiden sijainti sekä arvioitavien kohteiden iän ja viherosien monipuolisuus. Viherosalla tarkoitetaan yksittäistä leikkivälinettä, turva-alustaa tai jotakin muuta leikkipaikalla olevaa kalustetta tai varustetta. Kohteet ovat erityyppisiä ja -kokoisia sekä viherosien määriltään vaihtelevia. Laskelmassa ei huomioitu valaisin- ja sähkölaitteita, yksittäisiä leikkipaikkojen yhteydessä olevia varastorakennuksia ja maanalaisia rakenteita kuten sadevesikaivoja, putkia ja rumpuja. Koko leikkipaikkaverkoston korjausvelkaa laskettaessa otoksen tulokset laajennettiin koskemaan koko kaupungin leikkipaikkoja.

Kuntokartoituksessa eri viheralueiden osa-alueiden arvioimiseksi käytettiin kuntoluokitusta asteikolla 1–5 (5 = erittäin hyvä, 4 = hyvä, 3 = tyydyttävä, 2 = huono, 1 = erittäin huono). Kaikki turvallisuutta vaarantavat kuntopuutteet luokiteltiin kartoituksessa kuntoluokkiin 1–2. Kuntotavoitteeksi asetettiin kuntoluokan 4 mukainen hyvä taso. Tämä tarkoittaa, että korjausvelkalaskennassa kaikki tavoitetasoa alittavat osa-alueet muodostavat korjaustarpeen, ne tulisi kunnostaa ja niistä aiheutuvat kustannukset on huomioitu korjausvelkasummaa laskettaessa. Korjausten toteutuessa tulee kunkin korjatun kohteen kuntoluokan olla vähintään 4 eli hyväkuntoinen.

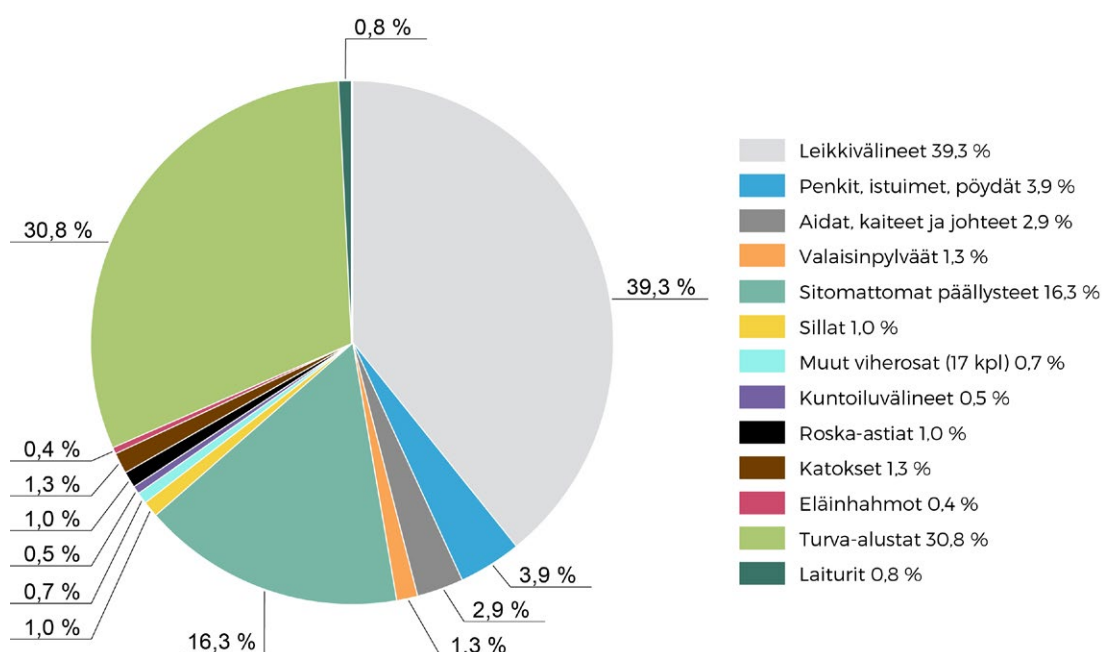

Kuva 2. Kuntotavoitteen ja korjaustarpeiden määrittämisen periaate, jossa tavoitetasojen 1–3 (erittäin huono-tyydyttävä) kuntoluokkien viherosat muodostavat korjaustarpeiden määrän.

Tehdyssä laskelmassa korjausvelka kuvaa sitä, kuinka paljon leikkipaikat jäävät niille asetetusta kuntotavoitteesta 4 ja kuinka paljon leikkipaikoille on vuosien varrella jäänyt investoimatta. Korjausvelka laskettiin kuntotavoitteen alittaville kohteille Tampereen kaupungin leikkipaikkojen toteutuneita korjaushintoja käyttäen. Korjausvelkaan lisättiin työmaakustannukset sekä peruskunnostuskohteiksi arvoiduille kohteille lisäksi suunnittelu- ja rakennuttamiskustannukset.

Leikkipaikkojen turvallisuustason todettiin selvityksen perusteella olevan kokonaisuutena tyydyttävä siitä huolimatta, että useimmista leikkipaikoista löytyi puutteita. Eri viherosien kuntotilassa oli suuria eroja. Leikkipaikkojen kalusteissa ja varusteissa prosentuaalisesti suurimmat puutteet olivat puisilla eläinhahmoilla (100 %), roska-astioilla (62,1 %) sekä penkeillä ja pöydillä (56,7 %). Leikkivälineistä noin 39 % oli huonokuntoisia tai erittäin huonokuntoisia. Tästä pintavikojen osuus on noin 40 %, pienten korjausten osuus puolet ja uusittavien leikkivälineiden osuus noin 10 %. Penkkien ja leikkivälineiden pintakunnon puutteet johtuvat joko maalipinnan kulumisesta tai töhryistä. Maalipinta on usein kulunut suurimmasta osasta kalustetta tai leikkivälinettä altistaen puumateriaalin lahoamiselle. Roska-astioiden pintakunnon puutteet ovat pääasiassa töhryjä, jotka ovat kaupunkikuvassa merkittävä esteettinen haitta.

Leikkipaikkojen rakenteista suhteellisesti huonokuntoisimpia ja korjausvelkavaikutuksiltaan merkittävimpiä olivat keinujen ja karusellien alla olevat kumimatot (100 %), turva-alustat (30,9 %), sitomattomat päällysteet (28 %) sekä aidat ja kaiteet (22,7 %). Turva-alustoihin sisältyvät turvasora-alustat, hake, valetut turva-alustat sekä hiekkatekonurmialustat. Turva-alustoista huonokuntoisten ja erittäin huonokuntoisten määrät ovat huolestuttavia. Korjausvelkalaskelman tulosten lisäksi on otettava huomioon, että Tampereen yliopiston kesällä 2019 tekemissä pistokoeluonteisissa HIC (Head Injury Criteria) -testauksissa hylättyjä testituloksia saatiin kaikilla turva-alustatyypeillä. Turva-alustoissa esiintyvien ongelmien todellisen laajuuden, korjaustarpeiden ja niistä aiheutuvien kustannusten selvittäminen edellyttävät lisätutkimuksia. Lisätutkimusten seurauksena korjauskustannuksia saattaa muodostua erityisesti valettujen turva-alustojen ja hiekkatekonurmien kunnostustarpeista.

Kuva 3. Korjausvelan jakautuminen viherosittain. Kahdentoista suurimman viherosan osuus korjausvelasta on noin 99 %.

Korjausvelka laskettiin kunkin leikkipaikan viherosan yksittäin tehtävinä korjaustoimenpiteinä, ei peruskunnostuslaajuisena. Peruskunnostuksen yhteydessä uusitaan usein myös joitakin tavoitetta soa paremmassa kuntoluokassa olevia viherosia sekä parannetaan ja monipuolistetaan leikkipaikan toiminnallisuutta. Otoksen leikkipaikoilla yksittäisten puutteiden korjauksiin perustuvalla laskentatavalla korjausvelan suuruus suurimmillaan vaihteli kohteittain 40 000–100 000 € välillä. Kun kunnostuskustannusten lisäksi huomioidaan peruskunnostuksissa tehtävät toiminnalliset muutokset, korjausvelkalaskennasta puuttuvat muut osa-alueet kuten maanalaiset rakenteet, valaisimet ja muut sähköllä toimivat laitteet, kasvillisuus sekä suunnittelu- ja rakennuttamiskustannukset, tulevat lopulliset kustannukset nousemaan yksittäisissä kohteissa satoihin tuhansiin euroihin.

Leikkipaikkojen nykykunnan mukaiseksi korjausvelaksi laskennassa saatiin yhteensä noin 3,0 miljoonaa euroa. Summasta 1,5 M€ muodostuu kalusteissa ja varusteissa ilmenneistä puutteista. Rakenteissa olevaa korjausvelkaa on 1,43 M€. Korjausvelaltaan selkeästi suurimmiksi osa-alueiksi nousivat leikkivälineet (n. 1,15 M€), turva-alustat (0,9 M€) sekä sitomattomat päällysteet kuten kivituhka (0,5 M€). Laskelmassa on huomioitu kolmen huonoimman kuntoluokan tulokset. Joidenkin viherosien tilanne muuttuu herkästi olosuhteiden myötä ja esimerkiksi osa nykyisten hyväkuntoisten viherosien määrästä heikkenee esimerkiksi viidessä vuodessa tyydyttävä- tai jopa huonokuntoiseksi. Tällaisia ovat mm. käytetyimmät leikkivälineet, kuntoiluvälineet, penkit, roska-astiat, turva-alustat sekä sitomattomat päällysteet. Mikäli esimerkiksi em. viherosien hyväkuntoisista kohteista 25 % muuttuu viiden vuoden kuluessa tyydyttävä- tai huonokuntoiseksi, tarkoittaisi se noin 100 000 €:n vuotuista korjausvelan lisäystä seuraaville viidelle vuodelle.

Leikkipaikoilla usein toistuvia kunnostustoimenpiteitä ovat mm. turvasoran lisääminen ja jyrsiminen. Toimenpiteitä suoritetaan vuosittain ja niiden korjausvelka oli laskelmassa noin 50 000 €. Kun summaan lisätään vuotuinen leikkihiekan vaihto sekä muiden sitomattomien pintamateriaalien kunnostuskustannukset, korjausvelka nousee noin 130 000 €:on, josta valtaosa on vuosittain toistuvaa korjausvelkaa. Melko usein toistuvia kunnostustoimenpiteitä ovat myös leikkivälineiden osien uusiminen sekä kalusteiden huoltomaalaus. Korjausvelkalaskelmassa leikkivälineiden osien uusimisen korjausvelka on noin 150 000 € eli 1/7 leikkivälineiden koko korjausvelkamäärästä. Tämän kustannuserän arvioidaan toistuvan keskimäärin kolmen vuoden välein. Penkkien ja pöytien pintakäsittelytarve on noin 75 000 €. Kalusteita pintakäsittellään vuosittain muutaman vuoden huoltovälillä, joten kustannuksen arvioidaan toistuvan keskimäärin 3–5 vuoden välein. Leikkivälineillä pintakäsittelytarve ja korjausvelka ovat suurempia kuin penkeillä ja muilla kalusteilla.

Toimenpide	Toistuva korjausvelka €	Toimenpiteen toistuvuus			Vuosi-kustannus €
		Vuosittain	Joka 3. vuosi	3–5 vuoden välein	
Turvasoran lisääminen ja jyrsiminen	50 000	x			50 000
Leikkihiekan vaihto	60 000	x			60 000
Muiden sitomattomien pintojen korjaus	25 000	x			25 000
Leikkivälineiden osien uusiminen	150 000		x		50 000
Leikkivälineiden pintakäsittelytarve	200 000			x	50 000
Penkkien ja pöytien pintakäsittelytarve	75 000			x	18 000
Kustannukset yhteensä / vuosi					253 000

Taulukko 3. Usein toistuvan korjausvelan arvioidaan aiheuttavan noin 250 000 €:n vuosittaisen kunnossapitokustannuksen.

4 LEIKKIPAIKKAVERKOSTON KEHITTÄMINEN

4.1 Ohjelmakauden 2012–2020 toimenpiteet

Leikkipaikkaohjelmassa 2012–2020 vuoden 2020 tavoitteelliseksi leikkipaikkamääräksi oli asetettu 230 leikkipaikkaa. Kesällä 2020 rakennettavat uudet leikkipaikat mukaan lukien leikkipaikkoja tulee vuoden 2020 lopussa olemaan 219 kpl. Suurin yksittäinen selitys tavoitetasosta jäämiselle on, että uusia leikkipaikkoja rakennettiin päättyvällä ohjelmakaudella vain yhdeksän suunniteltujen 17 sijaan. Jo ohjelmakauden alkaessa ounasteltiin, että Nurmi-Sorilaan kaavailtujen leikkipaikkojen (6 kpl) rakentaminen saattaa olla ajankohtaista vasta vuoden 2020 jälkeen. Alueen maankäytön tavoitteet ovat muuttuneet ohjelmakauden aikana eikä leikkipaikkoja ole toteutettu. Lisäksi perhepuisto sekä osa Vuorekseen ja Ojalaan suunnitelluista leikkipaikoista jäi toteuttamatta, sillä alueet eivät ole ohjelmakaudella rakentuneet suunniteltuun laajuuteensa.

Hallintomuutoskohteita oli ohjelmakaudelle 2012–2020 määritelty viisi. Näistä Lylypuistikko ja Mäkituvanpuisto siirtyivät Kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka -yksikölle vuonna 2019. Lammaskallion leikkipaikka oli siirtynyt Olkahisten koulun käyttöön ja Kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka -yksikön hallintaan jo uuden koulun rakentamisen yhteydessä. Hallintomuutoskohteiksi kaavailut Rau-tapellonpuiston ja Lundahlinpuiston leikkipaikat poistettiin kesällä 2019, sillä kummallekaan ei ollut enää tarvetta päiväkotien lisäpihoina.

Leikkipaikkojen poistoja oli suunniteltu ohjelmakaudella toteutettavaksi 40 kpl. Suunnitellut poistot saatiin muutamaa kohdetta lukuun ottamatta toteutettua ohjelman tavoitteiden mukaisesti. E.J. Reinilänpuiston eteläinen leikkipaikka (Hatanpää), Tilkonmäenpuiston Säästäjänkadun leikkipaikka (Peltolampi) sekä Kisapuiston leikkipaikka (Hervanta) jäivät poistamatta, sillä kaikilla alueilla on parhaillaan valmisteilla uusi asemakaava. Kohteiden poistamista asemakaavoituksen ollessa kesken ei nähty tarkoituksenmukaisena. Näiden leikkipaikkojen tilanne ja ohjelmoitavat toimenpiteet arvioitiin uudelleen leikkipaikkaohjelman päivityksen yhteydessä.

Ohjelmakaudelle 2012–2020 oli suunniteltu lähileikkipaikkojen peruskunnostuksia 69 kpl ja alueleikkipaikkojen peruskunnostuksia 25 kpl. Alueleikkipaikkojen kunnostukset saatiin toteutettua suunnitellusti. Lähileikkipaikkojen peruskunnostuksissa sen sijaan jäätiin noin puoleen tavoitemäärästä. Investointimäärärahat eivät ole mahdollistaneet kaikkien suunniteltujen kohteiden laajamittaista peruskunnostusta. Määrärahavajetta on paikattu käyttämällä vuosittain noin 100 000 € ns. pieniin leikkipaikkakunnostuksiin. Sen turvin on useilla leikkipaikoilla uusittu huonokuntoisia yksittäisiä leikkivälineitä, kunnostettu kalusteita sekä pintarakenteita.

Palvelutyyppi	Lähileikkipaikka		Alueleikkipaikka		Perhepuisto		Yhteensä	
	Tavoite	*Toteutunut	Tavoite	*Toteutunut	Tavoite	*Toteutunut	Tavoite	*Toteutunut
Säilytettävät kohteet (S)	73	104	45	44			118	148
Kunnostettavat kohteet (K)	69	33	25	26			94	59
Poistettavat kohteet (P)	35	35	5	4			40	39
Hallinnollinen muutos (HM)	5	2					5	2
Uudiskohteet (U)	17	9	6	2	1	0	24	11
Leikkipaikkojen kokonaismäärä 2020	154	146	75	72	1	0	230	218

Taulukko 4. Ohjelmakauden 2012–2020 toimenpiteiden yhteenveto (* tilanne 2019 lopussa).

4.2 Ohjelmakauden 2021–2030 tavoitteet

Leikkipaikkojen ohjelmointia laadittaessa työryhmä on asettanut leikkipaikkaverkoston tiheyteen ja laatuun liittyvien tavoitteiden lisäksi tavoitteita mm. leikkipaikkojen kunnossapidolle sekä leikkipaikkojen käyttäjäkuntaan liittyen. Alkavalla ohjelmakaudella kestävä ympäristörakentamisen näkökulmat (KESY -toimintamalli) ja Tampereen kaupungin strategian mukainen hiilineutraalius vuoteen 2030 mennessä huomioidaan myös suunniteltaessa uusia tai peruskunnostettaessa olemassa olevia leikkipaikkoja sekä niitä kunnossapidettäessä.

4.2.1 Leikkipaikkaverkoston tiheys ja laatu

Nykyisellään Tampereen leikkipaikkaverkosto on huomattavan tiheä verrattuna muihin Suomen yli 100 000 asukkaan kaupunkeihin (ks. kappale 3.4). Vastaavasti laskennallinen lapsimäärä yhtä leikkipaikkaa kohden on Tampereella pienempi kuin useimmissa verrokkaikaupungeissa. Huomioiden käytettävissä olevat resurssit ja niiden puitteissa rakennettava ja kunnossapidettava laadukas, terveellinen ja turvallinen leikkiympäristö tullaan leikkipaikkojen laskennallista tavoitelukumäärää laskemaan ohjelmakauden aikana vuoden 2019 tasosta (0,93 leikkipaikkaa/ 1000 asukasta) verrokkaikaupunkien keskiarvon tuntumaan. Käytännössä tämä tarkoittaa väestösuunnitteessa vuoden 2030 väestöennusteen mukaisella asukasmäärällä laskettuna noin 200 leikkipaikkaa kattavan leikkipaikkaverkoston muodostumista ohjelmakauden loppuun mennessä.

Leikkipaikkojen tavoitteelliseksi peruskorjausväliksi asetetaan 15–20 vuotta siitä huolimatta, että nykyinen talouskehitys asettaa suuria haasteita peruskorjausten toteuttamiselle näin tiheällä rytmillä. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää riittävien taloudellisten resurssien lisäksi mm. uusia toimintamalleja, edullisempia suunnittelu- ja korjauskustannuksia sekä elinkaarimallin huomiointia jo suunnitteluvaiheessa. Laajojen peruskunnostusten sijaan osaa leikkipaikoista kehitetään ja uudistetaan tekemällä vähemmän resursseja vaativia yksittäisten leikkivälineiden vaihtoja tai lisäyksiä tai suorittamalla muita pieniä viihtyisyyttä ja käytettävyyttä lisääviä kunnostustoimenpiteitä.

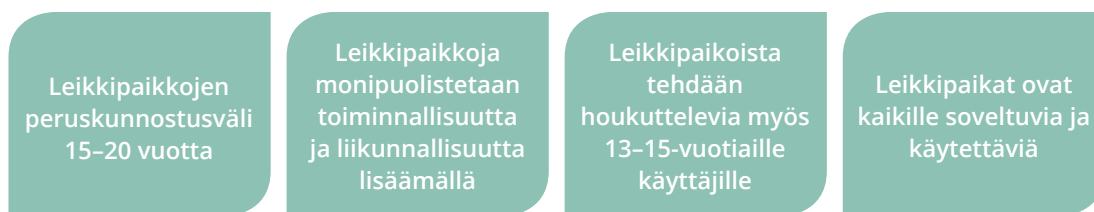
Keskeisiä kehitystavoitteita ovat liikunnallisuuden lisääminen ja leikkipaikkojen monipuolistaminen ohjelmakauden aikana. Käyttäjäkunnan ikä pyritään nostamaan nykyisestä 12 ikävuodesta 15 ikävuoteen. Teini-ikäisille suunnattuja toimintoja lisätään toteuttamalla esimerkiksi hengailupaikkoja, parkour- tai pelivälineitä sekä skeittausmahdollisuuksia kyseisille toiminnoille soveltuville leikkipaikoille. Digisovelluksia, kuten tehtävärasteja, otetaan käyttöön tarkoitukseen soveltuissa kohteissa. Erikoisvälineitä kuten köysiratoja, kiipeilypyramideja, trampoliineja tai useamman lapsen yhteisleikin mahdollistavia jousivälineitä pyritään sijoittamaan uusiin ja peruskunnostettaviin alueleikkipaikkoihin tasaisesti koko kaupunkialueelle. Uusia erikoisvälineitä ja välineryhmiä testataan aluksi yksittäisillä leikkipaikoilla, jotta saadaan kerättyä riittävästi käyttö- ja huoltokokemusta ennen kuin päätetään välineryhmien laajemmasta käytöstä julkisilla leikkipaikoilla. Esimerkiksi nykyisin käytössä olevat trampoliinit ovat olleet vaurioherkkiä, kalliita ja haastavia kunnossapitää. Tavoitteena on muodostaa erikoisvälineiden verkosto, jossa eri välinetyyppejä löytyy tasapuolisesti koko kaupungin alueelta. UV-säteilyhaittojen ehkäisemiseksi avoimilla alueilla sijaitseville leikkipaikoille pyritään mahdollisuuksien mukaan suunnittelemaan varjopaikkoja. Leikkipaikkojen yhteyteen keskitetään tapauskohtaisesti harkiten toimintoja koko perheelle, jolloin leikkipaikoista muodostuu entistä houkuttelevampia ja monipuolisempia kokoontumispaikkoja. Omaleimaiset leikkipuistot lisäävät alueiden vetovoimaisuutta.

Esteettömyys huomioidaan rakennettaessa uusia tai peruskunnostettaessa vanhoja leikkipaikkoja. Jokaiselle leikkipaikalle pyritään suunnittelemaan esteettömiä välineitä ja pintamateriaaleja, joka käytännössä tarkoittaa, että esteettömien leikkivälineiden turva-alustojen tulee olla joko tekonurmea tai valettua synteettistä turva-alustaa. Kohteita toteutettaessa tulee varmistaa, että myös leikkipaikan lähiympäristö on esteetön sekä leikkijöille että heidän saattajilleen. Kulkureittien tulee olla esteettömiä ja leikkipaikan läheisyyteen varataan mahdollisuuksien mukaan inva-pysäköintimahdollisuus.

Esteettömien leikkivälineiden lisääntymisen myötä tekonurmipintaisten ja synteettisten turva-alustojen määrä tulee lisääntymään. Tampereen yliopiston tekemien HIC -testausten sekä korjausvelkalaskennan yhteydessä todettiin (kappale 3.5.), että valetuissa turva-alustoissa esiintyy puutteita eivätkä kaikki nykyiset alustat täytä jousto-ominaisuuksiltaan standardin 1176 vaatimuksia. Ongelmien todellisen laajuuden selvittämiseksi tarvittavat lisätutkimukset käynnistetään ohjelmakauden alussa. Vähimmäistavoitteena on kaikkien uusien valettujen alustojen HIC -testaaminen ja standardimukaisuuden varmistaminen kohteen valmistumisen yhteydessä.

Talvikaudella 2020-2021 pilotoidaan keinujen talvikäyttöä, kerätään kokemuksia ja käyttäjien palautetta leikkipaikkojen talvikäytöstä. Leikkipaikoilla ei tehdä talvikunnossapitoa. Niille leikkipaikoille, joille on talvikunnossapidettävä kulkuväylä, kulkuyhteys talvikunnossapidetään leikkialueen viereen asti. Kokemusten perusteella päätetään jatkotoimenpiteistä tulevilla talvikausilla.

Leikkipaikkaverkoston keskeiset laadulliset tavoitteet

4.2.2 Leikkipaikkojen kunnossapito ja omaisuudenhallinta

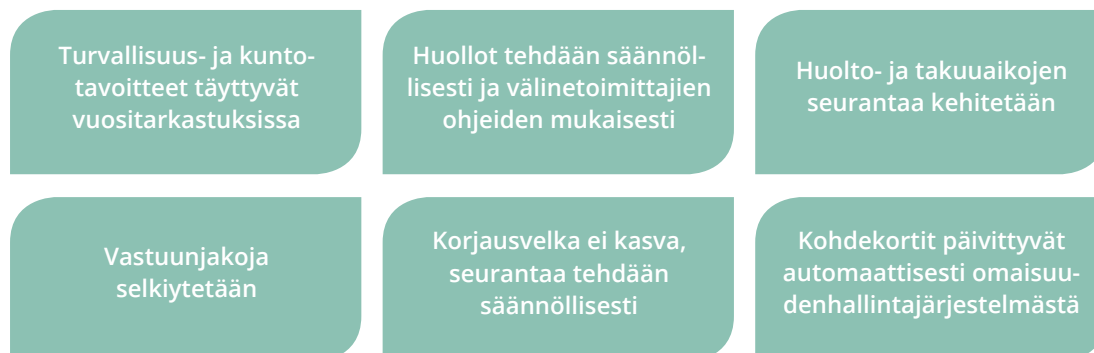
Leikkipaikkojen korjausvelka ei kasva ohjelmakaudella. Ohjelmakaudella omaisuudenhallintaa (mm. infraomaisuusrekisteri ja arviointimenettelyt) kehitetään siten, että korjausvelka olisi kulloinkin luotettavasti määritettävissä, mikä edellyttää erityisesti ajantasaista määrä- ja kuntotietoa. Korjausvelkalaskenta pyritään tekemään ohjelmakauden puolivälissä 2024 ja ohjelmakauden lopussa 2029. Leikkipaikkojen omaisuustiedot saatetaan ajan tasalle ennen seuraavaa korjausvelkalaskentaa ja kohdekorttien automaattinen päivittyminen karttapalvelu Oskariin tehdään jatkossa säännöllisesti omaisuudenhallintajärjestelmän kautta.

Leikkipaikan on täytettävä vuositarkastuksessa kuntoindeksitavoiteluku. Tavoiteluvuksi turvallisuus- ja kuntopisteille asetetaan vähintään kahdeksan pistettä. Leikkipaikan ikä ja välineiden monipuolisuus eivät ole oleellisia kriteerejä kunnossapidon toimenpiteitä ja laatua arvioitaessa, eikä niille aseteta tavoitetasoa. Kuntoindeksin piste kahdeksan vastaa tasoltaan kesäkunnossapidon laadunseurannassa leikkipaikoille asetettua tavoitetasoa 4,1 sekä korjausvelkalaskennan tavoitetasoa 4 hyvä kunto.

Leikkivälineiden huollot tehdään suunnitelmallisesti ja välinetoimittajan ohjeiden mukaisesti, jotta kunnossapitotoimenpiteillä voidaan edesauttaa asetetun peruskunnostusvälin toteutumista. Leikkipaikkojen huoltoasiakirjat mukaan lukien välinevalmistajien ohjeet tallennetaan ensisijaisesti sähköiseen suunnitelmakansioon tai tulostetaan paperitulosteina suunnitelmamappiin kohteen suunnittelun tai rakentamisen yhteydessä. Välineiden kunnossapidossa tarvittavat erikoisvälineet ja asennustyökalut luovutetaan kohteen vastaanoton yhteydessä kunnossapidolle.

Leikkipaikkojen tarkastukset perustuvat turvallisuusasiakirjaan, ovat säännöllisiä ja niiden perusteella suoritettavat korjaustoimenpiteet listataan urakka-alueittain kiireellisyysjärjestykseen. Tavoitteellinen läpimenoaika varaosia vaativissa korjauksissa on varaosien toimitusaika + 2–5 arkipäivää korjaustoimenpiteen laajuudesta riippuen. Muissa korjauksissa tavoiteaika on viisi työpäivää. Tarkastusten jälkeisten toimenpiteiden tavoitteiden mukaista toteutumista seurataan. Mikäli leikkivälineessä on välitöntä vaaraa aiheuttava vaurio, leikkiväline poistetaan käytöstä siihen asti kunnes väline on korjattu. Käytöstä poistetusta välineestä tiedotetaan käyttäjille välineeseen kiinnitettävällä tiedotteella.

Kunnossapidon ja omaisuudenhallinnan keskeiset tavoitteet

Kaikki kunnossapidolle ja omaisuudenhallinnalle asetetut tavoitteet edellyttävät nykyisen toiminnan tehostamista, uusien toimintamallien kehittämistä, vastuunjaoista sopimista sekä uusien toimintatapojen jalkauttamista arkipäivän kunnossapitotyöhön.

4.2.3 Kestävän ympäristörakentamisen toimintamalli (KESY)

Viherympäristöliitto on julkaissut vuonna 2018 yhteistyössä jäsenyhdistystensä, viheralan ammattikunnan ja asiantuntijoiden sekä muiden sidosryhmiensä kanssa tavoiteohjelman, joka pyrkii vastaamaan yleisiin kestävän kehityksen tavoitteisiin ja osoittamaan toimintasuuntaa niitä viheralalle soveltaen. Kestävän ympäristörakentamisen toimintamalli (KESY) ei ole velvoittava tai pakottava ohjeisto, mutta sen rooli on merkittävä pohdittaessa, kuinka vastataan kasvaviin haasteisiin, kuten ilmastonmuutos, resurssien tehokkaampi käyttö, energiankulutuksen vähentäminen, saastumisen ehkäisy, luonnon monimuotoisuuden turvaaminen, ihmisten osallistuminen ja viihtyisien elinympäristöjen saavutettavuus ja monipuolisuus. KESY -toimintamalli määrittelee, millä tavoin tilaaja, suunnittelija, rakentaja ja kunnossapitäjä voivat eri hankkeissa ottaa huomioon kestävän ympäristörakentamisen mukaisen toiminnan. Kestävän ympäristörakentamisen toimintamallit huomioidaan ohjelmakaudella leikkipaikkojen suunnittelussa, rakentamisessa ja kunnossapidossa.

Elinkaariajattelu ja -laskenta otetaan ohjelmakaudella suunnittelun lähtökohdaksi. Väline- ja materiaalivalintojen vaikutus välineiden kunnostustarpeeseen sekä leikkipaikkojen peruskunnostusvälin tiheyteen huomioidaan jo kohteita suunniteltaessa. Esimerkiksi turvasora kuluttaa välineitä huomattavan paljon. Tulevissa välinekilpailutuksissa laatuvaatimukseksi asetetaan kestävän kehityksen, ekologisuuden ja hiilinielutavoitteiden huomioon ottaminen. Osa nykyisin käytössä olevista puitesopimustoimittajien leikkivälineistä ei kestävyydeltään tai materiaaleiltaan tue KESY -tavoitteiden toteutumista.

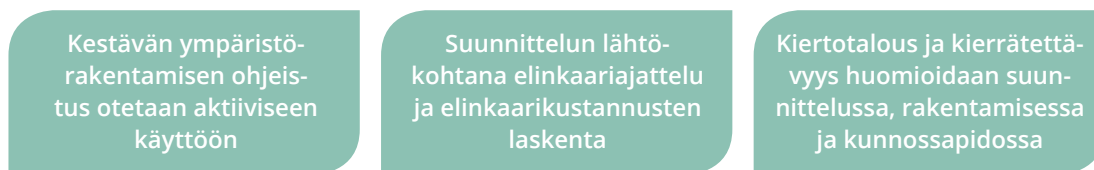
Leikkihiekkan kulutusta pyritään vähentämään nykyisestä noin 500:n kuutiometrin vuosikulutuksesta. Hiekanvaihto tehdään turvallisuus- ja hygieniasyistä vuosittain, joten hiekan kulutusta ei ole tarkoituksenmukaista vähentää vaihtoväliä pidentämällä. Sen sijaan käytettyjen hiekkalaatikoiden koko on jatkossa pääsääntöisesti 2,5 x 2,5 metriä. Perustellusta syystä erikoiskohteissa, joissa käyttäjämäärä on suuri, voidaan käyttää tätä suurempia hiekkalaatikoita ja vastaavasti esimerkiksi hyvin ahtaissa kohteissa pienempiä hiekkalaatikoita. Hiekkalaatikoiden määrää vähennetään suunnitelmallisesti ja leikkipaikkakohtaisesti harkiten. Kaikilla leikkipaikoilla ei jatkossa ole hiekkalaatikoita. Hiekanvaihdon yhteydessä kiinnitetään huomiota materiaalin suunnitelmalliseen ja hallittuun uusiokäyttöön. Ohjelmakaudella selvitetään myös hiekkalaatikohiekan puhdistusmahdollisuus ja sen resurssitehokkuus. Myös turvasoran vaihtojen yhteydessä poistettava turvasora hyödynnetään muussa viherrakentamisessa, esim. koirapuistoissa tai infrarakentamisen kaapeli- ja putkitäytöissä.

Sisäisen toiminnan kehittäminen on suunnitelmallista ja tavoitteellista. Suunnittelijoiden, tilaajien, kunnossapitäjien ja leikkipaikkatarkastajien yhteistyötä tiivistetään, keskinäisestä tiedonvaihdesta tulee sujuvaa. Leikkipaikkojen suunnitelmat toimitetaan järjestelmällisesti, riittävässä laajuudessa ja riittävän aikaisin kommentoitavaksi kunnossapitoon, leikkipaikkatarkastajille, rakennuttajille sekä infraomaisuudenhallinta -yksikköön. Takuuasioissa vastuujaot ovat selkeitä ja takuuajoista huolehditaan järjestelmällisesti. Vähimmäistakuuaika leikkivälineillä, leikkipaikan varusteilla ja rakenteilla tulee olla vähintään sama kuin viherrakentamisen yleinen takuu aika kaksi vuotta. Takuuajan päättyessä huolehditaan tarkastuskierrosten tekemisestä ja välineiden mahdollisista takuukorjauksista.

Poistettavista leikkipaikoista kierrätetään hyväkuntoiset leikkivälineet suunnitelmallisesti toisiin kohteisiin. Tämän toteutuminen edellyttää nykyisten toimintamallien muuttamista ja omaisuuden hallinnan järjestelmällistä kehittämistä.

Luonnon elementtien säilyttämistä ja niiden lisäämistä rakennettuun ympäristöön toivotaan usein, mutta se on esimerkiksi maaston kulumisen vuoksi hyvin haasteellista toteuttaa. Luonnonelementtejä, kuten puunrunkoja, kiviä, puita ja pensaita, vettä sekä hiekkaa tuodaan ohjelmakaudella leikkialueisiin mahdollisuuksien mukaan. Leikkialueita suunniteltaessa ja rakennettaessa lisätään monipuolista puiden käyttöä.

KESY:n mukaiset keskeiset tavoitteet

4.2.4 Käyttäjäkunnan osallistuminen

Leikkipaikkojen käyttäjien näkemysten kuuleminen sekä käyttäjälähtöinen suunnittelu ovat osa jatkosuunnittelua. Leikkipaikkasuunnitelmia esitellään aktiivisesti ja asukkaiden kohtaamisesta maastossa tulee vakiintunut käytäntö suunnittelu- ja nähtävilläoloprosessissa. Leikkipaikoista ja viheralueista tiedotetaan kaupunkilaisille näkyvästi. Osallistavan budjetoinnin kautta mahdollisesti tulevat leikkipaikkoja koskevat ideat arvioidaan huomioiden leikkipaikkaohjelmassa asetetut tavoitteet.

Leikkipaikkoihin liittyviä käyttäjäkyselyitä suoritetaan säännöllisesti 1–2 kertaa ohjelmakauden aikana. Päätyvällä ohjelmakaudella 2012–2020 kyselyitä ei ole järjestetty. Keskusta-alueen käytetyimmillä leikkipaikoilla, esimerkiksi Koskipuistossa (Pikku kakkosen leikkipaikka) ja Emil Aaltosen puistossa, suoritetaan käyttäjämäärien laskenta, jotta jatkossa suunnittelun ja investointiohjelmien tueksi olisi käytettävissä tiedot leikkipaikkojen todellisista käyttäjämääristä. Nykyisin käyttäjämäärän arviointi perustuu väestötietoihin. Käyttäjämäärien laskentaa suoritetaan laskentakohteita vaihdellen kaikilla suuralueilla.

Yksityiset päiväkodit käyttävät julkisilla puistoalueilla sijaitsevia leikkipaikkoja ulkoilupihinaan. Ohjelmakauden alussa valmistellaan toimielinten päätettäväksi esitys leikkipaikkojen käyttösopimuksista ja taksoista. Mahdolliset vuokrasopimukset ja käyttömaksut pyritään saamaan voimaan ohjelmakauden alussa.

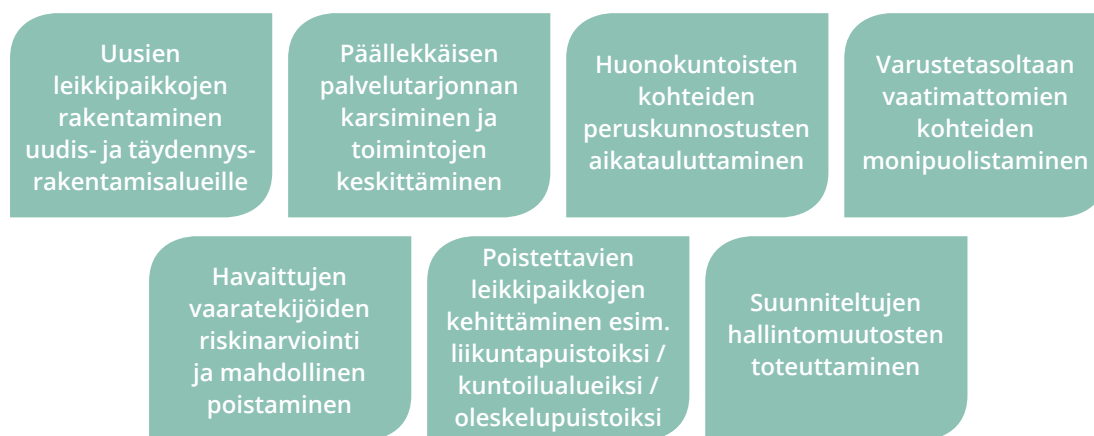
4.3 Kehittämisen periaatteet

Ohjelmointityön aikana on tehty kartoituskäynnit kaikille kaupunkiympäristön palvelualueen vastuulla oleville leikkipaikoille sekä laadittu erilaisia selvityksiä ja analyysejä, joiden perusteella on arvioitu palveluverkoston tilaa ja kehittämistarpeita. Oleellisena toimenpide-esitysten perusteena on hyödynnetty myös alueiden kunnossapidon edustajien ja leikkipaikkatarkastajien kokemuseräistä kohdetietoa sekä taloudellisten resurssien asettamia reunaehdoja.

Erityisesti leikkipaikan turvallisuus sekä toiminnalliset riskitekijät on huomioitu kokonaisuutta arvioitaessa. Turvallisuuteen eniten vaikuttavia tekijöitä ovat välineiden ja laitteiden kunto, niiden standardienmukaisuus sekä turva-alueet ja alustamateriaalit. Muina turvallisuuteen vaikuttavina tärkeinä tekijöinä on huomioitu valaistuksen riittävyys, alueen avoimuus, näkemäesteet, ilkeä-alttius sekä muut ympäristön ominaisuuksista johtuvat tekijät.

Leikkipaikkojen ohjelmoinnissa esitetyillä toimenpiteillä tähdätään resursseihin nähden mahdollisimman laadukkaaseen ja turvalliseen leikkipaikkaverkostoon. Yksittäisten leikkipaikkojen kohdalla tavoitteena on välineistöltään, toiminnoiltaan, maastonmuotoilultaan ja kasvillisuudeltaan tarkoituksenmukainen, turvallinen sekä kaupunkikuvaan sopiva ympäristö.

Konkreettiset kehittämistoimenpiteet ja tavoitteet

4.3.1 Lait ja standardit

Leikkipaikkoja koskevat yleiset velvoitteet määräytyvät lainsäädännön, standardien ja erilaisten viranomaisohjeistusten perusteella. Niiden asettamien velvoitteiden täyttäminen on leikkipaikkojen kehittämisen vähimmäistavoite. Säädösten avulla pyritään varmistamaan tuoteturvallisuus sekä ohjaamaan riskienhallintaa. Lisäksi lainsäädäntö ohjaa viherpalveluiden tuottamista ja yleisestä turvallisuudesta huolehtimista.

Yksityiskohtaista leikkipaikkaverkoston mitoitukseen liittyvää lainsäädäntöä ei ole, mutta esimerkiksi kuntalaissa sekä maankäyttö- ja rakennuslaissa annetaan palvelutarjonnan määrään ja laatuun liittyviä periaatteellisia velvoitteita. Liikuntalain (10.4.2015/390) mukaan kunnan tehtävä on yleisten edellytysten luominen liikunnalle paikallistasolla. Lain tavoite on edistää mm. lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä sekä vähentää eriarvoisuutta liikunnassa terveyden ja toimintakyvyn ylläpitämiseksi ja parantamiseksi elämänkulun eri vaiheissa. Leikkipaikkojen kunnossapitoon ja turvallisuuteen liittyvät yksityiskohtaisemmin 1.1.2012 voimaan astunut kuluttajaturvallisuuslaki (22.7.2011/920) sekä turvallisuutta ohjaavat Suomen Standardisoimisliiton SFS:n julkaisemat leikkipaikkastandardit. Liikuntapainoitteisten kohteiden turvallisuutta ohjeistavat muut niitä varten laaditut turvallisuusstandardit (ulkokunto- ja skeittipaikat).

Kuluttajaturvallisuuslaki asettaa velvoitteet ja seuraamukset palveluntarjoajille, jotka luovuttavat tavaroita tai palveluksia kuluttajiksi rinnastettavien henkilöiden käytettäväksi. Laki velvoittaa palveluntarjoajaa laatimaan turvallisuusasiakirjan, joka huomioi palvelun erityispiirteet, sisältää toimintaohjeet vaarojen tunnistamiseksi ja riskien hallitsemiseksi sekä niistä tiedottamiseksi. Kaupungin ylläpitämät leikkipaikat ja -alueet kuuluvat kyseisen lain piiriin, joten viranomaisten on mahdollista puuttua esimerkiksi kaupungin omistamien leikkipaikkojen turvallisuusongelmiin. Tampereen kaupungin laatimaa yleisillä alueilla sijaitsevien leikkipaikkojen turvallisuusasiakirjaa käsitellään tarkemmin kappaleessa 3.3.

Kuluttajaturvallisuuslain mukaan leikkipaikan tulee olla turvallinen niin käyttäjille kuin sivullisille. Kaupunki vastaa suunnittelemiensa ja rakentamiensa leikkipaikkojen ja -alueiden turvallisuudesta. Turvallinen leikkiympäristö edellyttää säännöllistä välineiden, kalusteiden, rakenteiden ja pinnoitteiden (putoamisalustojen) valvontaa, niiden jatkuvaa huoltoa ja kunnostusta sekä tarvittaessa uusimista.

Standardit ovat Euroopan standardisoimisjärjestössä laadittuja dokumentteja, jotka sisältävät vaatimuksia ja ohjeita palveluille tai välineille. Suomen Standardisoimisliitto SFS:n julkaisemat leikkipaikkastandardit ilmestyivät ensimmäisen kerran vuonna 1999. Standardeihin on tehty useita päivityksiä vuosina 2009, 2014 ja 2017. Vuoden 2019 lopussa astui vuoden siirtymäajalla voimaan karuselleja koskevan standardin SFS-EN 1176-5 päivitys. Standardeihin sisältyy välinekohtaisten rakennevaatimusten lisäksi yleisiä turvallisuusvaatimuksia sekä ohjeita leikkivälineiden asentamisesta, testausmenetelmistä, tarkastuksista ja kunnossapidosta.

Standardien ensisijainen tarkoitus on estää vammautumiseen tai kuolemaan johtavat loukkautumiset. Toissijainen tarkoitus on vähentää vakavia seuraamuksia, jotka aiheutuvat satunnaisista leikkivälineitä käytettäessä tapahtuvista väärinarvioinneista. Palvelun tarjoajan ja kunnossapitäjän näkökulmasta standardit selventävät lisäksi tarkastustoimintaa. Välineiden valmistajat vastaavat siitä, että heidän toimittamansa tuotteet täyttävät voimassa olevien standardien vaatimukset. Päivittyvät standardit eivät automaattisesti aiheuta pakollisia muutostarpeita vanhoihin välineisiin, mikäli ne eivät täytä päivittyneitä vaatimuksia. Silti välineen iästä riippumatta välineiden on oltava käyttäjilleen turvallisia. Riskinarviointi ja mahdolliset toimenpiteet kohdistetaan kaiken ikäiseen välineistöön.

4.3.2 Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma

Tampereen kaupunginvaltuusto on hyväksynyt lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman valtuustokaudelle 2017–2021. Suunnitelma päivitetään valtuustokausittain ja sen pyrkimyksenä on YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen (LOS) mukaisesti turvata lapsen oikeus erityiseen suojeluun ja hoivaan, riittävään osuuteen yhteiskunnan voimavaroista sekä osallistuminen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti itseään koskevaan päätöksentekoon. Lapsella on oikeus tulla kuulluksi ja ilmaista mielipiteensä kaikissa itseään koskevissa asioissa niin omassa arkiympäristössään kuin päätöksentekosakin.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma keskittyy pitkälti mm. lastensuojelun, oppilashuollon ja perheille tarjottavan tuen järjestämiseen ja kehittämiseen. Suunnitelma ei aseta yleisten alueiden leikkipaikkojen palveluntarjoajalle suoranaisia velvoitteita tai kehittämiskohteita lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi. Suunnitelman todetaan koskevan koko kaupunkia mukaan lukien yhdyskuntasuunnittelu, jolla vaikutetaan mm. lasten kasvuympäristön turvallisuuteen. Yleisellä tasolla hyvinvointisuunnitelmassa tavoitellaan mm. liikkuvan elämäntavan ja päivittäisen liikkumisen edistämistä. Nämä tavoitteet pyritään mahdollisuuksien mukaan huomioimaan myös leikkipaikkaverkostoa kehitettäessä sekä rakennettaessa uusia tai peruskunnostettaessa olemassa olevia leikkipaikkoja.

4.3.3 Väestötiedot ja käyttäjäryhmät

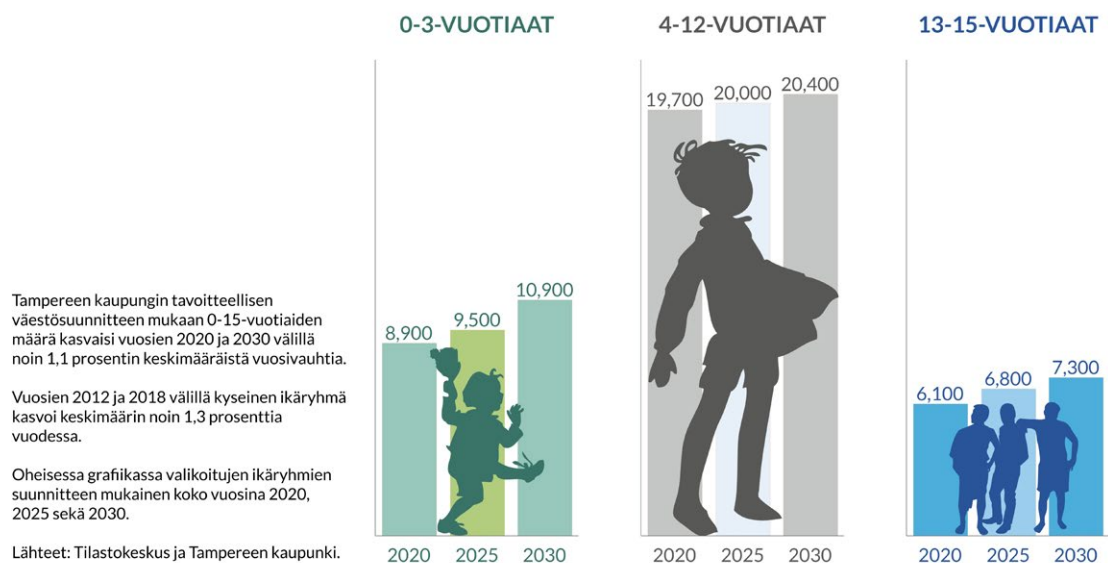
Koko kaupungin kattavat väestöennusteet, alueelliset väestötiedot sekä maankäytön muutokset ovat tärkeitä tekijöitä leikkipaikkojen tulevaa tarvetta arvioitaessa. Erityisesti uudisrakentamisesta aiheutuvat väestömuutokset vaikuttavat olennaisesti palvelutarpeen kehitykseen. Olemassa olevaan rakennuskantaan sidotut ennusteet eivät sitä vastoin pitkällä aikavälillä ole yhtä oleellisia. Väestöennusteiden avulla voidaan ennakoida investointien tarvetta ja kehittää leikkipaikkaverkostoa tulevaa tilannetta vastaavaksi. Toimenpiteiden määrittämisen kannalta on myös oleellista tietää uusien alueiden rakentamista.

Leikkipaikoilla on useita käyttäjäryhmiä, joiden tarpeet vaihtelevat ikäryhmien mukaan. Leikkipaikkoja suunniteltaessa tärkein on 0–12-vuotiaiden lasten ikäryhmä. Ikäryhmästä suurimpana käyttäjäryhmänä erottuvat 4–9-vuotiaat, joiden keskuudessa erilaiset hiekkaleikit, keinut ja liukumäet ovat suosittuja. Tätä nuorempien lasten leikit liittyvät usein ympäristöön ja erilaisiin materiaaleihin tutustumiseen. Lasten kasvun myötä urheilun ja pelien osuus leikeissä lisääntyvät, joten vanhempien lasten leikeille on tyypillistä toiminnallisuuden lisääntyminen kuten juoksu-, hyppy-, tasapainoilu-, riippumis- ja kiipeilyleikit. Kuudesta ikävuodesta alkaen leikkien sosiaalinen puoli ja yhteistoiminta kehittyvät merkittävästi.

Yli 12-vuotiaiden nuorten keskuudessa leikkipaikkojen käyttö varsinaiseen leikkimiseen vähenee, mutta alueet ovat nuorille edelleen sosiaalisia kohtaamispaikkoja. Kohteiden suunnittelussa tuleekin tapauskohtaisesti harkita myös oleskelupainotteisen käytön kehittämistä, jotta leikkipaikkojen käyttäjäkunnan ikää saadaan leikkipaikkaohjelman tavoitteiden mukaisesti nostettua nykyisestä 12:sta ikävuodesta 15:ta ikävuoteen. Ongelmaksi saattaa muodostua se, että nuorten oleskelun koetaan haittaavan pienempien lasten leikkejä tai aiheuttavan lisääntyvää ilkeävaltaa. Leikkipaikka voidaan myös kokea haitallisena tai turvattomana ympäristönä, mikäli se houkuttelee häiriötä aiheuttavia ryhmiä alueelle tai mikäli leikeistä aiheutuvat äänet ovat esimerkiksi käytetyistä materiaaleista johtuen häiritseviä.

Tampereen asukasmäärä 31.12.2018 oli Kuntaliiton tilastojen mukaan 235 239 henkilöä. Näistä 0–15-vuotiaiden lasten määrä oli yhteensä 33 979. Tampereen kaupungin väestösuunnitteeseen perustuvan ennusteen mukaan väestömäärä kasvaa koko 2020-luvun ajan siten, että vuonna 2030 asukkaita arvioidaan olevan noin 279 000. Myös 0–15-vuotiaiden lasten määrä kasvaa ollen ohjelmakauden lopulla noin 38 600. Kuvassa 4 kuvataan 0–3, 4–12 ja 13–15-vuotiaiden lasten määrien kehitystä vuosina 2020, 2025 ja 2030. Lasten määrän ennustetaan kasvavan kaikissa ikäryhmissä koko ohjelmakauden ajan. Kokonaisuudessaan lapsimäärä kasvaa noin 4600:lla ohjelmakauden loppuun mennessä. Maltillisinta kasvu on ikäryhmässä 4–12-vuotiaat ja voimakkainta 0–3-vuotiaiden ikäryhmässä, jossa voimakkain kehitys ajoittuu ajanjaksolle 2025–2030.

0-15-VUOTIAAT TAMPEREEN KAUPUNGIN VÄESTÖSUUNNITTEESSA

Kuva 4. Lasten määrän kehittyminen eri ikäryhmissä vuosina 2020, 2025 ja 2030.

Leikkipaikoilla on suora myönteinen vaikutus lapsiperheiden asuinviihtyvyyteen sekä arjen toimintojen sujumiseen. Aikuisryhmille leikkipaikoilla on merkitystä kaupunkikuvan ja alueiden jäsentymisen kautta. Leikkipaikkojen yhteyteen tai niiden läheisyyteen pyritään keskittämään toimintoja koko perheelle. Ne voivat olla esimerkiksi aikuisille ja ikääntyneille suunnattuja kuntoiluun ja fyysisen toimintakyvyn ylläpitoon tarkoitettuja välineitä, pelikenttiä tai -areenoita tai muita vastaavia eri ikäryhmiä houkuttelevia aktiviteetteja. Myös Tampereen vihreä keskusta -selvitys kannustaa keskusta-alueen kortteli- ja kaupunginosapuistoja kunnostettaessa huomioimaan eri ikäryhmien, lapsiperheiden, nuorison ja ikäihmisten tarpeet. Selvityksen tavoitteena on perustaa koko perheen ja myös ikääntyneiden matalan kynnyksen lähiliikuntapaikkoja.

Liikunta- ja toimintarajoitteiset lapset saattajineen ovat erityishuomiota vaativa käyttäjäryhmä. Ohjelmakauden aikana esteettömyys huomioidaan rakennettaessa uusia tai peruskunnostettaessa vanhoja leikkipaikkoja. Esteettömyyttä ei ole aina mahdollista toteuttaa täydellisesti kaikille käyttäjäryhmille soveltuvasti, mutta jokaiselle leikkipaikalle pyritään suunnittelemaan vähintään yksittäisiä esteettämiä välineitä. Esteettömyys huomioidaan myös pintamateriaalivalinnoissa, kulkureitien mitoituksessa sekä leikkipaikan lähiympäristön rakenteissa kuten inva-pysäköintipaikoissa.

Leikkipaikkojen käyttö päivähoitossa olevien lasten ulkoilualueena on otettava huomioon toimintoja suunniteltaessa. Yksityiset päiväkodit sekä sosiaalitoimen alaiset ryhmäperhepäiväkodit sijaitsevat usein kiinteistöissä, joissa on tarjolla rajallisesti ulkoleikkitiloja. Yleisten alueiden leikkipaikkojen suunnittelun lähtökohtana ei ole ensisijaisesti vastata päivähoitokäytön erityisvaatimukseen, mutta peruskorjausten ja välinetäydennysten yhteydessä päivähoitajien toiveita on huomioitu mahdollisuuksien mukaan. Suurimmat haasteet liittyvät erityisesti suurten ryhmien valvonnan vaikeuteen ja edelleen tästä johtuvaan onnettomuusriskin kasvamiseen. Julkaisussa Päivähoidon turvallisuus, Opas 71 (Stakes), julkisia leikkipaikkoja esitetään pääsääntöisesti aidattaviksi, mikäli ne ovat päiväkotitai ryhmäperhepäiväkotikäytössä. Perhepäiväkotien käyttämiä leikkipaikkoja ei oppaassa esitetä aidattaviksi. Kaupungin oman linjauksen mukaan yleisillä alueilla sijaitsevien leikkipaikkojen aitaamistarve arvioidaan tapauskohtaisesti riskitekijöiden kuten vesistöjen, liikenteen tai jyrkänteiden läheisyyden mukaan eikä niiden aitaaminen ole riippuvaista päivähoitokäytöstä. Yleisillä alueilla olevissa leikkipuistoissa aitaaminen voi olla oppaasta poiketen vain osittaista, se voidaan toteuttaa yksinkertaisena juoksuesteaitana tai esimerkiksi leikkialuetta rajaavalla kasvillisuudella.

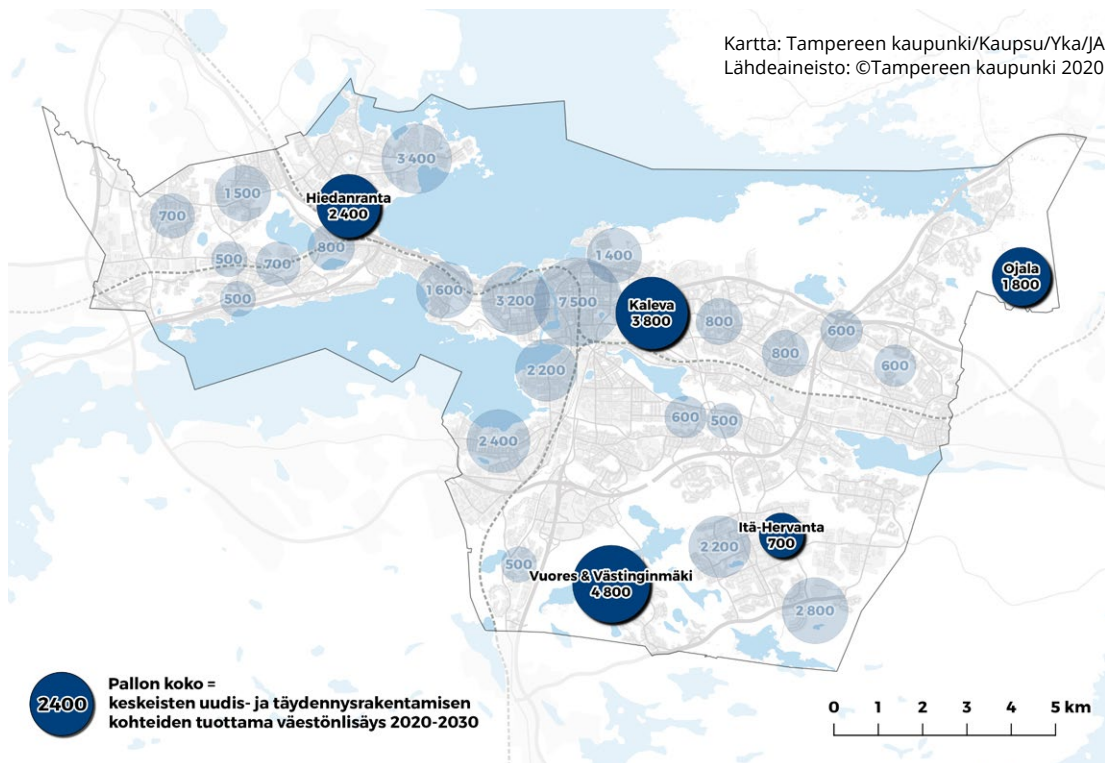
Hyvinvoinnin palvelualueelta saatujen tietojen mukaan yksityisten päiväkotien käytössä oli vuonna 2019 kahdeksan Kaupunkiympäristön palvelualueen hallinnoimaa leikkipaikkaa, jotka kaikki sijaitsevat Tampereen keskustan tuntumassa. Kaikkien yksityisten toimijoiden kanssa pyritään laatimaan ohjelmakauden alussa vuokrasopimus julkisten leikkipaikkojen päiväkotikäytöstä. Saaduilla vuokratuloilla katetaan yleisten leikkipaikkojen suuresta käytöstä aiheutuvan peruskorjauskierron nopeutumisen myötä lisääntyviä kunnostuskustannuksia. Lisäksi voidaan sopia esimerkiksi aitojen rakennuskustannusten perimisestä yksityiseltä toimijalta sellaisissa tapauksissa, joissa aita joudutaan rakentamaan julkiselle leikkipaikalle päiväkotikäytön vuoksi.

Yleisillä alueilla sijaitsevia leikkipaikkoja käytetään usein myös perhepäivähoitossa olevien lasten päivittäisenä ulkoilualueena, mutta aktiivikäytössä olevista kohteista ei ole ollut saatavilla päivähoitosta vastaavan sosiaalitoimen ylläpitämää tilastoa. Tätä leikkipaikkaohjelmaa varten yksityisille perhepäivähoitajille toteutettiin marras-joulukuussa 2019 kysely heidän käyttämistään kaupunkiympäristön palvelualueen hallinnoimista leikkipaikoista. Kyselyssä listaus leikkipaikkojen nimi- ja osoitetiedoista toimitettiin Pirkanmaan yksityiset perhepäivähoitajat ry:n jäsenistölle ja pyydettiin Tampereen alueen perhepäivähoitajia merkitsemään anonymisti ensisijaisesti käyttämänsä julkiset leikkipaikat listalle. Kyselyn perusteella aktiivisessa käytössä olevia leikkipaikkoja oli 85, joista 49:llä leikkipaikalla oli useampia kuin yksi vakituinen käyttäjä. Kyselyn tulokset huomioitiin mahdollisuuksien mukaan leikkipaikkojen ohjelmointia laadittaessa.

4.3.4 Maankäytön muutokset

Maankäyttöön liittyvät hankkeet vaikuttavat keskeisesti väestötekijöiden alueellisiin muutoksiin ja palvelutarpeen kehittymiseen. Leikkipaikkojen rakentamisaikataulu määräytyy alueen rakentamisaikataulun mukaan, jolloin uusinvestointien osuus vuotuisista määrärahoista voi joinakin vuosina kasvaa merkittävän suureksi. Olemassa olevien leikkipaikkojen peruskunnostusten aikataulutus tulee aina laatia huolellisesti uudisrakentamisen vuosittaisen rahoitustarpeen tasaamiseksi.

Uudiskohteiden osalta leikkipaikkojen ohjelmoinnissa on huomioitu keskeisimmät yleis- ja asema-kaavasuunnitelmat. Tulevien vuosien maankäyttöhankkeet sisältyvät kaavoitusohjelmiin, mutta näiden alueiden varsinainen rakentuminen voi venyä kaavan luonteesta riippuen kymmenvuotis-tarkastelujakson ulkopuolelle. Ohjelmakaudelle suunnitelluista 17:sta uudesta leikkipaikasta 16 kohdetta on arvioitu rakentuvan vuoteen 2030 mennessä jo valmistuneille asemakaava-alueille tai tämän hetken maankäytön tavoitteisiin liittyviin hankekokonaisuuksiin. Muut kaavoitushankkeet tukeutuvat olemassa oleviin leikkipaikkapalveluihin tai eivät luonteensa johdosta edellytä uudisrakentamista. Vanhaan verkostoon tukeutuvat täydennysrakennuskohteet voivat kasvattaa lähipalveluiden käyttöastetta merkittävästi ja aikaistaa leikkipaikkojen suunniteltuja peruskunnostuksia.

Kuva 5. Keskeisimmät uudis- ja täydennysrakentamiskohteet 2021–2030.

4.3.5 Palvelutarve ja viheralueverkosto

Palvelutarpeella tarkoitetaan tässä työssä leikkipaikan potentiaalista käyttäjämäärää suhteutettuna leikkipaikan saavutettavuuteen. Tarkastelu toimii palveluverkon yleisen laatutason arvioinnin työkaluna ja auttaa kokonaistilanteen hahmottamisessa. Sen avulla voidaan hallita palveluverkon tasapuolista kehittymistä ja kohdentaa resursseja ensisijaisille kohteille. Liian harva palveluverkko heikentää yleistä asuinviihtyvyyttä ja lisää sisäistä liikennettä. Pällekkäinen palveluverkko puolestaan voi johtaa kohteiden laadulliseen heikkenemiseen, mikäli kunnossapitoon ja korjaustoimenpiteisiin ei löydy riittäviä resursseja.

Palvelutarvetta arvioitaessa tarkasteltiin sekä väestön kokonaismäärää että nykyisin tärkeimpänä leikkipaikkojen käyttäjäkuntana pidettyä 0–12-vuotiaiden lasten määrää. Lisäksi tarkasteltiin ohjelmakauden aikana entistä aktiivisemmaksi leikkipaikkojen käyttäjäkunnaksi tavoiteltujen 13–15-vuotiaiden nuorten määrää. Väestön kokonaismäärää voidaan pitää verkoston suunnittelun kannalta lasten kokonaismäärää tärkeämpänä tekijänä tarkasteltaessa suhteellisen pienten alueiden pitkän aikavälin kehitystä. Lyhyemmän aikavälin tarkastelussa lasten ja nuorten kokonaismäärä on puolestaan keskeinen käyttöpainetta ja lyhyen aikavälin toimenpidetarpeita kuvaava tekijä. On kuitenkin huomioitava, että väestörakenteesta tehtäviin tulkintoihin vaikuttaa oleellisesti tarkasteltavan alueen laajuus, rakennuskannan tyyppi ja asukkaiden alueellinen vaihtuvuus. Toimenpiteiden priorisoinnissa palveluntarve tulee aina suhteuttaa myös muihin kriteereihin.

Sisäasiainministeriön kaavoitusohjeessa 2/1975 ohjeistettiin vapaa-alueiden tontti-, kortteli- ja asuntoaluekohtaisten leikkialueiden mitoittamista. Muuta voimassa olevaa valtakunnallista leikkipaikkakohteiden saavutettavuutta määrittelevää mitoittamista ei ole käytettävissä. Yleisperiaatteena on, että kaupungin tulee järjestää kohtuullinen mahdollisuus leikkipaikkojen käyttöön. Tampereella tätä on tulkittu siten, että asukkailla tulisi olla mahdollisuus asua 300 metrin etäisyydellä lähimmästä lähi- tai alueleikkipaikasta ja 500 metrin etäisyydellä lähimmästä alueleikkipaikasta. Palveluiden saavutettavuuden etäisyystavoite on ohjaava ja auttaa leikkipaikkaverkoston laadullisen arvioinnin tekemistä, mutta se ei suoraan edellytä toimenpiteitä, mikäli se joidenkin alueiden kohdalla jää täyttymättä. Erikoispuistolle ei ole asetettu vähimmäisetäisyysvaatimuksia.

Vuoden 2019 tilanteessa 0–12-vuotiaita lapsia asuu yhden olemassa olevan leikkipaikan lähialueella (lähileikkipaikat $r = 300$ m, alueleikkipaikat $r = 500$ m) enimmillään 627 kpl, joiden lisäksi kyseisen leikkipaikan vaikutusalueella asuu 131 kpl 13–15-vuotiaita nuoria. Vastaavasti pienimmillään 0–12-vuotiaiden lasten määrä on 12 lasta/ leikkipaikka. Olettaessa tarkasteluun mukaan 13–15-vuotiaat kasvaa käyttäjämäärä pienimmillään 21:een. Jos vastaava vertailu tehdään käyttäjämäärältään 15 suurimman ja pienimmän leikkipaikan välillä, saadaan suurimpien kohteiden keskiarvoksi 496 ja pienimpien 27 alle 12 vuotiasta lasta/ kohteen vaikutusalue. Verrattaessa vuoden 2019 tilannetta vuoteen 2010 (taulukko 5) voidaan todeta, että asukasmäärän kasvu on lisännyt myös leikkipaikkojen laskennallista käyttäjämäärää. 0–12-vuotiaita lapsia on tällä hetkellä käyttäjämäärältään suurimmalla leikkipaikalla noin 100 lasta enemmän kuin vuonna 2010. 15 suurimman leikkipaikan keskiarvojen vertailussa lasten määrässä on kasvua 185 lasta/ leikkipaikka vuoden 2010 tasoon verrattuna. 15 pienimmän leikkipaikan keskiarvovertailussa käyttäjämäärässä on kasvua 4 lasta. 0–15-vuotiaista ei ole käytettävissä vertailutietoja vuodelta 2010.

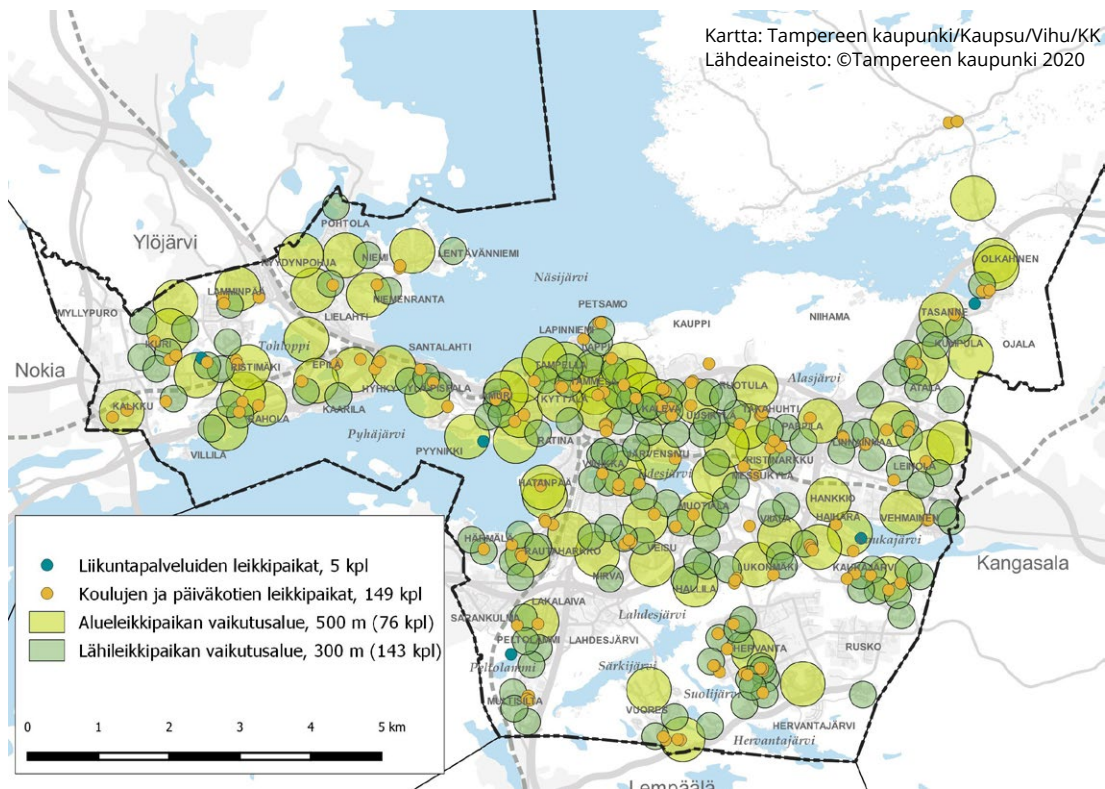
Leikkipaikkojen käyttäjämäärät 2010 ja 2019

	0–12-vuotiaat			0–15-vuotiaat
	2010	2019	Muutos	2019
Suurin käyttäjämäärä	526	627	101	758
Pienin käyttäjämäärä	1	12	11	21
15 suurimman leikkipaikan keskiarvo	311	496	185	594
15 pienimmän leikkipaikan keskiarvo	23	27	4	35

Taulukko 5. Käyttäjämäärien kehitys käyttäjämäärältään Tampereen suurimmalla ja pienimmällä leikkipaikalla sekä 15 suurimman ja 15 pienimmän leikkipaikan keskiarvoissa. Lähileikkipaikkojen vaikutusalue $r = 300$ m, alueleikkipaikkojen vaikutusalue $r = 500$ m.

Tässä työssä ei asetettu käyttäjämääriin sidottuja mitoituksellisia raja-arvoja esimerkiksi uudisrakentamisen ohjausta varten. Ohjeellisesti voidaan kuitenkin sanoa, että palvelutarvetta on syytä arvioida tarkemmin, mikäli kaavoitettavalle alueelle on tulossa huomattavan suuri määrä uutta asutusta. Asukasmäärän lisäyksen ollessa vähäistä tukeudutaan ensisijaisesti jo olemassa olevaan palveluverkoston. Suuren käyttöpaineen alueilla olevien nykyisten leikkipaikkojen laatuun, kunnossapitoon sekä peruskunnostusvälin lyhentämiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Olemassa olevaan palvelutarpeeseen sisältyvät myös paikalliset erityispiirteet kuten päivähoitotointiminta. Samoin toimenpiteiden arviointiin voivat vaikuttaa esimerkiksi olemassa olevat ikääntyvien palvelut sekä korvaavien kohteiden kuten koulujen ja päiväkotien läheisyys.

Viheralueverkoston palveluineen tulee muodostaa yhtenäinen kokonaisuus. Leikkipaikan tulee sijaita riittävän lähellä käyttäjiä sellaisella paikalla, johon lasten ja valvojen on turvallista kulkea. Leikkipaikan läpi ei tule ohjata vilkasta kevyttä liikennettä. Sijainti päivittäisten ja luonnollisten kulkureittien varrella on käytön kannalta edullisinta. Saavutettavuuden lisäksi kaupunkirakenteellisen sijainnin arviointiin kuuluu esteettisten ja toiminnallisten tekijöiden sekä muiden palveluiden arviointi. Samoin on otettava huomioon katuverkosto, kevyen liikenteen väylät, liikennemäärät, onnettomuustilastot, ympäröivä rakentamistyyppi, näkymät ja luonnonolosuhteet. Suunnittelun kannalta on oleellista selvittää suojateiden sijainnit, ali- ja ylikulut sekä mahdolliset liikennevalot.

Kuva 6. Leikkipaikkaverkoston suhde koulu-, päiväkoti- ja liikuntapalveluiden palveluihin (2020 vuoden tilanne).

4.3.6 Asukaskyselyt ja palautteet

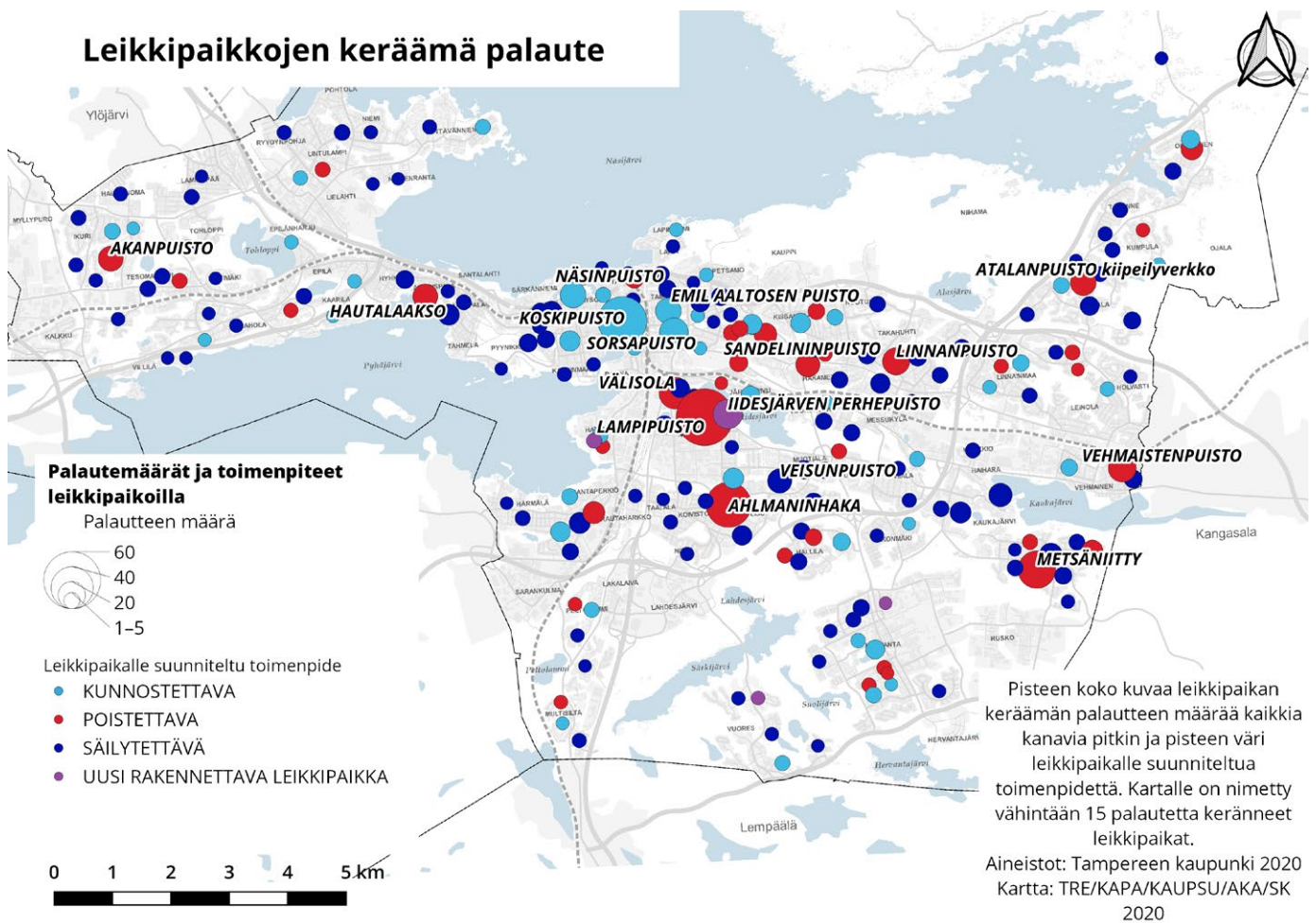
Asukkaiden sekä muiden keskeisten käyttäjä- ja sidosryhmien mielipiteet huomioitiin sekä luonnos- että viimeistelyvaiheessa. Luonnosvaiheessa yksityisiltä perhepäivähoitajilta kartoitettiin heidän käyttämiään leikkipaikkoja. Kunnossapidon urakka-alueiden vastuuhenkilöille sekä aluesuunnittelijoille järjestettiin yhteinen työpaja, jossa esiteltiin alustavaa ohjelmaluonnosta ja kerättiin mielipiteitä leikkipaikkaverkostosuunnitelmasta. Sekä perhepäivähoitajille tehdyn kyselyn että työpajan tulokset ja saadut palautteet otettiin mahdollisuuksien mukaan huomioon valmisteltaessa nähtäville asetettua ohjelmaluonnosta.

Leikkipaikkaohjelmaluonnos asetettiin nähtäville ja nähtävilläolosta tiedotettiin kappaleessa 1.3 kuvatulla tavalla. Nähtävilläoloaikana 13.3.–20.4.2020 kaupungin internetsivuilla oli avoinna asukaskysely, jonka avulla käyttäjiltä kerättiin palautetta leikkipaikkaohjelmaluonnoksen sisällöstä sekä mielipiteitä jatkosuunnittelun tueksi. Kysely toteutettiin yhdistämällä mm. leikkitoimintoja ja leikkivälineitä käsitteleviä monivalintakysymyksiä sekä karttamerkintäkysymyksiä. Kysely oli suunniteltu niin, että siihen pystyivät vastaamaan sekä lapset, nuoret että aikuiset. Leikkipaikkaohjelmaluonnoksesta sai antaa lisäksi palautetta sähköisellä palautelomakkeella tai lähettämällä vapaamuotoisen palautteen kirjaamoon. Palautelomakkeella jätettiin 81 palautetta ja kirjaamoon saapui määräajassa 13 palautetta. Liikunta- ja nuorisopalvelut, Kasvatus- ja opetuspalvelut sekä Kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka -yksikkö antoivat lausunnot leikkipaikkaohjelmaluonnoksesta. Saatuihin palautteisiin laadittiin vastine ennen yhdyskuntalautakunnan päätöksäksittelyä. Lautakunnan päätös sekä linkki laadittuihin vastineisiin toimitettiin tiedoksi kaikille palautteen yhteydessä yhteystietonsa ilmoittaneille.

Asukaskyselyyn saatiin vastauksia 615 kappaletta. Edellä mainittujen kirjallisten palautteiden lisäksi asukaskyselyn viimeiseen aivoimeen kysymykseen oli jätetty yhteensä 374 vastausta. Vastauksissa toivottiin leikkipaikan yhteyteen mm. tekemistä koko perheelle, vanhemmille kuntoiluvälineitä, leikkipaikkojen aitaamista esimerkiksi vilkkaan liikenteen vuoksi, välineitä eri ikäisille lapsille, valaistuksen parantamista, huonokuntoisten välineiden uusimista tai leikkivälineiden lisäämistä. Varjoisuuden lisääminen sekä luonnonelementtien tuominen leikkipaikoille toistuivat myös useissa vastauksissa. Samoin talvikäyttöä, metsäisyyden säilyttämistä sekä puuston lisäämistä toivottiin useissa palautteissa. Työryhmä käsitteli saadut palautteet yhdessä muiden kirjallisten palautteiden ja asukaskyselyn aineiston kanssa. Palautteet huomioitiin lopullista leikkipaikkaverkostosuunnitelmaa sekä ohjelmakauden 2021–2030 tavoitteita laadittaessa.

Kyselyn karttaosiossa kartalle oli mahdollista merkitä enintään kolme tärkeintä leikkipaikkaa. Merkintöjä tehtiin yhteensä 1093 kappaletta. Karttamerkinnän yhteydessä oli mahdollista perustella tekemäänsä merkintää tarkemmin. Luonnosvaiheessa poistettaviksi ehdotettujen leikkipaikkojen kommentit huomioitiin lopullista leikkipaikkaverkostosuunnitelmaa laadittaessa. Saadun palautteen perusteella osa luonnosvaiheessa poistettaviksi esitetystä kohteista palautettiin säilytettäviin tai kunnostettaviin leikkipaikkoihin. Säilytettäviä, kunnostettaviksi ehdotettuja sekä uusia leikkipaikkoja koskevat kommentit huomioidaan jatkosuunnittelussa leikkipaikkakohtaisia toteutussuunnitelmia laadittaessa. Luonnosvaiheessa käytetty lidesjärven perhepuisto -nimi muuttui nähtävilläolon jälkeen lidesjärven puistoksi, joka on asemakaavassa 8725 asemakaavan virallinen nimi.

Asukaskyselyn lisäksi 4.-luokkalaisten vaikuttamispäivillä toteutettiin Seppo.io -opetusympäristössä kysely leikkipaikkojen suosituimmista toiminnoista ja leikkivälineistä. Vastauksia saatiin 791 kappaletta. Kyselyssä saadut vastaukset yhdistettiin asukaskyselyn vastauksiin ja ne huomioidaan jatkosuunnittelussa uusia tai peruskunnostettavia leikkipaikkoja suunniteltaessa. Yhteenveto asukaskyselyn tuloksista on esitetty liitteessä 8. Kyselyn tulosten lisäksi leikkipaikkatyöryhmälle toimitettiin vaikuttamispäivillä olleen Lapsiystävällinen kunta -tehtävän yhteydessä saadut 180 vastausta, joissa leikkipaikat oli jollain tavalla mainittu. Aineisto huomioidaan leikkipaikkojen jatkosuunnittelussa samoin kuin 9.-luokkalaisten Vaikuta! -päivällä kerätty palaute. Vaikuta! -päivillä 123 nuorta vastasi kyselyyn, jossa kysyttiin mitä nuoret mieluiten tekevät leikkipaikoilla, mitkä välineistä (panna-areena, streetworkout -teline, parkourelementit tai penkit) ovat heille mieluisimpia ja mitä muuta nuorille voisi leikkipaikoilla olla tarjolla, jotta ne houkuttelisivat myös yli 13-vuotiaita.

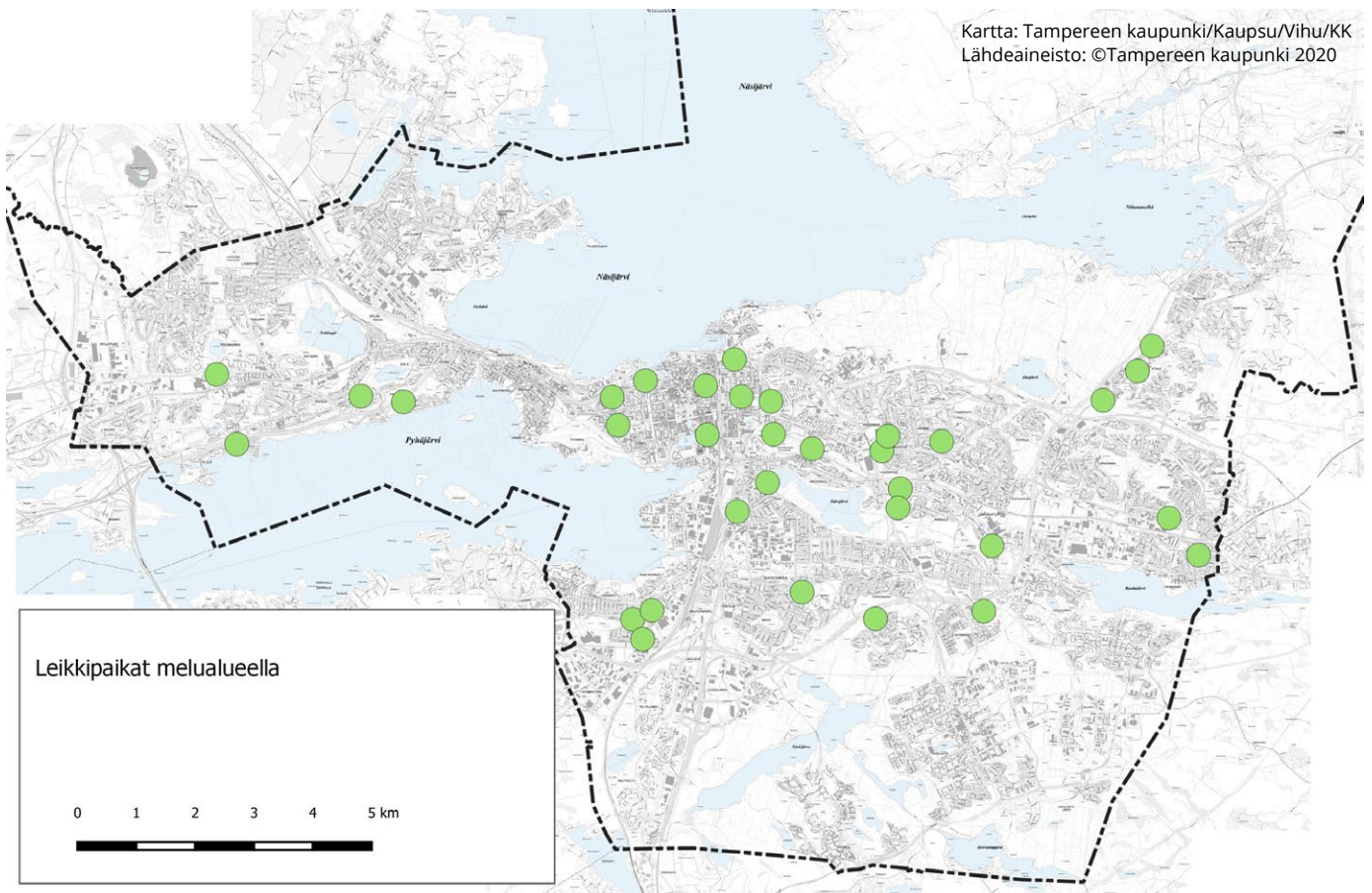
Kuva 7. Yhteenveto saatujen palautteiden määrästä leikkipaikoittain. Karttaan merkittyjen lisäksi Terälahden, sekä Kämmeniemiessä sijaitsevat Haavistonpuiston ja Kämmentsuonpuiston leikkipaikat saivat jokainen yhden palautteen.

4.3.7 Ympäristötekijät

Ympäristötekijöillä on huomattava merkitys kohteen soveltumisessa leikkipaikkakäyttöön. Ne vaikuttavat kohteen turvallisuuden ja viihtyvyyden lisäksi rakentamisen ja kunnossapidon kustannuksiin. Vuonna 2008 valmistunut kantakaupungin viheralueselvitys sekä 2014 valmistunut Tampereen vihreä keskusta -selvitys palvelevat lähinnä maankäytön suunnittelua ja ne liittyvät vain epäsuorasti leikkipaikkojen ohjelmointiin. Selvitysten päätavoitteena on yhtenäisen ja kattavan viherverkoston määrittäminen ja viherverkoston ongelma-alueiden selvittäminen ottamalla huomioon luonnonolosuhteet, maisemarakenne ja viheralueiden kestävä käyttö.

Leikkitoimintaan vaikuttavia kohdekohtaisia ympäristötekijöitä ovat leikkipaikan valoisuus tai varjoisuus, paahteisuus, tuulisuus, maastonmuodot, vesistöt, syvät ojat sekä maaperä ja kasvillisuus. Jotkin luonnonympäristön ominaispiirteistä ovat riskitekijöitä, jotka voivat estää uudiskohteen rakentamisen. Olemassa olevien kohteiden peruskunnostusten yhteydessä riskin aiheuttavat ympäristötekijät kuten jyrkenteet, vesistöt tai suuret kivet tulee huomioida. Riskitekijöitä voidaan vähentää joko estämällä pääsy vaarallisille alueille tai poistamalla vaaran aiheuttaja.

Pääasiassa ihmisen toiminnasta johtuvia ympäristötekijöitä ovat melu sekä ilman ja maaperän saastuminen. Tällaiset haittatekijät ovat usein todennettavissa mittaamalla. Ympäristön meluisuus vaikuttaa heikentävästi alueen viihtyisyyteen ja pahimmillaan se voi olla terveydelle haitallista. Voimakas melu vaikeuttaa myös ympäristön havainnointia lisäten samalla onnettomuusriskiä. Valtioneuvoston päätöksessä 993/92 melun ohjearvot taajamien virkistysalueilla tai niiden välittömässä läheisyydessä saavat päivällä olla enintään 55 dB ja yöllä 50 dB. Uusilla alueilla yöohjearvo on enintään 45 dB.

Kuva 8. Yli 55 dB:n melualueilla sijaitsevat leikkipaikat.

Tampereen meluntorjuntasuunnitelman päivityksen yhteydessä vuonna 2017 kantakaupungin melutasot mallinnettiin yhteiseurooppalaista CNOSSOS-EU laskentamallia käyttäen. Melulähteinä selvityksessä huomioitiin tie-, katu- ja raideliikennemelu sekä ratapiha ja suurimmat teollisuuslaitokset. 2017 vuoden meluselvityksen perusteella huomioiden mallinnuksen jälkeen rakennetut meluntorjuntarakenteet virkistysalueille asetetun 55 dB:n ohjearvon ylittävillä alueilla sijaitsevia leikkipaikkoja oli 2019 lopussa yhteensä 33 kpl. Yli 65 dB:n melualueilla sijaitsevia kohteita ei ollut. Meluselvityksen tulokset eivät edellytä suoraa reagointia haittavaikutusten vähentämiseksi. Melualueella sijaitsevan leikkipaikan peruskunnostuksen tai ympäristössä suoritettavien muiden toimenpiteiden, esimerkiksi katutöiden, yhteydessä tutkitaan meluntorjuntatoimenpiteiden tehostamismahdollisuudet. Ennen investointien tekemistä laaditaan leikkipaikan kohdekohtainen meluselvitys, jonka pohjalta suunnitellaan ja toteutetaan mahdollisuuksien mukaan melua rajoittavia rakenteita tai maastonmuotoilua. Melurakenteiden kustannukset tulee tällöin huomioida määrärahoissa. Uudiskohteita ei saa sijoittaa melualueille ilman suojaavia rakenteita.

4.3.8 Leikkipaikkojen monipuolisuus ja välineiden kunto

Yksittäisiä leikkipaikkoja arvioitaessa kiinnitetään huomiota sekä leikkivälineiden että niitä ympäröivän alueen monipuolisuuteen. Monipuolinen leikkipaikka tarjoaa haasteita eri-ikäisille ja tukee lapsen kehitystä. Peruskunnostusten yhteydessä on tavoitteena monipuolistaa niitä alueita, joiden toiminnot arvioidaan liian yksipuolisiksi. Alueen käytettävyyttä lisäävät myös leikkipaikan toimintaa tukevat muut palvelut kuten pelikentät ja uimarannat sekä kohteen soveltuminen talvikäyttöön. Talvikäyttöä lisäävät esimerkiksi pelialueen jäädytettävyyys, liukumäeksi luontaisesti soveltuvat maaston muodot sekä kohteen ominaisuuksista johtuva vähäinen auraustarve. Leikkipaikkojen toimintoja keskitettäessä pyritään säilyttämään toiminnoiltaan monipuolisimmat kohteet sekä hyvin talvikäyttöön soveltuvat kohteet.

Peruskunnostustarvetta ja kohteiden poistoa arvioitaessa leikkivälineiden ja muiden varusteiden kunto on merkittävä arviointiperuste. Huonokuntoisten leikkivälineiden käyttö on epämiellyttävää tai vaarallista tai ne eivät toimi suunnitellulla tavalla. Arvioinnissa tulee erotella puutteiden vakavuus ja laajuus. Yksittäisen leikkivälineen kunto ei vaikuta peruskunnostusten ajoittamiseen vaan ne korjataan kunnossapitotoimenpiteiden yhteydessä. Leikkivälineiden ja -paikkojen on täytettävä palveluntarjoajan ylläpitämän leikki- ja skeittipaikkojen, ulkokuntopaikkojen, BMX -ratojen, polkupyörätialin sekä frisbeegolfratojen turvallisuusasiakirjan asettamat vaatimukset.

Leikkivälineillä sekä leikkipaikkojen varusteilla ja rakenteilla on kohteen ominaisuuksista, tuotteisiin kohdistuvasta rasituksesta sekä kunnossapitotöiden sisällöstä ja toteutustavasta riippuvainen käyttöikä, jonka ajan ne säilyvät niille asetettujen vaatimusten mukaisina. Leikkipaikan kokonaisvaltainen peruskunnostus tai uusiminen on ajankohtaista, kun useat eri välineet, varusteet tai rakenteet eivät enää täytä niille asetettuja vaatimuksia. Laajamittaisen peruskunnostuksen tarvetta ja toteutusajankohtaa voidaan siirtää tekemällä tarvittaessa pienempiä kunnostustoimenpiteitä. Peruskunnostustarve on kuitenkin ennakoitavissa leikkivälineiden iän ja tehtyjen kunnostustoimenpiteiden perusteella. Käytännössä peruskunnostusjaksot vaihtelevat leikkipaikan käyttöpaineesta ja välineistöstä riippuen 8–15 vuoden välillä.

Leikkipaikkojen kunnon määrittelemiseksi ja kohteiden laadun arvioimiseksi käytetään leikkipaikkojen vuositarkastusten yhteydessä kohdekohtaisesti laskettavaa kuntoindeksiä. Tämä arviointimenetelmä on ollut tärkeä kriteeri myös leikkipaikkojen ja niillä suoritettavien toimenpiteiden ohjelmoinnissa. Kuntoindeksi koostuu neljästä eri toimenpidekriteeristä laadittavaan kokonaisarvioon, joka ohjaa toimenpiteiden priorisointia. Kuntoindeksissä käytetyt muuttujat ovat leikkivälineiden ja leikkialueen varusteiden turvallisuus, niiden kunto, leikkipaikan ikä ja toimintojen monipuolisuus. Jokaiselle muuttujalle annetaan tarkasteluhetken laatua kuvaava lukuarvo, johon voidaan liittää painotuksia. Saatu kokonaissumma ilmoittaa eri tekijöiden yhteenlasketun kuntoindeksin. Laadukkaita leikkipaikat saavat näin ollen suuremman pistemäärän.

1. Turvallisuus

Turvallisuus arvioidaan välineisiin liittyvien turvallisuussuunnitelmien vastaisten vikojen perusteella. Maksimipisteet turvallisuudesta ovat 10 p. ja minimipisteet 2 p.

Turvallisuusindeksin laskeminen:

- Puutteiden määrä / välineiden lukumäärä $\times 100 = xx \%$.
Saatu prosenttimäärä pisteytetään viiteen ryhmään (1–5 p)
- Laskukaavassa saatua pisteytystä painotetaan kertoimella 2, koska turvallisuus on merkittävä leikkipaikan kuntoa määrittävä tekijä.
- Turvallisuudelle saadaan maksimipisteet 10 p ja minimipisteet 2 p.

0–19 %	= 5 p x 2	= 10 p
20–39 %	= 4 p x 2	= 8 p
40–59 %	= 3 p x 2	= 6 p
60–79 %	= 2 p x 2	= 4 p
80–100 %	= 1 p x 2	= 2 p

2. Kunto

Kunto pisteytetään tarkastajan subjektiivisen arvion mukaan 1–5 p. Laskukaavassa käytetään korostuskertoimena 2, koska kunto on merkittävä toimenpideperuste. Kunnolle saadaan maksimipisteet 10 p ja minimipisteet 2 p.

Arviointi	= 5 p x 2	= 10 p
	= 4 p x 2	= 8 p
	= 3 p x 2	= 6 p
	= 2 p x 2	= 4 p
	= 1 p x 2	= 2 p

3. Leikkipaikan ikä

Leikkipaikan ikä määritellään rakentamisvuoden tai viimeisimmän laajan peruskorjausvuoden mukaan. Pisteytyksessä ei käytetä erillisiä kertoimia. Iälle saadaan maksimipisteet 5 p ja minimipisteet 1 p.

1–3	vuotta	= 5 p
4–6	vuotta	= 4 p
7–10	vuotta	= 3 p
11–15	vuotta	= 2 p
yli 15	vuotta	= 1 p

4. Toimintojen monipuolisuus

Toimintojen monipuolisuutta kuvaavat indeksit lasketaan jaotteleamalla leikkipaikan välineet viiteen eri ryhmään: keinut, liukumäet, karusellit, keinumisvälineet ja muut varustetyypit sekä kuntoilu-/liikunta- tai muut pelivälineet. Mikäli leikkipaikalla on eri ikäryhmille suunnattuja ja kaikkien ryhmien välineitä, saa leikkipaikka pisteitä 5. Maksimipisteet 5 p ja minimipisteet 1 p.

5	välineryhmää	= 5 p
4	välineryhmää	= 4 p
3	välineryhmää	= 3 p
2	välineryhmää	= 2 p
1	välineryhmää	= 1 p

Leikkipaikat jaotellaan niiden saaman kuntoindeksin osatekijöiden pistemäärien perusteella keskimääräistä parempikuntoisiin kohteisiin (KP), peruskunnoltaan hyviin kohteisiin (HP) sekä ilmeisessä kunnostustarpeessa oleviin kohteisiin (IK). Ilmeisen kunnostustarpeen IK -luokituksen saaneiden kohteiden peruskunnostustarve arvioidaan luokituksen antamisen yhteydessä. Kuntojaottelun perusteella ei suoraan määritellä leikkipaikoilla suoritettavia toimenpiteitä. Kohteen luonne ja yleiset tavoitteet esimerkiksi toimintojen monipuolistamiseen liittyen voivat poiketa kuntojaottelun mukaisista toimenpidesuosituksista.

Keskimääräistä parempi kunto (KP)		Hyvä peruskunto (HP)		Ilmeinen kunnostustarve (IK)	
Turvallisuus	10–8 p	Turvallisuus	≥6 p	Turvallisuus	<6 p
Kunto	10–8 p	Kunto	≥6 p	Kunto	<6 p
Ikä	5–4 p	Ikä	3 p	Ikä	<3 p
Toiminnot	5–4 p	Toiminnot	3–2 p	Toiminnot	1 p

4.3.9 Resurssit

Kaupunkiympäristön palvelualue on vuosien 2012–2019 aikana käyttänyt leikkipaikkojen investointeihin yhteensä noin 13 M€. Tästä saadaan vuotuisten leikkipaikoille kohdistettujen investointien keskiarvoiksi tarkastelujaksolla 1,65 M€. Vuotuiset investointimäärärahat seuraavat asuinrakentamisen volyyymeja. Vuosien 2012–2019 aikana uusia leikkipaikkoja rakennettiin keskimäärin yksi vuodessa (1,25 kpl/ vuosi). Uudiskohteista yksi sijoittui täydennysrakentamisalueelle ja kaikki loput uusille asuinalueille. Uusien leikkipaikkojen kohdekohtaiset rakennuskustannukset vaihtelivat 124 000–660 000 € riippuen leikkipaikan varustetasosta ja laajuudesta. Uuden leikkipaikan keskihinnaksi tarkastelujaksolla muodostui 321 000 €.

Vuosina 2012–2019 tehtyjen leikkipaikkojen peruskunnostusten keskihinta oli noin 167 000 €. Lähi-leikkipaikkojen peruskunnostusten kustannukset vaihtelivat 22 000 ja 342 000 €:n välillä ja alue-leikkipaikkojen peruskunnostuskustannukset 44 000 ja 740 000 €:n välillä. Yksittäisten kohteiden kunnostuskustannuksen suuruus riippuu leikkipaikan koosta, kunnostustasosta sekä kunnostustarpeen laajuudesta. Vuodesta 2012 alkaen on vuosittain kunnostettu keskimäärin seitsemän leikkipaikkaa. Vuosina 2014–2016 leikkipaikkoja kunnostettiin eniten, yhteensä 30 kpl. Vuonna 2018 ja 2019 kunnostettiin vain kuusi leikkipaikkaa kumpanakin ja alustavan investointisuunnitelman mukaan vuosina 2020–2024 uusia leikkipaikkoja tullaan peruskunnostamaan vuosittain viisi tai kuusi.

Leikkipaikoilla on moniin muihin viheraluetyyppeihin verrattuna huomattavasti enemmän rakenteisiin ja rakennettuun ympäristöön sidottua pääomaa. Käytön aiheuttama kuluminen laskee kohteen arvoa ja kasvattaa korjausvelan määrää. Ilman suunnitelmallista ja toteuttamiskelpoista kunnossapito- ja kehittämissuunnitelmaa korjausvelka voi kasvaa hallitsemattoman suureksi useiden kohteiden tullessa lyhyellä aikajaksolla peruskorjausvaiheeseen. Määrärahojen ja leikkipaikkojen lukumäärän välisen tasapainon on oltava hallinnassa. Vuodesta 2015 alkaen laajamittaisten peruskunnostusten lisäksi noin 20:llä leikkipaikalla on tehty yksittäisten leikkivälineiden vaihtoja tai muita pieniä kunnostustoimenpiteitä. Toimenpiteillä on pyritty pitämään leikkipaikkaverkosto turvallisena ja käyttökelpoisena, sillä investointimäärärahojen puitteissa kaikkien tarpeelliseksi arvioitujen laajamittaisten peruskunnostusten tekeminen ei ole ollut mahdollista.

Kuva: Keinupuisto / Kirsi Mäntysaari-Ukkola / Tampereen kaupunki

5 ESITETYT TOIMENPITEET

Edellisessä kappaleessa mainittujen kriteerien perusteella määritellään ohjelmakaudella 2021–2030 säilytettävät, kunnostettavat, poistettavat ja rakennettavat uudet leikkipaikat.

5.1 Säilytettävät leikkipaikat (S)

Säilytettävät leikkipaikat ovat 2000-luvulla rakennettuja tai peruskunnostettuja kohteita. Osalla säilytettäviksi määritellyistä leikkipaikoista yksittäisiä huonokuntoisia leikkivälineitä on korvattu viime vuosina uusilla, joten kohteilla ei tämänhetkisen tiedon perusteella ole peruskunnostustarvetta ohjelmakaudella 2021–2030. Toimenpideluokitukseen kuuluvilla kohteilla normit ja esteettömyysvaatimukset on huomioitu jo suunnitteluvaiheessa. Säilytettävien leikkipaikkojen varustetaso ja ympäristön monipuolisuus vastaavat riittävällä tasolla alueellista palveluvaatimustasoa.

Leikkipaikkaohjelmaan sisältyy säilytettäviä leikkipaikkoja yhteensä 134 kappaletta, joista 86 on lähileikkipaikkoja ja 48 alueleikkipaikkoja. Säilytettäville leikkipaikoille tehdään ohjelmakauden aikana tarvittaessa pieniä kunnostustoimenpiteitä ja yksittäisten leikkivälineiden vaihtoja.

5.2 Kunnostettavat ja kehitettävät leikkipaikat (K)

Leikkipaikkojen kehittämisellä pyritään palvelun laatutason nostamiseen keskittämällä toimintoja sekä monipuolistamalla ja uusimalla välineitä ja varusteita. Kehittämistoimenpiteet voivat olla luonteeltaan yksittäisiin leikkipaikkoihin tai koko palveluverkostoon kohdistuvia muutoksia. Kunnostettaviksi määritellyt leikkipaikat ohjelmoidaan peruskunnostettaviksi tarkastelujaksolla 2021–2030. Peruskunnostusten aikataulutus voi perustua havaittuihin laatutason ongelmiin tai kokemusperäiseen tietoon leikkivälineiden ja rakenteiden kulumisesta ja käyttäjästä. Kunnostusten ja peruskunnostusten jaksotukset, niiden sisältö sekä yleinen kunnossapitotaso määrittelevät korjausvelan kehittymisen. Tavoitteellisen ja oikein mitoitettun peruskunnostuskierron toteutuminen estää hallitsemattomasta korjausvelan kertymisestä aiheutuvan leikkipaikkaverkoston laadullisen heikkenemisen.

Keskusta-alueella sijaitsevien tai muiden runsaasti käytettyjen leikkipaikkojen välineet kuluvat nopeasti ja peruskunnostustarve saavutetaan jopa alle kymmenessä vuodessa. Lähiöissä ja useimilla lähileikkipaikoilla, joilla käyttö on vähäisempää, peruskunnostukset tulisi tehdä käytöstä ja välinekannasta riippuen 15–20 vuoden välein. Peruskorjausväliä on mahdollista pidentää suorittamalla harkiten ja suunnitelmallisesti pienempiä kunnostustoimenpiteitä kuten yksittäisten rikkokuntoisten tai pahoin kuluneiden leikkivälineiden vaihtoja sekä kalusteiden tai pintarakenteiden uusimisia. Ohjelmakauden 2012–2020 loppupuoliskolla vastaavia pieniä leikkipaikkojen kunnostustoimenpiteitä on tehty runsaasti. Toimenpiteiden vaikutus on havaittavissa leikkipaikkojen kokonaiskunnan ja -turvallisuuden kohentumisena sekä alueiden viihtyvyyden lisääntymisenä.

Investointiohjelman lähtökohtana on ohjelmoida laajamittaiset peruskunnostukset ensisijaisesti leikkipaikoille, joilla on tarvetta esimerkiksi tiivistysrakentamisesta johtuen leikkitoimintojen monipuolistamiselle tai sellaisille leikkipaikoille, joilla suuri osa leikkivälineistä ja varusteista on tulossa elinkaarensa päähän. Muilla leikkipaikoilla suositetaan pieniä kunnostustoimenpiteitä, jolloin huonokuntoisia välineitä tai varusteita uusitaan tarvittaessa vuosittain leikkipaikkatarkastuksissa havaittuihin vikoihin ja puutteisiin perustuen. Mahdolliset uudet merkittävät turvallisuuden parantamiseen liittyvät viranomaismääräykset voivat edellyttää tiettyjen kohteiden tai koko verkoston peruskunnostuskierron tarkistamista.

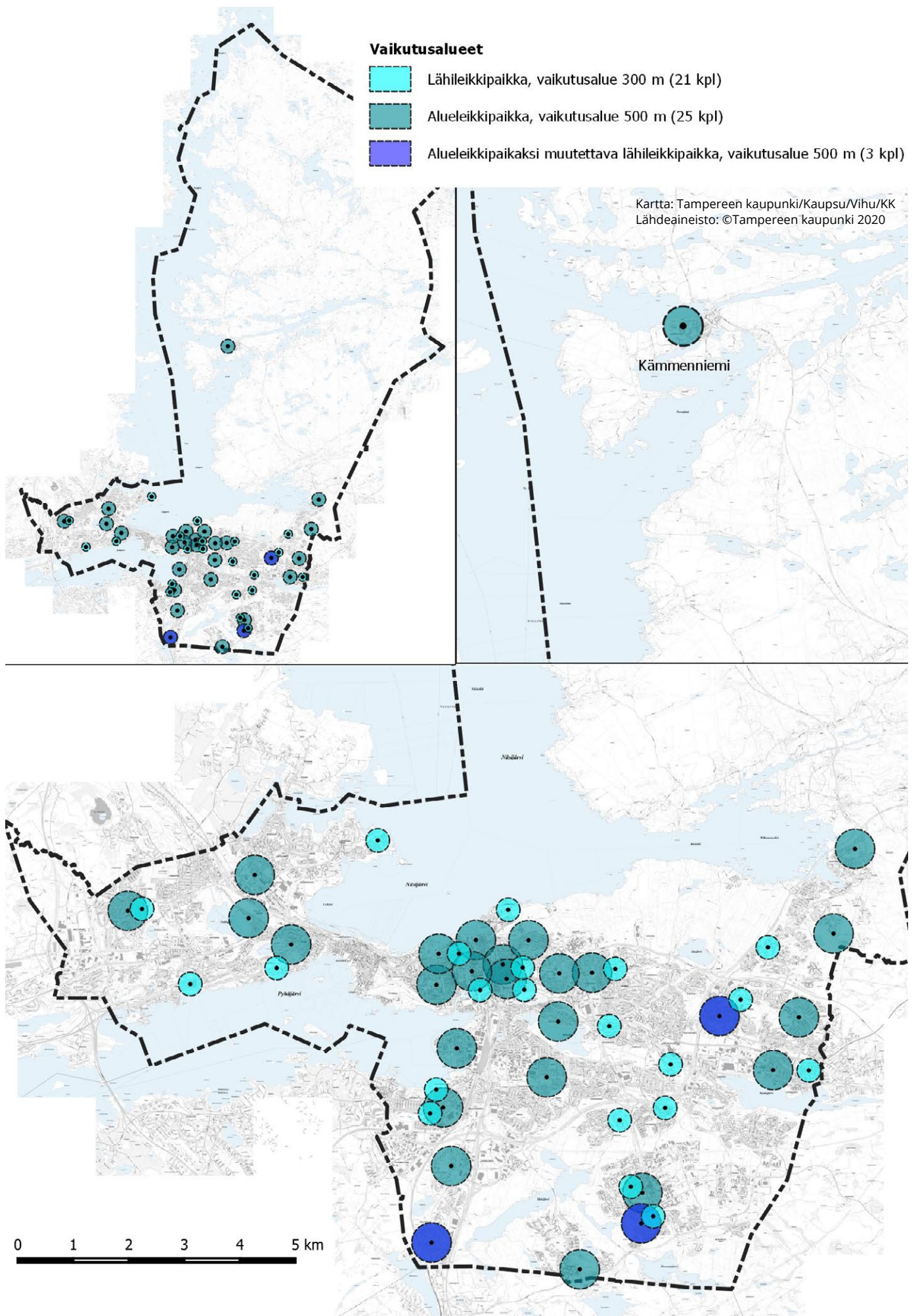
Leikkipaikat voidaan jakaa kokonaiskunnan perusteella (kappale 4.3.8) välitöntä kunnostusta vaativiin sekä peruskunnostusjakson mukaan kunnostettaviin kohteisiin. Välitöntä kunnostusta vaativissa kohteissa on nopeaa reagointia edellyttäviä puutteita kuten normien vastaisuuksia, turvallisuuspuutteita, maasto ja välineet voivat olla kuluneita tai niiden esteettömyys ei toteudu tavoitteellisella tavalla. Välitöntä kunnostusta vaativat kohteet tulee kunnostaa seuraavan kolmen vuoden aikana. Peruskunnostusjakson mukaan kunnostettavien kohteiden toimenpiteet noudattavat ohjelmoitua aikataulutusta. Leikkipaikkapalveluiden keskittäminen voi lisätä joillakin alueilla kohteiden kunnostus- tai kehitystarpeen kiireellisyyttä.

Ohjelmakauden 2021–2030 aikana esitetään laajamittaista peruskunnostusta 49:lle leikkipaikalle (kuva 9). Näistä 24 on nykyisiä lähileikkipaikkoja ja 25 alueleikkipaikkoja. Peruskunnostusten yhteydessä Mäkipuiston, Torponpuiston ja Multisillanpuiston lähileikkipaikat muutetaan alueleikkipaikoiksi. Joissain tapauksissa alueleikkipaikaksi muutettavan kohteen lähialueella ei nykyisin ole alueleikkipaikkatasoista palvelua tarjolla. Osassa kohteista puolestaan on tarvetta uudistaa ja monipuolistaa leikkipaikan välineistöä esimerkiksi lisääntyvän käyttäjämäärän tai täydennysrakentamisen vuoksi. Kunnostettavista leikkipaikoista Kalevan keskuspuiston liikennepuisto on luokiteltu ilmeisessä kunnostustarpeessa olevaksi kohteeksi ja se pyritään kunnostamaan vuoden 2022 aikana.

Peruskunnostuskohteista 35 leikkipaikkaa ei täytä hyvälle peruskunnolle asetettua kuntoindeksitavoitetta ikänsä tai leikkipaikan toimintojen osalta, vaikka välineiden turvallisuus- ja kuntopisteet vielä täyttävät hyvän peruskunnan vaatimukset. Kohteista noin kaksikymmentä on mahdollista nykyisten inventointimäärärahojen puitteissa kunnostaa vuoteen 2024 mennessä. Ne kohteet, joiden kunnostus on ajoitettu yli neljän vuoden päähän pysyvät käyttökelpoisina vain aktiivisella ja runsaasti resursseja vaativalla kunnossapidolla.

Toimenpide-esityksen mukaan tavoitteellinen peruskunnostuskohteiden määrä vuosina 2021–2024 vaihtelee viidestä kuuteen kohteeseen vuodessa. Määrä on realistinen vuoden 2020 investointimäärärahatasoon nähden ja se vastaa viime vuosina toteutettujen vuotuisten peruskunnostusten määrää. Lähivuosina peruskunnostettaviksi ohjelmoiduista kohteista osa on keskeisillä keskus- ja alueilla sijaitsevia matkailullisesti merkittäviä kohteita tai muuten kovalla käytöllä olevia leikkipaikkoja, jotka kuuluvat lyhyemmän peruskunnostusjaksotuksen piiriin (esimerkiksi Pikku kakkonen, Tiitiäinen ja A. Siltanen). Kunnostuskohteiksi määritellyissä kohteissa on myös leikkipaikkoja, joiden kehittäminen on tarpeen täydennysrakentamisen ja tiivistyvän kaupunkirakenteen vuoksi.

2012 vuoden rahoitustilanteeseen verrattuna peruskunnostettavien kohteiden määrässä on ohjelmakaudella 2012–2020 tapahtunut huomattava lasku. Vuonna 2012 peruskunnostuskohteiden vuotuinen määrä on ollut 17 kohdetta ja sen ennustettiin ohjelmakauden lopussa olevan 15 kohdetta. Vuoden 2021 investointiohjelmaan peruskunnostuskohteita on tulossa vain kolmasosa tästä. Peruskunnostettavien kohteiden pieni määrä tarkoittaa, että peruskunnostusten lisäksi tullaan lähivuosina tekemään edellisvuosien tavoin merkittävä määrä yksittäisten leikkivälineiden vaihtoja, jotta leikkipaikkojen kokonaiskunto saadaan pidettyä vähintään tyydyttävällä tasolla.

Kuva 9. Peruskunnostettavat leikkipaikat 2021–2030.

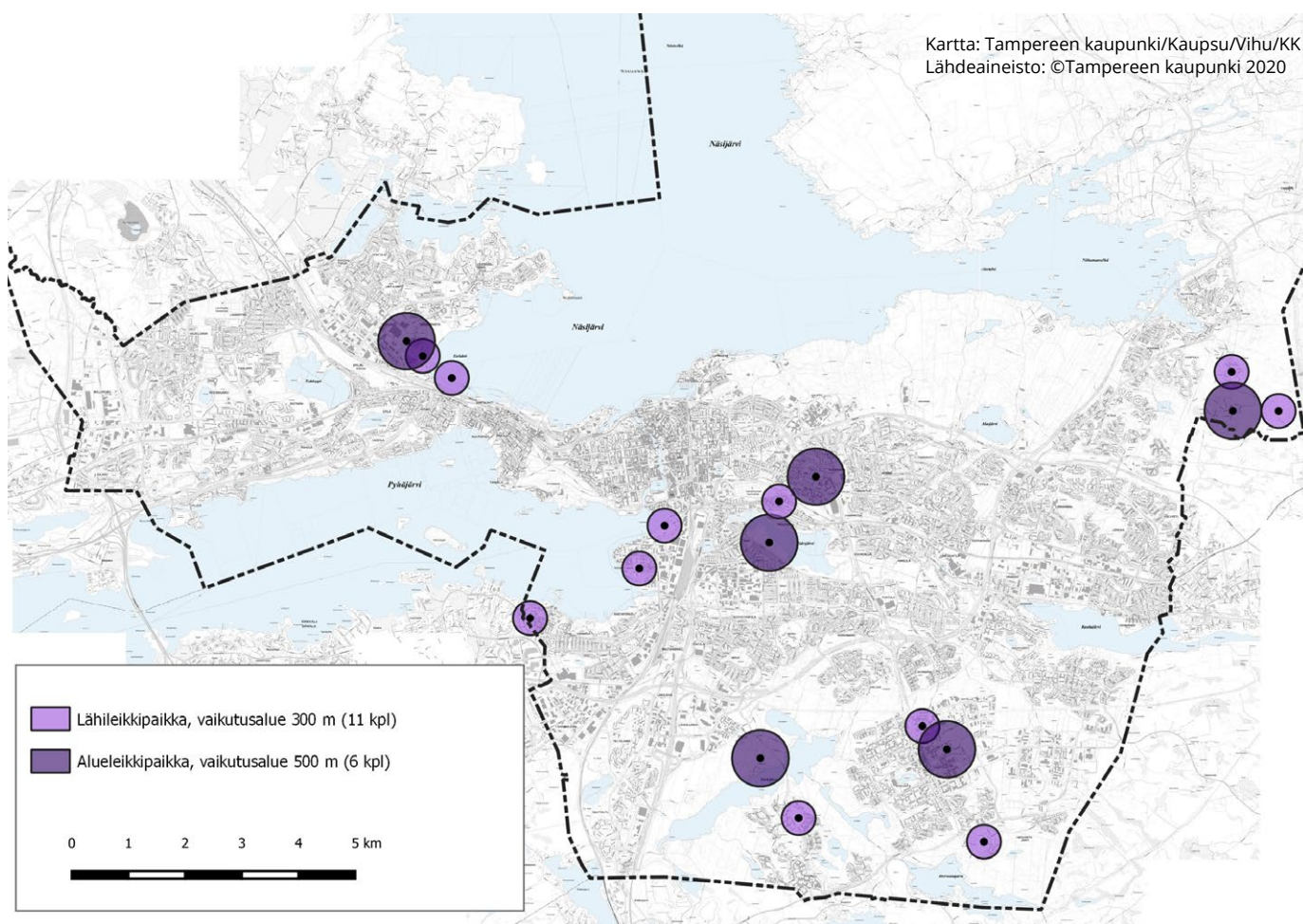
5.3 Rakennettavat leikkipaikat (U)

Ohjelmakaudella 2021–2030 on suunniteltu rakennettavaksi 11 uutta lähileikkipaikkaa sekä kuusi uutta alueleikkipaikkaa. Vuositasolla uusia leikkipaikkoja on suunniteltu rakennettavaksi yksi tai kaksi.

Suunniteltu leikkipaikkaverkosto on olemassa olevaan palvelutarpeeseen nähden riittävä. Asukkailla on usein mahdollisuus valita käytettävä leikkipalvelu useasta lähialueella sijaitsevasta vaihtoehdosta. Kaupunkirakenteen tiivistyminen sekä ohjelmoidut leikkipaikkojen poistot voivat aiheuttaa joissain tapauksissa uusinvestointitarvetta vanhan kaupunkirakenteen sisällä. Uudisrakentamisen tarve perustuu kuitenkin pääasiassa kaupungin laajenemiseen uusille kaavoitettaville asuinalueille. Yhden leikkipaikan rakentaminen tyydyttää useimpien uudis- tai täydennysrakentamiskohteiden palvelutarpeen. Poikkeuksena ovat laajemmat Ojalan, Hiedanrannan ja Vuoreksen kaava-alueet. Vuorekseen on suunnitteilla kahden uuden leikkipaikan rakentaminen, Ojalan kaava-alueelle on alustavasti kaavailtu kolmea uutta leikkipaikkaa ja Hiedanrantaan kahta leikkipaikkaa. Lisäksi Hiedanrantaan mahdollisesti rakentuvalle Näsijärven täyttöalueelle on alustavasti suunniteltu yksi uusi leikkipaikka. Alueiden rakentuminen toteutuu vaiheittain ja uudiskohteiden rakentuminen jakautuu tasaisesti vuoteen 2030 saakka. Vaiheittainen toteutuminen hajauttaa investoinnit useammalle vuodelle estäen vuotuisten investointirahoitusten alueellisen keskittymisen.

Vuonna 2020 toteutetaan Hervantajärven kaava-alueella Joutsenpuiston lähileikkipaikan esirakentaminen. Varsinaisen leikkipaikan rakentaminen toteutettaneen aikaisintaan vuonna 2022 alueen lopullisesta rakentumisaikataulusta riippuen. Lopuille ohjelmakaudella rakennettavaksi suunnitelluista uusista leikkipaikoista ei ole asetettu tarkkoja tavoitteellisia toteutusvuosia. Leikkipaikkojen rakennusajankohta tarkentuu vasta, kun tiedetään milloin uusille kaava-alueille valmistuu asuinkiinteistöjä. Esimerkiksi Ojalan ensimmäisen kaava-alueen rakentaminen on käynnistymässä ja Vuoreksen Västringinmäen alueen kaavoitus on vielä kesken, joten leikkipaikkojen realistisen rakentamisajankohdan ennustaminen on haasteellista. Hiedanrannan alueen kaavoitus jakaantuu useaan aluekokonaisuuteen, jotka ajoittuvat alustavan arvion mukaan vuosille 2021–2024. On mahdollista, että osa kaavailuista investoinneista tulee toteutumaan vasta ohjelmakauden loppupuoliskolla tai jopa tarkastelujakson jälkeen.

Järvensivun alue on jyrkkien maaston korkeuserojen vuoksi sekä meluolosuhteiltaan haasteellinen leikkitoimintojen sijainnille. Järvensivulta poistuu ohjelmakauden aikana Turjanpuiston ja Kalevankivenpuistikon lähileikkipaikat. Näistä Kalevankivenpuistikko sijaitsee melualueella ja on jäämässä lähivuosina maankäytön muutosalueelle. Kalevankivenpuistikon poiston yhteydessä investoidaan uusi lähileikkipaikka Korpinpuistoon edellyttäen, että kaavailulla leikkitoimintojen alueella melutaso ei ylitä 55 dB:n raja-arvoa. Vuonna 2017 tehdyn melumallinnuksen mukaan Korpinpuiston leikkipaikka sijaitsee melualueen ulkopuolella, mutta se rajautuu osin yli 55 dB ylittäviin alueisiin. Leikkipaikan suunnitteluvaiheessa on tarpeen varmistaa tilanne melumittauksin.

Kuva 10. Rakennettavat uudet leikkipaikat 2021–2030.

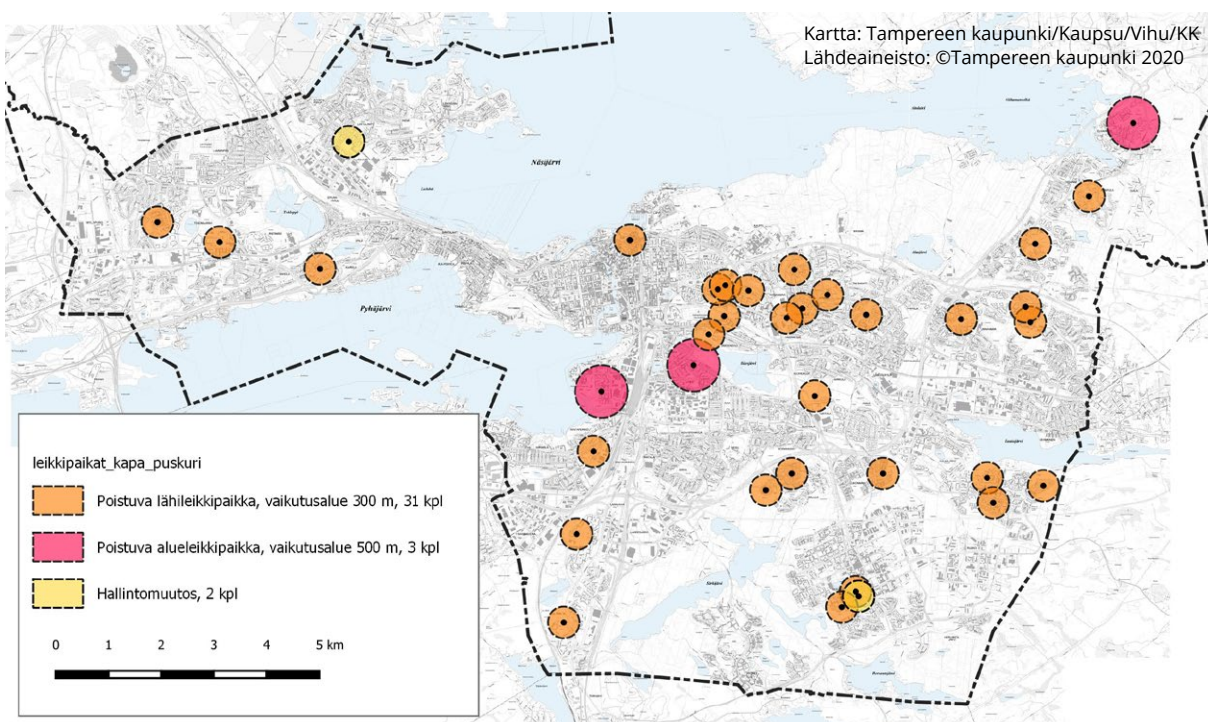
5.4 Poistettavat leikkipaikat (P) ja hallintomuutokset (HM)

Poistettaviksi esitettyjen leikkipaikkojen poistoperusteet vaihtelevat kohdekohtaisesti. Kokonaispalvelun laadun säilyttämisen kannalta on usein tarkoituksenmukaista poistaa vähän käytettyjä ja välineistöltään vaatimattomia leikkipaikkoja. Samalla puistoalueella olevia erillisiä leikkipaikkoja tai toisiaan lähellä olevissa eri puistoissa sijaitsevia leikkipaikkoja voidaan yhdistää ja kehittää toimivammiksi kokonaisuuksiksi. Leikkitoimintojen alueellisella keskittämällä saavutetaan kunnossapidon kannalta laadukkaampi lopputilanne. Leikkipaikkojen saavutettavuus pysyy kohtuullisena, vaikka lähekkäin sijaitsevien pienten ja toiminnoiltaan suppeiden leikkipaikkojen toiminnot keskitetään yhteen kohteeseen.

Poistettavien kohteiden valintaperusteena voi olla leikkipaikan huono kunto, turvattomuus, vaatimaton varustetaso, vähäinen käyttö jne. Poistot toteutetaan siten, etteivät ne merkittävästi vaikuta palveluiden saavutettavuuteen. Jokaiselle poistettavalle kohteelle osoitetaan vähintään yksi korvaava leikkipaikka. Korvaavien kohteiden peruskunnostukset pyritään ajoittamaan siten, että kohde pystyy tarjoamaan laadukkaat palvelut lisääntyvälle käyttäjämäärälle.

Vuoteen 2030 mennessä poistettaviksi esitettäviä kohteita on kaikkiaan 34 kappaletta. Ehdotetuista poistokohteista 31 on lähileikkipaikkoja ja alueleikkipaikkoja kolme. Uudenmaanpuiston leikkipaikan lopullista poistopäätöstä valmisteltaessa tulee varmistaa, että leikkitoiminnot säilyvät Hakametsän alueella (Uudenkylänpuistossa) myös valmisteilla olevien maankäytönmuutosten jälkeen. Poistettavat leikkipaikat muutetaan tapauskohtaisesti harkiten uusiksi toiminnallisiksi viherpalvelutypeiksi tai ne kunnostetaan luonnonmukaisemmiksi viheralueiksi. Poistettavat leikkipaikat maisemoidaan kuhunkin kohteeseen sopivalla tavalla huomioiden mm. maisemoinnin edellyttämät käytävien siirrot, valaistuksen muutokset sekä tarvittavat istutukset ja nurmetukset. Poistettavat leikkipaikat maisemointisuunnitelmineen hyväksyy yhdyskuntalautakunta vuosisuunnitelman yhteydessä.

Poistettavien leikkipaikkojen lisäksi Kisapuiston ja Peltovainionpuiston leikkipaikat siirtyvät ohjelmakauden 2021–2030 aikana Kaupunkiympäristön palvelualueelta Kiinteistöt, tilat ja asuntopoliittikapalveluryhmän hallintaan. Kohteet on merkitty toimenpideohjelmassa HM (hallinnollinen muutos) -merkinnällä. Molemmat leikkipaikat toimivat tulevaisuudessa uusien päiväkotien leikkipaikkoina. Hallinnollisen muutoksen jälkeen kohteita ei enää tilastoida puistoleikkipaikkoina.

Kuva 11. Poistuvat leikkipaikat ja hallintomuutoskohteet 2021 – 2030.

5.5 Kunnossapidon muutokset

Leikkipaikkojen kunnossapidolliset muutokset voivat johtua erilaisista uusista viranomais määräyksistä, yleisistä laatutason tavoitteiden muutoksista, kunnossapidossa havaituista ongelmista tai talvikäytön tavoitteiden muuttumisesta. Kunnossapidon toimenpiteet ovat käytännössä hoitokertojen määrää, ajoitusta tai työmenetelmiä koskevia muutoksia. Ne voivat olla luonteeltaan väliaikaisia tai pysyviä. Joissakin tapauksissa myös kunnossapitotoimenpiteiden keventäminen saattaa olla perusteltua.

Nykyisin Kaupunkiympäristön palvelualueen hallinnoimat leikkipaikat eivät ole talvikäytössä, mutta asukastoiveita esimerkiksi keinuistuinten pitämisestä paikoillaan ympärivuotisesti tulee vuosittain. Talvikäytön lisäämisestä saatiin myös nähtävilläoloaikana järjestetyssä kyselyssä useita palautteita. Leikkipaikkojen talvikäytöllä voitaisiin tukea kuntalaisten liikunnallista elämäntapaa myös talvikaudella, monipuolistaa ympärivuotisia toimintamahdollisuuksia sekä parannettaisiin rakennetun omaisuuden käyttöastetta.

Ilmastonmuutos saattaa tulevaisuudessa lyhentää merkittävästi talvikautta, vaikuttaa leikkipaikkojen käytettävyyteen ja tuoda siten uusia haasteita talvikunnossapidon järjestämiseen. Talvet muuttuvat lämpimämmiksi, lämpötilat sahaavat nolla-asteen tuntumassa, routa vähenee ja vesisateet lisääntyvät muuttaen mahdollisesti leikkipaikoille sataneen ja tallaantuneen lumen talviliukkaudeksi ja jääpolanteiksi. Erityisesti rakenteet ja kuivatus joutuvat koetukselle lisääntyvien lämpötilavaihteluiden ja sateiden vuoksi.

Palveluntarjoaja on vastuussa myös leikkipaikkojen turvallisesta talvikäytöstä. Palvelujärjestäjä varmistaa omalla toiminnallaan, että leikkipaikkojen käyttökausi on mahdollisimman pitkä keliolosuhteet ja talvikausi huomioiden. Tarkastusten määrä sopeutetaan käyttökauden pidentämiseen. Talvikaudella 2020-2021 pilotoidaan keinujen talvikäyttöä, kerätään kokemuksia ja käyttäjien palautetta leikkipaikkojen talvikäytöstä. Leikkipaikoilla ei tehdä talvikunnossapitoa. Ainoastaan talvikunnossapidettävät kulkuväylät aurataan ja hiekoitetaan leikkialueen viereen asti. Leikkipaikan käyttäjien oma vastuu korostuu talvikaudella. Jääkenttiä ja talviliukumäkiä tehdään olosuhteiden salliessa. Kenttien luistelukunto on tarkistettavissa mSki -palvelusta.

5.6 Rahoitus- ja toteutusaikataulu

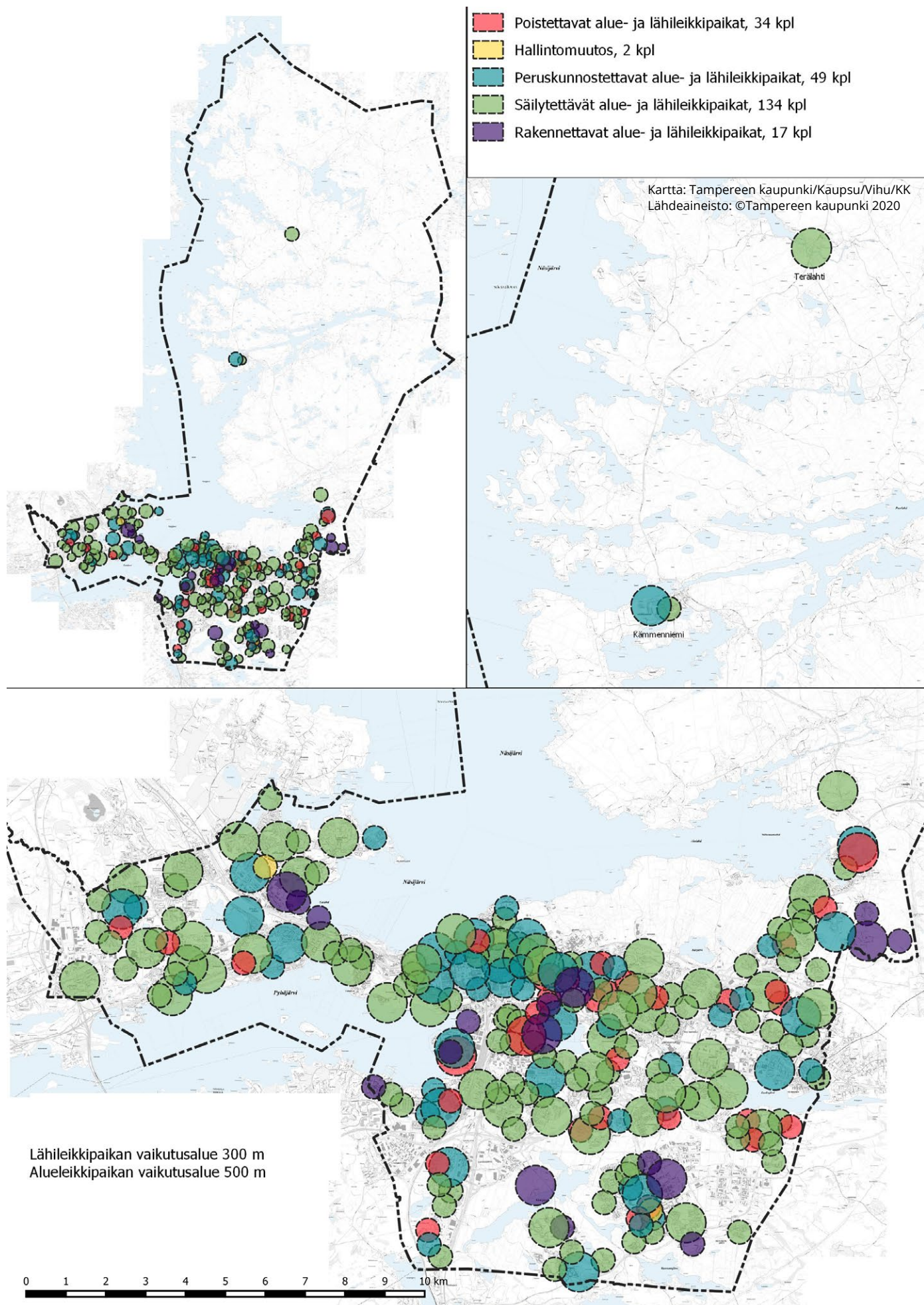
Leikkipaikkaohjelmaa toimeenpantaessa on syytä varautua kunnossapitokustannusten nousuun seuraavan kymmenen vuoden aikana. Poistettavia leikkipaikkoja on esitetty ohjelmakaudelle 34 ja uusia leikkipaikkoja 17 kappaletta. Poistettavien leikkipaikkojen joukossa on vain kolme alueleikkipaikkaa. Kaikki loput poistettaviksi ehdotetut kohteet ovat pieniä, varusteiltaan melko vaatimattomia lähileikkipaikkoja. Uudet rakennettavat kohteet tulevat olemaan suurempia ja monipuolisempia, joten kunnossapitoresurssien tarpeen voidaan olettaa kasvavan siitä huolimatta, että leikkipaikkamäärä pienenee.

Leikkipaikat vaativat jatkuvaa kunnossapitoa ja säännöllisiä tarkastuksia. Useissa kohteissa kunnossapitokustannuksilla on suurempi kustannusvaikutus kuin kertaluontoisella investoinnilla. Kunnossapitokustannuksiin on syytä kiinnittää huomiota jo suunnitteluratkaisuja tehtäessä. Leikkipaikkojen silmämääräiset tarkastukset tehdään kesäkuukausien pääkäyttökaudella viikoittain, eniten käytetyissä kohteissa jopa päivittäin. Leikkipaikkojen toimintatarkastukset tehdään kahdesti pääkäyttökaudella ja vuositarkastus kerran. Nykyisen käytännön mukaan talvella toimintatarkastuksia ei suoriteta. Mahdollisen keinujen talvikäytön vakiintuessa leikkipaikoilla tulee tarkastustoimintaa suorittaa myös talvella ja varautua siitä aiheutuvaan lisäresurssien tarpeeseen.

Leikkipaikkaohjelman mukaisista toimenpiteistä on laadittu alustava investointiohjelma vuosille 2021–2030. Investointiohjelmaan sisältyy uusien rakennettavien leikkipaikkojen lisäksi 49 peruskunnostettavaa leikkipaikkaa. Investointiohjelmassa peruskunnostuksille, poistoille ja uudiskohdeiden rakentamiselle on asetettu tavoitteellinen toteutumivuosi sekä arvioitu toimenpiteiden vaatimat kustannukset. Ohjelmakaudella 2021–2030 uuden leikkipaikan rakentamiskustannuksen arvioidaan olevan keskimäärin 400 000 €/ leikkipaikka. Peruskunnostusten keskihinnan arvioidaan olevan 200 000 €/ leikkipaikka. Rakentamiskustannukset saattavat muodostua ennakoitua huomattavasti korkeammiksi leikkipaikoilla, jotka vaativat runsaasti esirakentamista. Esirakentaminen voi maksaa kohteen laajuudesta ja olosuhteista riippuen 300 000–600 000 €. Investointiohjelma ei ole sitova asiakirja, vaan se päivitetään vuosittain vastaamaan ajankohtaista tilannetta. Nykyisin vuositason kustannukset pyritään jakamaan investointiohjelmassa siten, että kunkin vuoden investoinnit voitaisiin pitää noin 1,5–1,8 M€:n tasolla. Huolellisesti laaditun investointiohjelman avulla on mahdollista varautua riittävän aikaisin rahoituksen tai suunniteltujen toimenpiteiden muutoksiin. Uusien asuinalueiden rakentamiseen sidottujen uusininvestointien kohdalla aikataulujen siirtäminen ei yleensä ole mahdollista.

Realistisia investointiohjelmia voidaan laatia noin kolmen vuoden aikajaksolle. Kaikille ohjelmoinnissa leikkipaikoille asetetuille toimenpidetavoitteille voidaan kuitenkin arvioida tavoitteellinen toimenpidevuosi myös koko kymmenvuotisjaksolle. Vaikka pitkän aikavälin ohjelmointia ei voi pitää kovin luotettavana, on sen laatiminen perusteltua kokonaistilanteen hallinnan lisäksi toimivan peruskunnostuskierron kannalta. Tällä hetkellä vuosien 2021–2024 investointiohjelma on arvioinnissa ja sen sisältö tarkentuu ja vahvistetaan vuosisuunnitelmien yhteydessä. Jatkossa on tavoitteena täydentää pitkän aikavälin investointiohjelman sisältöä sekä hyödyntää sitä virkamiestyön apuvälineenä.

Koronapandemian vaikutukset lähivuosien kuntatalouteen eivät ole olleet tiedossa laadittaessa leikkipaikkojen ohjelmointia ja alustavaa investointisuunnitelmaa. Tulevaisuudessa saattaa olla edessä talouden säästötoimenpiteitä, joilla on vaikutusta myös leikkipaikkaohjelman toteutumiseen. Mahdolliset säästötoimenpiteiden vaikutukset arvioidaan vuosittain vahvistettaessa investointi- ja peruskunnostuskohteita.

Kuva 12. Toimenpiteet 2021–2030.

6 YHTEENVETO

Tampereen kaupungin ensimmäinen leikkipaikkaohjelma laadittiin vuosille 2012–2020. Ohjelmakauden alkaessa Kaupunkiympäristön palvelualueen hallinnoimia yleisten alueiden leikkipaikkoja oli 257. Jokaiselle leikkipaikalle määriteltiin toimenpiteet sekä laadittiin alustava toimenpideaikataulu, jota tarkennettiin vuosittain vuosisuunnitelman laatimisen yhteydessä. Ohjelmakaudelle suunnitellut leikkipaikkojen hallinnolliset muutokset sekä leikkipaikkojen poistot saatiin muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta toteutettua. Samoin alueleikkipaikoille suunnitellut peruskunnostukset saatiin pääosin toteutettua. Lähileikkipaikkojen kunnostuksista sen sijaan saatiin käytössä olevien resurssien puitteissa toteutettua ainoastaan noin puolet alun perin suunnitellusta määrästä. Leikkipaikkojen kokonaisturvallisuus pystyttiin siitä huolimatta pitämään tyydyttävällä tasolla tekemällä peruskunnostusten lisäksi yksittäisien huonokuntoisten leikkivälineiden vaihtoja niillä leikkipaikoilla, joita ei ohjelmakauden aikana ollut mahdollista peruskunnostaa. Ohjelmakauden päättyessä vuoden 2020 lopussa yleisillä alueilla on 219 leikkipaikkaa. Leikkipaikkojen määrä on näin ollen pienentynyt ohjelmakauden aikana 38:lla. Leikkipaikkaohjelmaa 2012–2020 laadittaessa tavoitteelliseksi leikkipaikkojen määräksi oli asetettu 230. Suurin yksittäinen selitys tavoitetta suuremmalle leikkipaikkaverkostolle on se, että maankäytön tavoitteet ovat ohjelmakauden aikana muuttuneet. Esimerkiksi Nurmi-Sorilaan, Ojalaan ja Vuorekseen kaavailtuja leikkipaikkoja ei ole muuttuneista maankäytön tavoitteista ja rakentamisaikatauluista johtuen toteutettu suunnitelmassa laajuudessa.

Nyt laadittu leikkipaikkaohjelma 2021–2030 on jatkoa edelliselle. Lähtötilanteen kartoittamiseksi kesällä 2019 tehtiin maastokäynnit kaikille Kaupunkiympäristön palvelualueen vastuulla oleville leikkipaikoille. Leikkipaikkojen nykykuntoa arvioitaessa huomioitiin lisäksi leikkipaikkatarkastajien vuositarkastusraportit sekä leikkipaikkakohtaiset kuntoindeksit. Erityisesti leikkipaikkojen turvallisuus, toiminnalliset riskitekijät, leikkivälineiden ja turva-alustojen kunto sekä leikkipaikan toimintojen monipuolisuus on huomioitu kohteita arvioitaessa. Leikkipaikkojen palvelutarvetta sekä niiden sijoittumista kaupunkirakenteeseen arvioitaessa on huomioitu mm. koko kaupungin kattavat väestöennusteet, alueelliset väestötiedot sekä maankäytön muutoksista aiheutuvat uudis- ja täydennysrakentamistarpeet. Väestöryhmistä tarkastelussa ovat olleet erityisesti 0–3 ja 4–12-vuotiaiden lasten sekä 13–15-vuotiaiden nuorten ikäryhmissä tapahtuva väestönkehitys vuoteen 2030 asti.

Osana leikkipaikkaohjelman valmisteluprosessia laadittiin kesällä 2019 leikkipaikkojen korjausvelkalaskelma, jossa todettiin leikkipaikoilla olevan korjausvelkaa noin 3 M€. Useimmista leikkipaikoista löytyi puutteita, mutta leikkipaikkojen turvallisuuden todettiin siitä huolimatta olevan kokonaisuutena tyydyttävä. Leikkivälineistä noin 39 % todettiin olevan huonokuntoisia tai erittäin huonokuntoisia. Tästä määrästä 40 % oli pintavikoja kuten maalipinnan kulumista tai töhryjä. Leikkivälineistä 10 % todettiin olevan uusimistarpeessa. Leikkivälineiden lisäksi korjausvelkaa kertyi erityisesti penkeistä, roska-astioista, turva-alustoista, sitomattomista päällysteistä sekä aidoista ja kaiteista. Turva-alustoille suoritetuissa iskunvaimennuskykyä testaavissa pistokoeluoontoisissa HIC-testeissä (Head Injury Criteria) havaittiin kesällä 2019, etteivät kaikki turva-alustat täytä tällä hetkellä standardien asettamia vaatimuksia. Turva-alustoissa esiintyvien ongelmien todellisen laajuuden, korjaustarpeiden ja niistä aiheutuvien kustannusten selvittäminen edellyttävät lisätutkimuksia, joiden seurauksena erityisesti valettujen turva-alustojen ja hiekkatekonurmien korjausvelka saattaa muodostua tehtyä laskelmaa suuremmaksi.

Leikkipaikkaohjelmaluonnoksen nähtävilläolon yhteydessä järjestettiin asukaskysely, jolla kerättiin palautetta leikkipaikkaohjelmaluonnoksen sisällöstä sekä kartoitettiin mm. mieluisimpia leikkitoimintoja ja leikkivälineitä sekä vastaajalle tärkeimpiä leikkipaikkoja. Kyselyn tuloksiin voi tutustua tarkemmin liitteessä 8. Kyselyssä oli mahdollisuus antaa myös vapaamuotoista palautetta. Kyselyn lisäksi nähtävillä olleesta luonnoksesta oli mahdollista antaa palautetta palautelomakkeella tai lähettämällä vapaamuotoinen palaute kirjaamoon. Palautelomakkeella jätettiin 81 palautetta ja kirjaamoon saapui 13 palautetta. Asukaskyselyyn vastasi 615 henkilöä, joista 374 oli antanut sanallista palautetta kyselyn viimeisellä avoimella kysymyksellä. Leikkipaikkatyöryhmä käsitteli kaikki kirjallisesti saadut leikkipaikkaverkostoa käsitelleet palautteet sekä luonnosvaiheessa poistettavaksi esitettyjä leikkipaikkoja koskeneet palautteet. Palautteet huomioitiin leikkipaikkaverkostosuunnittelussa sekä ohjelmakauden 2021–2030 tavoitteita laadittaessa. Muut yksittäisiä leikkipaikkoja koskeneet palautteet sekä leikkivälinekyselyn tulokset huomioidaan jatkosuunnittelussa leikkipaikka-kohtaisia toteutussuunnitelmia laadittaessa.

Alkavan ohjelmakauden aikana uusia leikkipaikkoja on arvoitu rakennettavan 17 kpl pääosin uusille asuinalueille. Talouden realiteetit eivät mahdollista leikkipaikkaverkoston laadukasta kunnossapitoa ja leikkipaikkojen pitämistä turvallisina edellisen ohjelmakauden lopputilanteen ja rakennettavien uusien leikkipaikkojen edellyttämässä laajuudessa. Tästä johtuen ohjelmakauden aikana esitetään poistettavaksi yhteensä 34 nykyistä leikkipaikkaa. Valtaosa leikkipaikkapalvelujen keskittämisestä kohdistuu lähileikkipaikkaverkostoon, joka nykyisellään on paikoin hyvin tiheä. Leikkipaikkojen poistot on alustavasti ajoitettu toteutettavaksi siten, että ennen poistoa tai sen yhteydessä kunnostetaan korvaavaksi leikkipaikaksi osoitettava kohde. Niitä leikkipaikkoja, joiden lähellä olevan leikkipaikan peruskunnostus on tehty edellisen ohjelmakauden aikana, on mahdollista poistaa heti alkavan ohjelmakauden alkupuolella. Leikkipaikkojen laajamittaisia kunnostuksia on kaavailtu toteutettavaksi 49:llä leikkipaikalla vuoteen 2030 mennessä. Peruskunnostusten lisäksi tullaan vuosittain tekemään tarpeen vaatiessa edellisen ohjelmakauden tavoin yksittäisten leikkivälineiden vaihtoja niillä leikkipaikoilla, joita ei ole suunniteltu peruskunnostettavaksi. Leikkipaikkojen peruskunnostuksista ja yksittäisistä leikkivälinevaihtoista päätetään vuosittain investointisuunnitelman vahvistamisen yhteydessä.

Suunniteltujen toimenpiteiden jälkeenkin Tampereella on käytössä vuonna 2030 hyvin toimiva ja kattava leikkipaikkaverkosto. Leikkipaikkaohjelman tavoitteiden mukaisesti leikkipaikkaverkoston rakennetta kehitetään tulevaisuudessa nykyistä kevyemmäksi. Palvelutarve tullaan tyydyttämään aikaisempaa pienemmällä, mutta toiminnoiltaan monipuolisemmalla leikkipaikkaverkostolla. Leikkipaikkaverkosto säilytetään vertailukaupunkien tasolla eikä leikkipaikkojen alueellisessa saavutettavuudessa tapahdu merkittäviä muutoksia. Suunnitelluilla toimenpiteillä mahdollistetaan tulevaisuudessa nykyistä parempi palveluverkoston kokonaislaatu- ja turvallisuus.

Palvelutyypit	Leikkipaikkaohjelma 2021–2030 toimenpiteet				Leikkipaikkojen kokonaismäärä	
	Säilytettävät leikkipaikat (S)	Kunnostettavat leikkipaikat (K)	Uudet leikkipaikat (U)	Poistettavat leikkipaikat (P)	2021	2030
Lähileikkipaikat	86	21	11	31	146	118
Alueleikkipaikat	48	28 *	6	3	73	82
Yhteensä	134	49	17	34	219	200

Taulukko 6. Ohjelmakaudelle 2021–2030 suunniteltujen toimenpiteiden yhteenvetotaulukko (* Sisältää kolme lähileikkipaikasta alueleikkipaikaksi kehitettävää kohdetta.).

Vuosina 2012–2019 valmistuneiden uusien leikkipaikkojen rakentamiskustannukset vaihtelivat 124 000 ja 660 000 €:n välillä riippuen leikkipaikan varustetasosta ja laajuudesta. Uuden leikkipaikan keskihinnaksi tarkastelujaksolla muodostui 321 000 €. Vastaavana ajanjaksona tehtyjen laajamittaisten leikkipaikkojen peruskunnostusten keskihinta oli 167 000 € kohdekohtaisten kunnostuskustannusten vaihteluvälin ollessa 22 000–740 000 €. Ohjelmakaudella 2021–2030 uuden leikkipaikan rakentamisen arvioidaan maksavan keskimäärin 400 000 € ja peruskunnostuksen keskihinnan olevan noin 200 000 €.

Leikkipaikkaohjelmaa toimeenpantaessa on syytä varautua rakentamiskustannusten nousun lisäksi leikkipaikkojen kunnossapitokustannusten nousuun seuraavien kymmenen vuoden aikana. Sekä uudet rakennettavat leikkipaikat että monet peruskunnostettavista leikkipaikoista tulevat olemaan suurempia ja toiminnoiltaan nykyistä monipuolisempia, joten kunnossapitoresurssien tarpeen voidaan olettaa kasvavan nykytasosta.

Leikkipaikoille aikataulutettujen toimenpiteiden lisäksi leikkipaikkaohjelma 2021–2030 asettaa runsaasti tavoitteita mm. leikkipaikkojen suunnittelulle, rakentamiselle ja kunnossapidolle. Ohjelmakaudella kestävän ympäristörakentamisen näkökulmat (KESY -toimintamalli), Tampereen hiilineutraalius vuoteen 2030 mennessä sekä kiertotalous ja kierrätettävyys huomioidaan kaikissa vaiheissa leikkipaikkojen suunnittelusta kunnossapitoon. Suunnittelun lähtökohtana on elinkaariajattelu ja elinkaarikustannusten laskenta. Leikkivälineiden huollot suoritetaan suunnitelmallisesti ja välinevalmistajan ohjeiden mukaisesti takuuajat huomioiden. Leikkipaikkojen aktiivikäyttäjien ikää pyritään nostamaan nykyisestä 0–12:sta vuodesta 15 vuoteen asti lisäämällä teini-ikäisiä kiinnostavia toimintoja niille soveltuville leikkipaikoille. Leikkipaikkoja monipuolistetaan toiminnallisuutta ja liikunnallisuutta lisäämällä. Käyttäjien osallistamista ja leikkipaikoista tiedottamista tehdään aktiivisesti mm. leikkipaikkasuunnitelmien nähtävilläolon yhteydessä. Viheralueilla tehtävä työ tehdään kuntalaisille näkyväksi.

Leikkipaikkaohjelmassa käytettyjä ohjelmointiperiaatteita ja menetelmiä kehitetään ja seurataan ohjelmakauden aikana päivittäisen työn yhteydessä. Korjausvelkalaskelma pyritään toteuttamaan jatkossa viiden vuoden välein. Tavoitteena on, ettei korjausvelka kasva vuoden 2019 tasosta. Leikkipaikkojen vuositarkastuksien yhteydessä laskettavaa kuntoindeksiä seurataan vuosittain, jotta voidaan varmistua, täyttyykö leikkipaikkojen turvallisuudelle ja kunnolle asetettu tavoite. Vuosisuunnitelmien laatimisen yhteydessä seurataan leikkipaikoille ohjelmoitujen toimenpiteiden toteutumista. Vuotuiset investointisuunnitelmat päivitetään huomioiden mm. vuositarkastuksissa havaitut tarpeelliset korjaustoimenpiteet. Kaupungin eri organisaatioiden välistä yhteistyötä ja toimintamalleja kehitetään aktiivisesti koko ohjelmakauden ajan. Vastuunjaosta sovitaan ja uudet toimintamallit jalkautetaan arkipäivän työhön niin suunnittelussa, rakentamisessa, kunnossapidossa kuin omaisuudenhallinnassa uuden ohjelmakauden alkaessa järjestettävien koulutuksin. Leikkipaikkaohjelman toimenpiteiden toteutuksesta ja seurannasta vastaa Infraomaisuudenhallintayksikkö yhteistyössä Viheralueet ja hulevedet -yksikön kanssa.

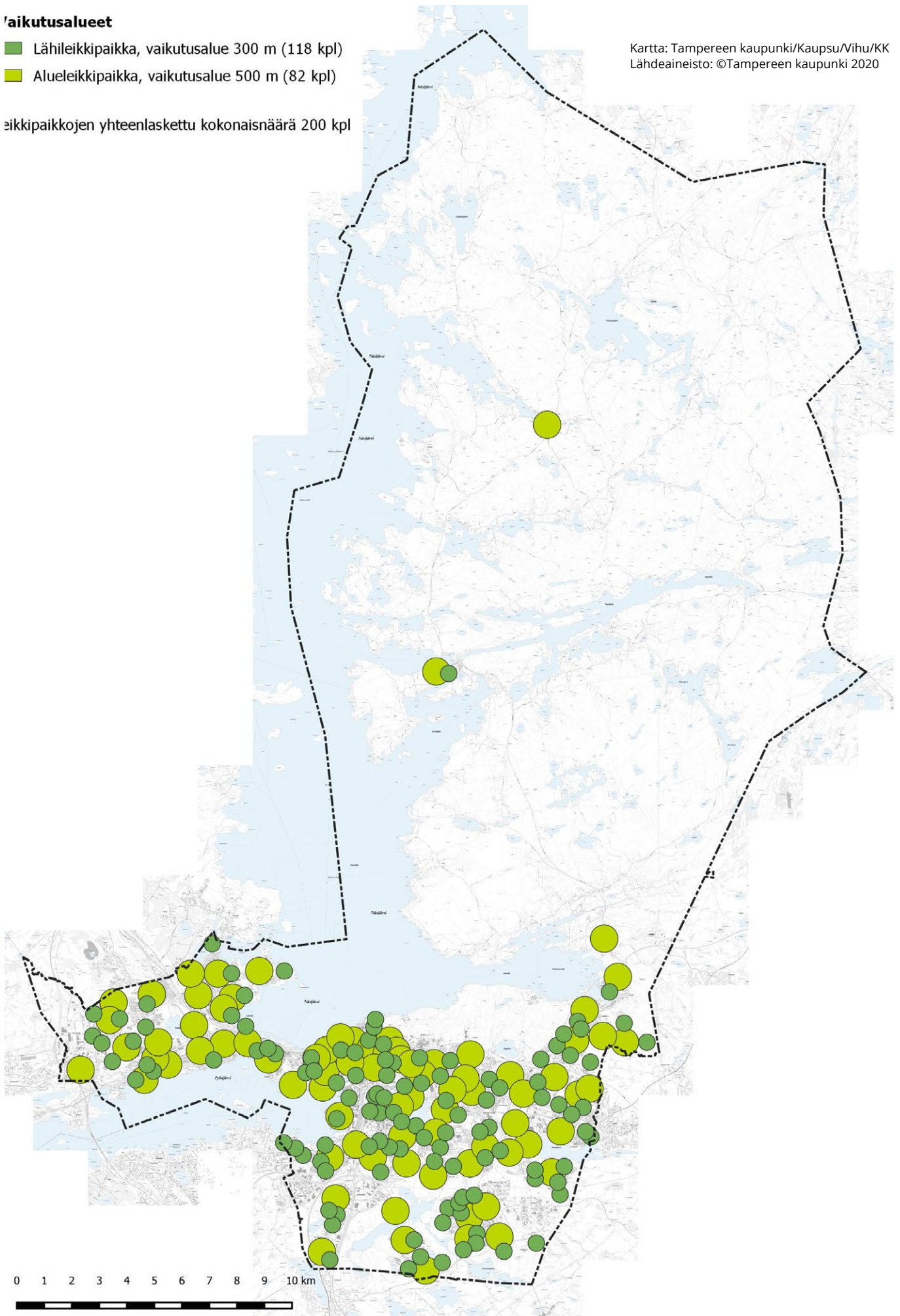
Leikkipaikkaväestövaikutusalueet

■ Lähileikkipaikka, vaikutusalue 300 m (118 kpl)

■ Alueleikkipaikka, vaikutusalue 500 m (82 kpl)

Leikkipaikkojen yhteenlaskettu kokonaisnäärä 200 kpl

Kartta: Tampereen kaupunki/Kaupsu/Vihu/KK
Lähdeaineisto: ©Tampereen kaupunki 2020

Kuva 13. Tavoitteellinen leikkipaikkaverkosto 2030.

7 LÄHTEET

- Esteettömyys leikkipaikoilla, Invalidiliitto
www.invalidiliitto.fi/esteettomyys/ulkoalue/leikkipaikka
- Junttila Esa (2016), Kaikki leikki- ja liikunta-alueiden turvallisuudesta! Safe to Play Oy.
- KESY, Kestävän ympäristörakentamisen toimintamalli - toimintaperiaatteet kestävän kehityksen toteuttamiseksi ympäristörakentamisen hankkeissa. Viherympäristöliiton julkaisu 62, 2018.
- Kuluttajaturvallisuuslaki 22.7.2011/920
- Kuntalaki 10.4.2015/410
- Kuntaliitto, tilastot 2019.
<https://www.kuntaliitto.fi/tilastot-ja-julkaisut/kaupunkien-ja-kuntien-lukumaarat>
- Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, Tampereen kaupunki.
- Leikki- ja skeittipaikkojen, ulkokuntoilupaikkojen, BMX-ratojen, polkupyörätrial-radan sekä frisbeegolfratojen turvallisuusasiakirja, Tampereen kaupunki 2021.
- Liikuntalaki 10.4.2015/390
- Maankäyttö- ja rakennuslaki 5.2.1999/132
- Pouttu Pilvi (2011). Leikkipaikkojen talvihoito. Opinnäytetyö, Hämeen ammattikorkeakoulu.
- Saarsalmi Olli (2008). Päivähoidon turvallisuussuunnittelu. Sosiaali- ja terveysministeriö, Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus Stakes. Oppaita 71.
- Tampereen kaupungin meluntorjunnan toimintasuunnitelma 2018–2022, Tampereen kaupunki, Ympäristönsuojelun julkaisu 1/2018.
- Tampereen kaupungin paikkatietoaineisto, Tampereen kaupunki 2020.
- Tampereen kaupungin tilastot, Tampereen kaupunki 2019.
- Tampereen Viheralueohjelma 2005–2014, Tampereen kaupunki, Yhdyskuntapalvelut 2005.
- Tampereen Viherpalveluohjelma, Kenttä- ja ulkoliikuntaympäristöt 2015–2025. Tampereen kaupunki, Kaupunkiympäristön kehittäminen.
- Tampereen Viherpalveluohjelma, Leikkipaikat 2012–2020, Tampereen kaupunki, Kaupunkiympäristön kehittäminen.
- Tampereen vihreä keskusta - keskustan viherverkko ja sen kehittäminen, Tampereen kaupunki, Kaupunkiympäristön kehittäminen 2014.
- Tampere sinulle paras, Tampereen strategia 2030.
- Tieteelliset perusteet varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suosituksille. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu 2016:22. <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75406/OKM22.pdf>
- Viherympäristöliitto, Suojaavat varjopaikat. <https://www.vyl.fi/tietopankki/leikki-ja-lahiliikuntapaikkojen-turvallisuus/ohjeet-ja-suositukset/suosituks/suojaavat-varjopaikat/>
- Espoon kaupungin internetsivut
www.espoo.fi
- Helsingin kaupungin internetsivut
www.hel.fi
- Jyväskylän kaupungin internetsivut
www.jyvaskyla.fi
- Kuopion kaupungin internetsivut
www.kuopio.fi
- Lahden kaupungin internetsivut
www.lahti.fi
- Oulun kaupungin internetsivut
www.ouka.fi
- Turun kaupungin internetsivut
www.turku.fi
- Vantaan kaupungin internetsivut
www.vantaa.fi

8 LIITTEET

Liite 1. Kaupunkiympäristön palvelualueen leikkipaikkaverkosto (tilanne 2021 alussa)

Liite 2. Tampereen leikkipaikkaverkosto hallintokunnittain (tilanne 2021 alussa)

Liite 3. Kaupunkiympäristön palvelualueen leikkipaikat, Toimenpiteet 2021–2030

Liite 4. Kaupunkiympäristön palvelualueen tavoitteellinen leikkipaikkaverkosto 2030

Liite 5. Leikkipaikkojen toimenpiteet 2021-2030 (karttalehdittäin)

Liite 6. Leikkipaikkojen toimenpideluettelo 2021

Liite 7. Poistettavien leikkipaikkojen kohdekortit

Liite 8. Asukaskyselyn tulokset kevät 2020

